

KURJER POZNANSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wieczornem. — w niedziele i święta tylko wydanie poranne. — w dni poświęcone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr Marjan Chelmiński, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcina 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 520

Poznań, sobota dnia 9 listopada 1929

Rok XXIV

„Kto jest winien?”

W bolesnej sprawie zrzeczenia się likwidacji 200 tysięcy mórg własności niemieckiej w Polsce, a przedewszystkiem w jeszcze bolesniejszej kwestji utrwalenia u nas blisko 12 tysięcy osad kolonizacyjnych i 60 do 80 tysięcy kolonistów pruskich, mówiliśmy stale o stronie wyłącznie rzeczowej, zostawiając odpowiedź na pytanie, „kto jest winien”, opinii publicznej.

Jest rzeczą wprost niesłychaną, że po tem, co się stało, a co wstrząsnęło całym społeczeństwem, występują z pytaniem „kto jest winien”, ci właśnie, którzy częścią zaslaniają straszną prawdę, częścią jej wprost bronią. I tak tutejsza „sanacyjna” „Gazeta Zachodnia” ogłasza „akt oskarżenia przeciwko... endecji, która sprawowała rządy w Wielkopolsce do końca 1921 roku i która w 1923 roku współdziałała z rządem Witosa i która popierała dwuletnie rządy Grabskiego”. Zmusza to nas niestety — wbrew naszej intencji — do poruszenia personalnej strony sprawy.

Likwidacja mienia niemieckiego w Polsce szła przez pewien czas istotnie w bardzo wolnem tempie, ale nie „endek”, lecz konserwatysta p. Jan Żółtowski z Czachu stał wówczas na czele tego działu pracy, jako prezes poznańskiego komitetu Głównego Urzędu Likwidacyjnego w Warszawie, powołanego do życia w końcu stycznia roku 1919 na prawach osobnego ministerstwa. Pismo nasze, chociaż zresztą cenilo i ceni wysoko zalety obywatelskie p. Jana Żółtowskiego, prowadziło wówczas przeciwko jego powolnemu likwidowaniu mienia niemieckiego, stojącemu w związku z jego poglądami społecznymi, stanowczą kampanję. Gdy w roku 1923 doszedł do steru rząd polskiej większości parlamentarnej, uzgodniono między premierem Witosem, a ministrem spraw zagr., pochodzącym z naszej dzielnicy, plan, na podstawie którego następnie p. Żółtowski został odwołany, a prezesem poznańskiego komitetu likwidacyjnego został zamianowany obecnie poseł Stronnictwa Narodowego, prof. Bohdan Winiarski.

Prof. Winiarski prowadził dzieło likwidacji mienia niemieckiego z wielką energią i z wielkimi dla sprawy rezultatami. Na pierwsze wielkie trudności napotkał prof. Winiarski w pierwszej połowie roku 1926 ze strony premiera i ministra spraw zagranicznych Skrzyńskiego, mimo to forsował jeszcze likwidację, jak mógł. Natomiast, gdy do władzy przyszedł rząd pomajowy, prof. Winiarski, jako prezes komitetu likwidacyjnego, został w roku 1927 — zlikwidowany.

Tak wyglądają w świetle faktów „winy endecji” w sprawie likwidacyjnej. A teraz pytamy: co zlikwidowano od czasu odwołania prof. Winiarskiego? co zlikwidowane zostało realnie dzięki czynnikom „sanacyjnym”? Prosimy odpowiedzieć.

Ale niech Czytelnicy nasi nie myślą, że „sanacyjna” „Gazeta Zachodnia” jest odosobniona. Organ — Chrześcijańskiej Demokracji p. Teski, „Nowy Kurjer” występuje również z perswazjami w sprawie umowy likwidacyjnej i z zarzutem „winy endecji”, i to p. dr.

Wielki dzień w francuskiej Izbie deputowanych

Przemówienie min. Brianda

Paryż, 9. 11. (Radio wł.) Wielkim zdarzeniem w życiu parlamentarnem Francji była wczorajsza mowa Brianda w Izbie Deputowanych. Briand miał „dobry dzień”. Był ustawicznie oklaskiwany przez całą prawicę Izby. Różnice nastrojów zarysowywały się jednak dokładniej, gdy Briand omawiał drażliwe sprawy: przeprowadzenia planu Younga i związanego z niem opróżnienia Nadrenji. Wówczas można było zauważyć silne zróżniczkowanie między prawicą, lewicą i centrum. W tym momencie oklaskiwała go przedewszystkiem lewica od socjalistów do lewicowych radykałów. Na wstępie zaznaczył Briand, że nie uprawia osobistej polityki zagranicznej, jest tylko wyrazem zapatrywań wszystkich rządów, w których zasiadał i obecnie jest w zupełnej zgodzie z premierem Tardieu. Być może, że polityka jego nie jest zawsze popularna, być może, że gdyby zerwał konferencję haską — witanoby go we Francji w pewnych kołach z tryumfem. Jednak politykę zagraniczną należy prowadzić na daleką metę. Być może, że w roku 1921 taka polityka była przedwczesna, obecnie jednak nadszedł czas wielkiej polityki międzynarodowej, dążącej do utrwalenia pokoju. Francja nie może uchylić się od tego dążenia.

Przechodząc do stosunków francusko - niemieckich zaznaczył, że w swoim czasie napotykał na opór Niemców i dlatego polecił zająć 3 miasta w zagłębiu Ruhry. Odkąd jednak Briand zaczął współpracować ze Stresemannem stosunki coraz lepiej się układały. Tutaj Briand wyraził bar-

dzo gorące uznanie dla zmarłego kierownika niemieckiej polityki zagranicznej, chwalać go jako lojalnego sojusznika.

W dalszym ciągu rozpatrywał Briand artykuły Traktatu Wersalskiego, dotyczące okupacji Nadrenji i wykazywał, że polityka zagraniczna Francji była ściśle dostosowana do traktatu. Zwracając się w stronę prawicowej grupy Marina, podkreślił, że obecnie nie może być mowy o opróżnieniu trzeciej strefy Nadrenji i że Francja posiada jeszcze 30 tys. żołnierzy, którzy bronią w Nadrenji jej interesów.

Następnie dawał Briand wyjaśnienia techniczne co do gwarancji, jakich mają udzielić Niemcy w celu zapewnienia komercjalizacji ich należności wobec Francji.

Specjalny ustęp poświęcił mówca dobremu stosunkom, jakie panowały między francuskim wojskiem okupacyjnym a ludnością niemiecką w Nadrenji. Tych dobrych stosunków nie popsuły głosy niemieckiej prasy szowinistycznej. Co do referendum ludowego w Niemczech przeciw planowi Younga, oświadczył Briand, że nie należy akcji tej przeceniać. 4 miliony głosów za referendum nie mogą mieć znaczenia wobec 38 milionów przeciwników referendum.

W końcu polemizował Briand z mową Franklina Bouillona i oświadczył, iż żyćzy sobie, ażeby Izba wyraziła nieopowiedziałą się za lub przeciw jego polityce zagranicznej: czy Francja ma iść po linii pokoju przyjętego przez cały świat, czy też wrócić do twardych praw wojskowych z przed lat dziesięć.

Przemówienie premiera Tardieu

Paryż, 9. 11. (PAT). W dalszym ciągu wczorajszego posiedzenia Izby zabrał głos prezes Rady Ministrów Tardieu, który w przemówieniu swem stwierdził całkowitą zgodność poglądów z Briandem i wyjaśnił, iż większość, jaka się wytworzyła przeciwko rządowi Brianda, powstała w związku z ciągłymi obawami o ruchy wojsk w Nadrenji, które niesłusznie były interpretowane jako dalsza ewakuacja. Mówca podkreślił, iż rokowania w Hadze pozostawiły Izbie całkowite prawo ratyfikacji oraz przypomniał, iż dalsza ewakuacja, mająca nastąpić za 8 miesięcy, uzależniona jest od ratyfikacji i wprowadzenia w życie planu Younga.

Tardieu zaznaczył następnie, że śmierć Stresemanna i przesilenie rządowe opóźniły w sposób nieprzewidywany ratyfikację układów haskich,

w konsekwencji więc datę 30 czerwca traktować należałoby ze zastrzeżeniami, gdyż przewidziany dla ewakuacji termin 8-miesięczny jeszcze się nie rozpoczął.

Mówca stwierdza, że Francja nie dążyła nigdy do dyktatury nad Europą, prowadziła politykę równowagi i współpracy i kontynuować będzie nadal tę szlachetną politykę. (Okłaski na wszystkich niemal ławach). Przechodząc do polityki wewnętrznej, Tardieu oświadczył, że nie pozwoli nigdy komunistom na utworzenie w kraju państwa cudzoziemskiego, poczem wezwał lewicę do zastanowienia się, czy pragnie wziąć na siebie odpowiedzialność za obalenie polityki Brianda. Zamiast wzajemnie na siebie napadać, zakończył Tardieu, pracujmy wspólnie, gdyż Francja tego potrzebuje.

A. Niesiołowski, który niby reprezentuje skrzydło bardziej narodowe Chrześcijańskiej Demokracji. P. dr. Niesiołowski i „Nowy Kurjer” idą nawet dalej od „Gazety Zachodniej”, która próbuje okłamać opinię w sprawie likwidacji mienia niemieckiego, ale nie śmie bronić kwestji osad kolonizacyjnych i kolonistów pruskich. P. dr. Niesiołowski i „Nowy Kurjer” i na to się zdobywają, pisząc, że koloniści „z pewnością ulegną czasom wynarodowieniu, jak to się stało z bambrami”, a „chociażby nawet zachowali swą narodowość i kulturę, będą oni raczej tworzyć czynnik ułatwiający porozumienie...”

Czytelnicy nasi nie wierzą pewnie swym oczom, że taka naiwność jest mo-

żliwa. Jak gdyby nie wiadomo było kiedy i dlaczego katolicy bambrzy się spolonizowali, i jak gdyby od tego czasu nic się nie w świecie nie było stało! Jak gdyby nie była istniała trzydziestoletnia, na zupełnie innych podstawach prowadzona działalność pruskiej Komisji Kolonizacyjnej! Jak gdyby ci koloniści byli barankami, zgola politycznie nie prowadzonymi przez Berlin, jak gdyby o niczem innym nie myśleli, tylko o — „wynarodowieniu się”, lub „co najmniej” o — „ulativianiu porozumienia” między Niemcami a Polską!

Czyż Niemcy nie muszą pękać od śmiechu i szydzić z „mądrych Polaków”? Byłoby to wszystko wesołe, gdyby nie było strasznie smutne.

Niemcy się zbroją

General francuski Fonville, reprezentujący politycznie opinie i poglądy grup centrowo-republikańskich, których przedstawicielem jest w rządzie p. Tardieu min. spr. wojsk. Maginot, daje wyraz w swym artykule obawom z powodu zbrojeń niemieckich i mającej nastąpić ewakuacji obszarów nadreńskich przez wojska francuskie.

Ewakuacja prowincji nadreńskich ma być ukończona z dniem 30 czerwca 1930 r. zgodnie z tekstem postanowień konferencji haskiej. Demilitaryzacja opuszczonej przez nasze wojska strefy nie będzie jednak dostateczną gwarancją bezpieczeństwa od strony Niemiec, tak ze względu na brak skutecznej kontroli, jak i z racji nieukończonych, obrony ioryfikacyjnej naszej granicy północno-wschodniej. Z tych więc przyczyn ewakuacja przyjdzie dla Francji zawczasie.

W sferach rządzących Rzeszy żyje bowiem i pełni się duch dawnej biurokracji cesarskiej. Tam wciąż jeszcze myślą i pracują nad tem, w jaki sposób obejść klauzule militarne traktatu wersalskiego.

W ukrytej postaci odbudowano więc sztab generalny, który popchnął Wilhelma II do wojny i był główną jej sprężyną. Utrzymuje się wciąż przy życiu zapomocą subwencji rządowych przemysł wojenny — tak zamaskowany w danej chwili, aby w razie potrzeby mógł ruszyć z miejsca całą siłą pary. Aby się przekonać o tem, wystarczy sprawdzić odnośne pozycje budżetu Rzeszy.

Traktat wersalski zezwala Niemcom na posiadanie 102.000 karabinów. Komisja aljańska zezwoliła na fabrykację roczną 10.025 sztuk karabinów dla zamiany starszych modeli. Otóż w czterech ostatnich budżetach Rzeszy znajdujemy kredyty na fabrykację roczną 54.827 karabinów. Można zatem dojść do wniosku, iż w Rzeszy zdołano od r. 1926 sfabrykować 300.163 karabiny. Te 300.000 plus 100.000 dozwolonych daje 400.000 karabinów, co wystarcza dla uzbrojenia 42 dywizyj. A przecież Reichswehra posiada tylko 10 dywizyj, z czego 7 piechoty i 3 kawalerji.

To samo odnosi się do mitraljez. Od pięciu lat fabrykuje się ich rocznie 4.000, miast dozwolonej liczby 240. Tak więc Niemcy mogą dysponować obecnie liczbą 22.000 karabinów maszynowych, czyli 11 razy więcej, niż na to dozwala traktat wersalski. Armat posiada dziś Rzesza, sądząc z pozycji budżetowych na fabrykację tej broni, 1.982 czyli 8 razy więcej, niż mogłaby mieć. Nie inaczej ma się rzecz z młotaczami min, których liczba wynosi zapewne około 1.300 sztuk.

Może się to komuś wydawać nieprawdopodobnem, a jednak cyfry te są zgodne z rzeczywistością. Kalkulacja została przeprowadzona ściśle według pozycji budżetowych i z uwzględnieniem kosztów fabrykacji każdego rodzaju broni przez radcę M. de Marce, specjalistę w tym dziale.

Nie należy zamykać oczu na fakt, że może przykryć, ale oczywisty. Niemcy się zbroją. Fabrykują karabiny, armaty, młotacze min, mitraljezy w ilości przewyższającej olbrzymio potrzeby ich obecnej armji. Odbudowują swój sztab generalny. Utrzymują w stanie użyteczności swe fabryki broni i materiałów wojennych. Budują w strefie demilitaryzowanej strategiczne linie kolejowe, szosy automobilowe, mosty na Renie, garaże, porty lotnicze etc. etc.

W obliczu tych faktów można zadać sobie pytanie, czy ewakuacja Nadrenji w terminie wyżej wskazanym nie jest z naszej strony krokiem przedwczesnym?

General Fonville.

PIĘKNE
z POŻYTECZNYM

ŁĄCZĄ W SOBIE

BUTY
ŚNIEGOWCE
KALOSZE
«PEPEGE»

Pw 6028-P. 183

Nie chcemy wierzyć

Wiedeńska „Neue Freie Presse” podaje obszerną depezę na temat umowy likwidacyjnej polsko-niemieckiej. Wymieniając ustępstwa polityczne, poczynione przez Polskę Niemcom, pismo stwierdza, że ustępstwa te dotyczą także już przeprowadzonych likwidacji, które mają ulec ponownej rewizji przez specjalną polsko-niemiecką komisję, złożoną z czterech członków. Zajmie się ona nie tylko skargami wniesionymi w liczbie 374 przez mniejszość niemiecką w Polsce do Ligi Narodów, ale także ogółem przeprowadzonych już likwidacji dóbr niemieckich w liczbie około 1200.

Wiadomość powyższą podajemy na odpowiedzialność dziennika wiedeńskiego. Idzie ona tak daleko, że koniecznym jest tutaj zaprzeczenie oficjalne.

Kalisz wobec umowy
polsko-niemieckiej

Z Kalisza otrzymujemy następującą uwagę:

„Umowa likwidacyjna polsko-niemiecka obchodzi oczywiście w pierwszym rzędzie województwa zachodnie, niemniej jednak jeden z jej punktów dotyczy bezpośrednio Kalisza. Mianowicie, na zasadzie umowy Polska zrzeka się wszelkich pretensyj za straty i rekwizycje, popełnione przez niemieckie wojska okupacyjne w czasie wojny.

„A które miasto więcej ucierpiało od Niemców, niż Kalisz? Zniszczone i ograbione w pierwszych dniach wojny przez barbarzyńców niemieckich z mjr. Preuskerem na czele, do dziś dnia jeszcze nie jest w pełni odbudowane, mimo wytrwałości i samozaparcia się jego mieszkańców, którzy w czasie palenia Kalisza poddani byli najokropniejszemu torturom.

„Zdawało się, że z chwilą powstania Polski i pokonania Niemiec, Kalisz doczeka się sprawiedliwości i że wołająca o pomstę do nieba krzywdą będzie mu wynagrodzona. Nadzieje te okazały się złudzeniami. Żaden mieszkaniec Kalisza nie otrzymał ani grosza odszkodowania za poniesione straty. Być może, że Kalisz nie okazał dostatecznej energii w walce o swoje prawa. Uważał zapewne, że wynagrodzenie rozumie się samo przez się, i że ofiara, jaką złożył, była konieczna dla powstania Polski, które mogło tylko nastąpić w wyniku wojny. Niemniej jednak można było oczekiwać, że Polska po uporaniu się z trudnościami finansowymi i po doprowadzeniu budżetu do porządku po myśli o Kaliszu, wywierając zwłaszcza odpowiedni nacisk na Berlin.

„Tymczasem nie słyszeliśmy nic, by zabiegano o interesy Kalisza wobec Niemiec i wobec komisji odszkodowań. A dziś zrzekamy się wszelkich pretensyj do Niemiec z tytułu ogólnego rozrachunku. Wobec tego jednak moralny i prawny obowiązek odszkodowania mieszkańców Kalisza spada na państwo polskie. Można było tego uniknąć, nie

Teatr świetlny
„SŁOŃCE”

Jutro po raz ostatni

„MANOLESCY”

4 przedstawienia

o 3, 5, 7, 9.

Pw 6998-15.212

JAN
KIEPURA

śpiewa 12 b. m.

W „TOSCE” w Operze
Warszawskiej

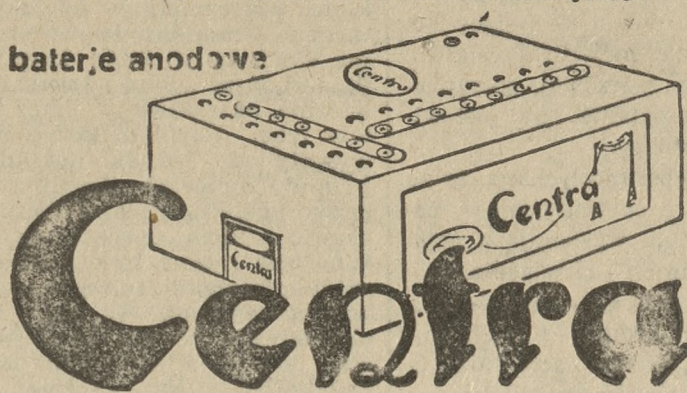
Wysęp będzie

transmitowany przez Radio

na całą Polskę

Odbiorczy i wyraźny zapewnić sobie może każdy,
kto do swego radjoodbiornika użycie będzie

baterie anodowe

Pw 6853-C 2828

robiąc tak daleko idących ustępstw Niemcom, przeciw którym słusznie protestuje „Kurjer Poznański”. Mamy nadzieję, że tą sprawą zajmą się w Sejmie posłowie niezależni i nie zapomną też o Kaliszu”.

Piłsudski o sobie

Prasa „sanacyjna” zamieszcza zapowiedziany artykuł Piłsudskiego, który tym razem zawiera wspomnienia z działań P. P. S. w Królestwie w roku 1904, w czasie wojny rosyjsko-japońskiej, mówiąc o przygotowaniach do ówczesnej manifestacji zbrojnej na placu Grzybowskim w Warszawie. We wstępie do tych wspomnień Piłsudski powiada:

„Ja, obecny Marszałek Polski, były Naczelnik Państwa, z nazwiskiem znanym po całym świecie nie byłbym takim rozgłośnym, jakim jestem obecnie, nie chcę nawet powiedzieć, że ta rozgłosność od Grzybowa się zaczyna, lecz są w Grzybowie i grzybowski wypadkach momenty, które dotyczą najgłębiej istoty mojej, które czynią mnie nieco sentymentalnym, tak jakby pieszczonym przez wspomnienia i zarówno wspomnienia pieszczącym”

Zaunius ministrem spr. zagranicznych

Kowno, 9. 11. (PAT) Prezydent państwa podpisał dekret, mianujący Zauniusa, generalnego sekretarza ministerstwa spraw zagranicznych litewskim ministrem spraw zagranicznych. Zaunius brał udział we wszystkich rokowaniach polsko-litewskich oraz reprezentował Litwę niejednokrotnie w Lidze Narodów.

Ulubiony ludowy środek leczniczy!

Przy postrzałach zachodzi wypadek tworzenia się reumatycznych ognisk w mięśniach okolicy łędźwiowej. Trwale zwalnia od tych cierpień codzienne stosowanie przed udaniem się na spoczynek Piszczaniskich „Gamma-Kompresse” przykładanych w miejscu zbole. Ten „Kompres” jest naturalnym środkiem leczniczym i starczy dla 30-krotnego użycia t. j. dla całkowitej kuracji domowej. Główny skład i bezpl. inform. ustnie: Biuro Piszczany, Poznań, ul. Maszkiarska 7 — Telef. 18-95; piśmiennie przez: Biuro Piszczany dla Polski, Cieszyń. Tp 631

Japoński biały bez
naturalny zapach kwiatowy
PERFUMY WODY KWIATOWE PUDER MYDŁO
J. SZACH - WARSZAWA.

Tp 33.

WODA
KOŁOŃSKA

MAJOLA

O TRWAŁYM, PIĘKNYM, OŻYWCZYM ZAPACHU
WYSOKIE ZALETY WODY KOŁOŃSKIEJ

MAJOLA

CZYNIĄ JĄ NIEZBEDNĄ W KAŻDYM DOMU

FLAKONY W 5 WIELKOŚCIACH

Pw 603

We wtorek, dnia 12 listopada 1929 r. o godz. 8 wieczorem odbędzie się w wielkiej sali Ogrodu Zoologicznego zebranie Stronnictwa Narodowego

na którym przemawiać będą

poseł prof. Bohdan Winiarski,

b. prezes poznańskiego komitetu Głównego Urzędu Likwidacyjnego w Warszawie,
oraz inni działacze polityczni

na temat **likwidacji** mienia niemieckiego w Polsce i prawa pierwokupu w stosunku do **osad kolonizacyjnych**.

Wstęp bezpłatny dla członków i sympatyków Stronnictwa.

Karty wstępu otrzymać można w biurze Stronnictwa Narodowego, przy ul. św. Marcin 65, wejście z podwórza na lewo w godzinach od 9—3 po poł., a w dniu zebrania także przy wejściu na salę.

Nacz. Izba Kontroli Państwa o kancelarii cyw. i gabinecie wojsk. Prezydenta Rzplitej

Warszawski „Robotnik” (nr. 313) przytacza z ostatniego sprawozdania Naczelnego Izby Kontroli Państwa poniższe ustępy:

„Przy kontroli dochodów i wydatków, poza drobnymi uchybieniami, które na żądanie kontroli zostały usunięte, stwierdzono ponadto, że funkcjonariusze kancelarii cywilnej i gabinetu wojskowego otrzymują nadal dodatki mieszkaniowe, jakkolwiek z dniem 1 lipca 1927 r. zostali zwolnieni od uiszczania opłat za przydzielone im w gmachach reprezentacyjnych mieszkania.

„W końcu roku ubiegłego delegaci Najwyższej Izby Kontroli dokonali sprawdzenia ksiąg inwentarzowych oraz stanu faktycznego inwentarza w gmachach reprezentacyjnych, znajdujących się w Warszawie. Kontrola ta — poza uchybieniami natury formal-

nej — ujawniła niezgodności pomiędzy stanem faktycznym inwentarza a zapisami książkowymi, a w niektórych wypadkach ponadto brak poszczególnych przedmiotów.

„Wypożyczone przez kancelarię cywilną różnym władzom i urzędom państwowym przed założeniem ksiąg inwentarzowych przedmioty nie były wciągnięte do nowozałożonych ksiąg inwentarzowych, w liczbie zaś przedmiotów, wypożyczonych funkcjonariuszom kancelarii cywilnej i gabinetu wojskowego, znajdowały się przedmioty zabytkowe, które w myśl przepisów o inwentaryzacji nie mogą być wypożyczane, przyczem funkcjonariusze ci nie uiszczali zupełnie przewidzianych w tych przepisach opłat za konserwację wypożyczonych im przedmiotów.

Kosztom skarbu państwa

Gospodarka Państwowych Zakładów Naftowych („Polminu“)

„Gazeta Warszawska” (nr. 325) pisze, co następuje:

„Mimo odroczenia Sejmu aktualne są nadal sprawozdania Nacz. Izby Kontroli Państwa, na podstawie których miał Sejm dokonać oceny gospodarki rządu. Sprawozdaniami temi zajmujemy się systematycznie i szczególnie. Narazie podajemy charakterystyczny przykład z dziedziny przedsiębiorstw państwowych, które według naszych statystów są jakoby wzorem „racjonalnej” i nowoczesnej gospodarki.

„W sprawozdaniu N. I. K. z działalności za okres 1928/29 czytamy na str. 274:

„Przy badaniu sprawy zaopatrywania kolei w produkty naftowe, kontrola stwierdziła poważne nadpłaty na dostawach wykonanych dla kolei państwowych przez Państwowe Zakłady Naftowe („Polmin“).

„Na przetargach „Polmin” w celu uzyskania dostaw systematycznie obniżał swe ceny do cen najtańszych, oferowanych przez prywatne rafinerie, a następnie po zawarciu umowy stale te ceny podwyższał, nie mając zaś możliwości pokrycia całego zapotrzebowania kolei z własnej rafinerii, poruczał wykonanie części dostaw innym rafinerjom, lecz — nie

po cenach oferowanych przez nie na przetargach, ale po cenach przez siebie kolejom wyznaczanych. Tak np. na olej do pary przegrzanej na przetargu z 28 lutego 1928 r. rafinerja „Karpaty” zgłosiła cenę stałą na przeciąg roku — 59 zł za 100 kg, „Polmin” podjął się dostawy na warunkach, że ceny będą określone na cały miesiąc kalendarzowy według cen, jakie ministerstwo przemysłu i handlu zatwierdzi na dany miesiąc dla Syndykatu Naftowego z uwzględnieniem 3 proc. opustu. Następnie „Polmin” 1 kwietnia 1928 wyznaczył cenę 77.97 zł za 100 kg, a wykonanie poza częścią dostarczoną z własnej rafinerji, stale poruszał tejsze firmy „Karpaty”, przyczem na ogólną ilość dostawy 350 tonn, firma „Karpaty” otrzymała 250 tonn.”

„Tyle Izba Kontroli Państwa. Znaczący to, że „Karpaty” zamiast po 59 zł, jak same chciały, dostały z łaski „Polminu”, a z kasy skarbowej po 78 zł za 100 kg. A że dostarczyły 250 tonn, przeto dostały w prezencie od skarbu państwa przeszło 47.000 zł!

„Na str. 235 tegoż sprawozdania czytamy, że do „Polminu” dopłacił skarb w okresie sprawozdawczym 767.624.45 złotych. Mały, ale jakże wymowny przykład gospodarki!!!

System pomajowy

Wśród entuzjazmu zgromadzonych posłów B. B. prezes tegoż pułkownik Sławek oświadczył, że „system pomajowy nie będzie zlikwidowany”.

Oświadczenie to, będące odpowiedzią na żądanie opozycji lewicowej, jest bardzo charakterystyczne. Trzeba bowiem wiedzieć, że stosunek tej opozycji lewicowej do rządu ujęty został przez socjalistów w formułę żądania zmiany „systemu” jeszcze wtedy, gdy byli oni w cichym kontakcie z rządem, a raczej z p. Bartlem. Jest to formuła łagodna, oznaczająca, że mogliby pozostać ci sami ludzie i nawet ten sam ogólny kierunek rządu, byle zmieniony został „system”, czyli sposób przeprowadzania swego celu, a przedewszystkiem sposób obchodzenia się z Sejmem. Tak rozumieeli termin: „zmiana sy-

stem” kierownicy lewicy, a obecnie centrolewu: socjaliści; w ten sposób usiłowali wykreślić się z kłopotliwej sytuacji wobec Pilsudskiego, któremu przez 8 lat sumiennie przygotowywali dyktaturę. Jednym słowem „zmiana systemu” w rozumieniu socjalistów — to cena kompromisu ich z „sanacją”.

Częste nieporozumienia w dyskusji pochodzą stąd, że pod te same wyrazy różni różne podkładają pojęcia. W danym wypadku wiemy, co przez pomajowy system rządzenia rozumieją socjaliści, nie wiemy natomiast, czy właśnie tak samo rozumie to p. Sławek. Zanim jednak pokusimy się o odcyfrowanie słów p. Sławki, spróbujemy odnaleźć pewne obiektywne ich znaczenie, które mogłoby być wspólne dla wszystkich biorących udział w dyskusji.

Jeśli się mówi o systemie, to oczywiście nie jest to równoznaczne z kierowniczymi osobami. Ludzie mogą się zmienić, ale system może pozostać ten sam, tak, jak z drugiej strony ci sami ludzie mogą stosować zależnie od okoliczności rozmaite systemy.

Istotą systemu pomajowego jest jego stosunek do obowiązującego prawa, a w szczególności do prawa naczelnego, czyli konstytucji. To jest cecha istotna, od której wszystkie inne pochodzą.

W określeniu tem jesteśmy zgodni z opinią pewnych sfer „sanacyjnych”, zwłaszcza z konserwatystami, którzy na usprawiedliwienie obecnego stanu lubią powtarzać, że wypadki majowe „jeszcze trwają”, jeszcze się nie skończyły. Ich końcem ma być wprowadzenie nowej konstytucji według znadźnego projektu B. B. Obecny stan jest — mówi się — stanem przejściowym.

Aliści ze słów p. Sławki zdaje się wynikać co innego. P. Sławek nie uznaje przejściowego charakteru obecnego systemu, nie ogranicza go wprowadzeniem w życie nowej konstytucji. Według sensu mowy p. Sławki „system pomajowy nie będzie zlikwidowany”, nawet po ewentualnem — na szczęście mocno problematycznym — wprowadzeniu projektu B. B.

Dochodzimy w ten sposób do charakterystycznej różnicy, jaka dzieli nasz obóz „sanacyjny” od faszystów. Primo de Riveri i innych dyktatorów. Jak ongi Sulla po przeprowadzeniu w Rzymie reform zlikwidował dyktaturę, usunął się w zacisze domowe, tak wszyscy współcześni dyktatorowie na każdym kroku zaznaczają, że system ich był koniecznym przejściem do nowego stanu prawnego, po którego wprowadzeniu system ten będzie usunięty.

Według p. Sławki w Polsce ma być inaczej. System pomajowy nie będzie zlikwidowany nawet wtedy, gdy osiągnie swój rzekomy cel w postaci nowej konstytucji. Czy zapowiedź p. Sławki jest przechwałką, czy też naprawdę system pomajowy ma trwać jeszcze długo? Jesteśmy przekonani, że system pomajowy będzie zlikwidowany, i to dlatego, że wymaga tego bezwzględne dobro państwa.

M. K.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8,91 1/2 zł, w Gdańsku na Warszawę 8,91 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 mkł. w dewizach — 212,92 zł, gotówką — 212,50 zł; za 100 guld. gd. w dewizach — 173,56 zł, gotówką — 173,21 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 9 listopada 1929.

Nastroj giełdy dzisiejszej był nieco spokojny i obroty mniejsze.

Z pap. procent. wzgl. lokacyjnych płacono za 5 proc. poz. konwers. 49,50 proc i za 4 proc. listy zast. konwert. ziemskie 40 proc., natomiast oddawano nadal 8 proc. listy dolarowe ziemskie po 90 proc. (przy dew. 8,90). Dopytywano się o premj. dolarowe po 64,25 bez oddawców.

Z akcji bankowych wzgl. przemysłowych większy popyt na Bank Polski po 168,— i na Cegielskiego po 52,75. Mniejszą ilość akcji R. Maya handlowano po 95,— przy dalszym zaofiarowaniu.

Cedula urzędowa z dnia 9 listopada 1929 r.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominalu)

5% Pożyczka konwersyjna 49,50% P.
8% dolarowe listy ozn. Ziemstwa Kred. 90% O.
4% listy zastaw. konw. Pozn. Ziem. Kred. 40% P.

Akcje bankowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)

Bank Polski I em. 168,— P.

Akcje przemysłowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)

Cegielski H. I em. zł. 52,75 P.

Tendencja: Spokojna.

Giełda warszawska

dnia 9 listopada 1929 r.

Waluty Gotówka

Dol. St. Zjedn. tr. 8,90 1/2 sp. 8,92 1/2 kup. 8,88 1/2

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Belgia	124,79	125,10	124,38
Kopenhaga	238,90	239,50	238,30
Londyn	043,49 1/2	043,60 1/2	043,39
Nowy Jork	008,88 1/4	008,91 3/4	008,87 3/4
Paryż	035,12	035,21	035,13
Szwajcaria	172,79	173,22	172,36
Sztokholm	239,56	241,16	238,96
Praga	026,41	026,47	026,35
Wiedeń	125,38	125,69	125,07
Włochy	046,71 1/2	047,83	046,59 1/2

Papiery państwowe i obligacje:

4% poz. inwest.	000,00	000,00	118,50
5% poz. konw.	000,00	050,75	051,00
5% poz. prem. dol.	000,00	064,00	064,75

Akcje w złotych:

Bank Polski	172,00—173,00
Bank Zw. Sp. Zarobk.	000,00—073,50
Spies	000,00—115,00
W. T. F. Cu'kru	030,00—030,75
Firley	000,00—045,00
W. T. Węgla	08,00—076,50
Lilpop	000,00—037,00
Modrzejów	020,00—021,00
Starowiejskie zakłady	00,00—076,00
Starachowice	025,50—02,00
Haberbusch	000,00—106,00

PLODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oletele za 1000 kg
reszta za 100 kg

Berlin, dnia 9 listopada 1929.

Pszenica march. od st. zał.	224,00—225,00
Tendencja spokojna.	
Pszenica march. od st. zał.	000,00—045,00
81 kg przeciętn. jakości	000,00—233,00
Tendencja spokojna.	
Zyto march. od stacji zał.	162,00—164,50
72 kg przeciętn. jakości	162,00—164,50
Tendencja spokojna.	
Owies march. od stacji zał.	155,00—163,00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień Pastewny i prze- mysłowy	167,00—180,00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień br. warty	188,00—204,00
Tendencja spokojna.	
Kukurydza loco Berlin	193,00—194,00
Tendencja spokojna.	
Maka pszena	27,00—32,75
Tendencja spokojna.	
Maka żytnia	22,25—25,40
Tendencja ledwo utrzymana.	
Ospa pszena	10,00—10,50
Tendencja spokojna.	
Ospa żytnia	8,75—9,25
Tendencja spokojna.	
Groch Victoria	32,00—38,00
Groch dr. jad.	24,00—28,00
Groch pastewny	21,00—22,00
Peluszka	20,50—22,00
Bób polny	19,00—21,00
Wyka	23,00—26,00
Lubin niebieski	13,50—14,25
Lubin żółty	16,50—17,25
Makuch rzepakowy	18,50—19,00
Makuch lniań	23,40—23,60
Wyłoki suszone	09,20—09,60
Sól Soja	18,10—18,40
Platki ziemniaczane	14,60—15,00

Ogólna tendencja spokojna.

Notowania złotego w Berlinie

z dnia 9 listopada 1929.

Wyplaty na Warszawę 46,75—46,95
Noty wielkie 46,675—47,075

Pw 6203-41,116

Dalsze głosy prasy polskiej o układzie likwidacyjnym

Prasa narodowa omawia w dalszym ciągu polsko-niemiecką umowę likwidacyjną, podkreślając groźny dla całej naszej przyszłości charakter ustępstw politycznych, poczynionych Niemcom. „Gazeta Warszawska” (w nr. 325a) w artykule p. t. „Nie zrezygnujemy z praw do ziemi” omawia postanowienia układu likwidacyjnego, cytując obszernie głosy prasy narodowej, zwłaszcza „Kurjera Poznańskiego” i kończy słowami:

„Układ polsko-niemiecki spotka się z oburzeniem i sprzeciwem nie tylko dzielnicy zachodniej. Cała Polska rozumie, jak wielkie interesy państwowe Rzpltej weszły tutaj w grę.

„Jesteśmy pewni, że nasze ciała ustawodawcze nie zaaprobuje podpisanego układu”.

„Słowo Pomorskie” zamieszcza (w nr. 259) artykuł p. t. „Utwierdzenie niemieczyzny”. W konkluzji swych wywodów autor pisze:

„Układ, jako dowód bezprzykładnej wprost ustępliwości rządu, zarazem dowodzi także jego słabości, co również nie może nie odbić się na stanowisku mniejszości niemieckiej wobec państwa.

„Ma zatem rację korespondent „Vossische Ztg.” — układ zawarty przez p. Zaleskiego posiada istotnie znaczenie historyczne i jest zarazem najsmutniejszą kartą w historii naszej dyplomacji od czasów odzyskania niepodległości.”

„Gazeta Bydgoska” (nr. 259), analizując układ likwidacyjny, stwierdza, że wiadomość o jego zawarciu wywołała w narodzie polskim oburzenie.

„Ze wszystkich stron ziem zachodnich — stwierdza pismo — jak i z całego kraju nadchodzą wiadomości, iż protest społeczeństwa będzie przeciwko układowi bardzo stanowczy i silny. Głos tego protestu jest konieczny, nie można bowiem dopuścić, aby układ wszedł w życie. Układy międzynarodowe musi zatwierdzać (ratyfikować) parlament. Jeżeli społeczeństwo wystąpi przeciwko układowi, to wtedy stronnictwa w Sejmie umowy tej nie zatwierdzą”.

W „Dzienniku Kujawskim” (nr. 259) znajdujemy uwagi p. t. „Na rzecz Niemców. Zrezygnowaliśmy z polskich zagonów, wywłaszczonych przez Bülowa”. Czytamy w nich m. i.:

„Kurjer Poznański”, który pierwszy uderzył na alarm w tej sprawie m. in. przypieczętował taki dziwny fakt, że oto poznańskie gazety „sanacyjne” pomijają milczeniem zrzeczenie się prawa likwidacji własności niemieckiej oraz że Związek Obrony Kresów Zachodnich też — o dziwo — milczy, chociaż często umie mieszać się w stosunki wewnętrzne — polityczne i głosić hasła frontu antyniemieckiego. My do tego dodamy także jeszcze pytanie pod adresem „sanacyjnego” dziś Stronnictwa Chrześc. Rolników: Na waszych zebraniach zawsze się słyszało jako argument przeciwko reformie rolnej (takiej, jaką propaguje „Piast”) to, że należy wprawdzie zlikwidować majątki niemieckie po myśli Traktatu Wersalskiego a potem dopiero przystąpić do parcelacji folwarków polskich. Tak głosiliście przez lata całe, a teraz przemilczacie zarzucanie przez Polskę prawa likwidacji. Czyżbyście, uważali je za słusze i dobre dla Polski?!

„Kierując wami znów, panowie chaery, oportunizm i brak odwagi obywatelskiej w działaniu publicznym w tej najżywniejszej kwestji b. zaboru pruskiego a zwłaszcza rolnictwa tej dzielnicy?”.

„Pielgrzym” pelpliński (nr. 135) narodowy organ duchowieństwa pomorskiego omawia obszernie fatalne dla Polski postanowienia układu likwidacyjnego.

Gnieźnieński „Lech”, jak już donosiliśmy, został skonfiskowany za artykuł wstępny, poświęcony układowi likwidacyjnemu.

„Lwowski Kurjer Poranny” (w nr. 542 i 545) cytując głosy prasy niemieckiej zaopatrując je odpowiednimi komentarzami.

Organ P. S. L. „Piast” „Piast Wielkopolski” (nr. 254) w artykule wstępnym p. t. „Niemcy triumfują” zamieszcza szereg przepojonych gorczą uwag na temat układu. Omawiając rezygnację Polski z prawa likwidacji i pierwokupu, wspomniany dziennik pisze:

„Tak więc całe masy Niemców pozostają u nas w Polsce, a Polacy, którzy oddawali życie za Ojczyznę, majątki składali na ołtarz Ojczyzny w postaci pożyczek, ogołoceń z gotówki, w ciężkiej sytuacji gospodarczej, pozbawieni pracy, muszą po obecnej ziemi poniewierać się i tam szukać zarobku dla wyżywienia siebie i swej rodziny

„Jak to zaboli niejednego, gdy przeczyta te wiadomości.

„Niejednym sercem wstrząśnie ból, ból straszny — rozpaczliwy, bo niejedni jęsz-

cze żył nadzieją uzyskania osady jako warstwu pracy swej i swych dzieci.

„Nie tylko troska materialna wchodzi tu w rachubę, ale i miłość Ojczyzny”.

„Piast Wielkopolski” kończy swój artykuł słowami:

„Coraz cięższe gromadzą się chmury nad Polską, nad wsią i dlatego należy czuć, albowiem umowa, o której w tym artykule piszemy, musi być zatwierdzona przez Sejm. Od opinii obywateli zainteresowanych, a w szczególności wsi, od podstawy społeczeństwa ziem zachodnich zależy będzie, czy w Sejmie znajdzie się bodaj jedno stronnictwo, któreby miało odwagę głosować za wyrażeniem zgody na tak daleko idące ustępstwa wobec Niemców”.

Z obrad poważnego klubu

Przemawiając w klubie B. B., poseł Sławek oświadczył między innymi:

„Opozycjoniści” — przemysłowcy nawet o oddaniu się pod opiekę „Gdańska i o kierowaniu stamtąd przyszłą rewolucją. Niech ją, bo więcej nie powrócą”.

Na ten temat czytamy w nr. 322 „Robotnika”:

„Ten „Gdańsk” wymaga bliższego omówienia i dlatego cierpliwy czytelnik wybaczy nam, że trochę dłużej zaprzatniemy jego uwagę tą „opieką Gdańską”.

„Przed paroma dniami grupa dziennikarzy po skończonej pracy znalazła się przy wspólnym stole w bufecie sejmowym. Omawiano ostatnie wypadki, a szczególnie „ostatni zajazd” na Sejm. Ten i ów sięgnął pamięcią do historii, przytaczając przykłady rozpędzania parlamentarzystów. Ktoś wspominał o rozpędzeniu pierwszej Dumi i o wyjeździe „deputatów” do Wyborga. Zaczęto żartem zasłaniać się, że dokądby mogli w podobnym wypadku Sejm wyjechać. Ktoś rzucił: Poznań! Na to inny odparł, że do Poznania nie zechcą jechać socjaliści. A do Krakowa nie pojedą endecy — wtrącił trzeci. Gdańsk! oto terytorjum neutralne.

COGNAC
Monnet
NAJLEPSZY FRANCUSKI

PIXAVON
DIA WŁOSÓW
znakomity sposób ich konserwacji

Niemasz lepszego
ZEGARA i BUDZIKA
nad wyrób marki
Hamburg - Amerika
T. 370

ROYAL
TRADE MARK
ROYAL TYPEWRITER
MARK COMPANY, INC.

NAJBARDZIEJ
UDOSKONALONA
AMERYKAŃSKA
MASZYNA DO PISANIA

Upoważnione przedstawicielstwo

Przygodzki i Hampel
Poznań - Sew. Mielżyńskiego 21
Telefon 21-24.
nw 408

Stara Piosenka.

Stachowi pierścien przy-
wiozłam z jarmarku,
Oraz przesłicznych róż
wianek,
Tobie — „HEZANĘ” ŻAKA
w podarku,
Bo Jasku — Tyś mój kocha-
nek.

Pw 5011-2, 542

Panowie, jedziemy do Gdańska — zaproponował wśród ogólnej przy stole wesołości kolega.

„I cóż się okazuje? Ten w bufecie przy kolacji pomiędzy dziennikarzami na wesoło prowadzony dyskurs ktoś — może „sanacyjny” poseł, może „sanacyjny” dziennikarz — powtarza pos. Sławkowi jako „ostatnią wiadomość”, a ten, nie widząc groteskowości pomysłu, zamieszcza tę „opiekę Gdańską”, jako dobrą monetę w swoim exposé, wygłoszonem na plenarnym klubie.

„Gdybyż to uczynił p. Sanojca. No, temu można wybaczyć i wiele też się wybacza w myśl znanej ewangelicznej zasady. Ale p. Sławek! Ale p. prezes! Ale p. pułkownik!”.

„Christol”
w tabletkach lub proszku jako kapiel działa bardzo dobrze na nerwo-wo i sercowo chorych.
Do nabycia we wszystkich aptekach, drogeriach i składach aptecznych.
Tw 638

Przy **CUKRZYCY** lecznicze wia ności źródła Karlsbadzkich znane są powszechnie.
Naturalna Woda Karlsbadzka oraz **Sól Źródłana** znajdziecie w każdej drogerji, aptece i składzie wód mineralnych. Zwracajcie uwagę na znak ochronny.
Tw 637

Czem myć twarz i włosy?

Wyłącznie dążenie do wyboru nieszkodliwego preparatu kosmetycznego nie wyczerpuje bynajmniej wymogów nowoczesnej higieny urody. Ważne jest zarówno **dostosowanie** odpowiedniego środka do indywidualnych właściwości cery, włosów i skóry ciała. Tylko woda gorąca znajduje wszechstronne zastosowanie w pielęgnowaniu skóry, środki zaś do mycia twarzy muszą być ściśle indywidualizowane. Ułatwy zwyczaj ochładzania twarzy po gorącej wodzie, nie jest naukowo uzasadniony. Prawidłową cerę myć należy mydłem **neutralnem Dra Lustra**, suchą zaś i wiotczającą — prawidłowemi **otrąbkami migdałowemi Dra Lustra**. Tłustą cerę należy myć dwa razy dziennie **proszkiem marmurowym „Miraculum”**, spłókując twarz poprzednio długą gorącą wodą. Wszelkie wykroczenia przeciw tym — nauką stwierdzonym zasadom — mszczą się na urodzie. Chropowatej skóry ciała nie usunie żadne mydło. „Gesia” skórę zwalczając jedynie: **„Prodermoll”**, **„Miraculum”**. Do mycia skóry głowy i włosów nadaje się jedynie **Shampoo Dra Lustra**, ponieważ preparat ten dostosowany jest ściśle do wydzielniczej funkcji skóry głowy oraz do jasnych, względnie ciemnych włosów.
Tw 636

Dr. Z. B.

Shampoo
PULSA
PRZEMYSŁ MYDLARSKI I PERFUMERYJNY
FR. PULS S.A.
WARSZAWA WIERZBOWA 11
Tw 638

Tydzień 45		LISTOPAD	Dni 30
CZWARTEK	7	Ostatnie dni sprzedaży losów I-ej Klasy Państwowej Loterii Klasowej w najw. ekszej i najszcześniejszej	
PIĄTEK	8	Kolekturze „NADZIEJA”, Lwów Sykstuska 6	
SOBOTA	9	Główna wygrana 750.000 złotych	
NIEDZIELA	10	Co drugi los wygrywa! Ciągnięcie już 14. i 15. b. m.!	
PONIEDZIAŁEK	11	Ogólna suma wygranych wynosi 32.000.000 złotych	
WTOREK	12	Ceny losów: ćwiartka zł 10,-, połówka zł 20,-, cały zł 40,- Na zamówienia wysyłamy natychmiast losy, załączając nasz blankiet P. K. O., na przesyłkę należytości wolną od opłaty. nw 5199	
ŚRODA	13	Naszemu graczom sprzyja stale nadzwyczajne szczęście!	

Bezrobocie w Polsce

Warszawa, 9. 11. (AW.). Ilość bezrobotnych wynosi 93 tys. zarejestrowanych w Państwowych Urzędach Pośrednictwa Pracy. W porównaniu z zeszłym tygodniem liczba bez-

robotnych wzrosła o 3 300 osób. Są to przede wszystkim robotnicy budowlani, którzy stracili pracę z powodu ukończenia się sezonu.

KIEPURA w RADJO!

Czy masz już odbiornik?

nr 9521/2/3

Dnia 12 bm.

Zbrodnicza akcja Ukraińców

Czortków, 9. 11. (AW.). W nocy dokonano na linii Tłusteńki-Krzyweńki w powiecie kopyczyńskim zbrodniczego zamachu. Słupy telegra-

ficzne na znacznej przestrzeni zostały ścięte, zaś druty skradzione. Policja prowadzi energiczne dochodzenie.

Międzynarodowy Bank Reparacyjny

Siedzibą banku będzie jedno z miast w Szwajcarii

Baden-Baden, 9. 11. (PAT.). — Komitet organizacyjny Międzynarodowego Banku Reparacyjnego na wczorajszym posiedzeniu powziął jednomyślną uchwałę, zalecającą wybór jednego z miast szwajcarskich na przyszłą siedzibę Banku. Decyzja ta zapadła w nieobecności delegatów bel-

gijskich. W związku z tem delegacja belgijska komunikuje, iż kilkakrotnie odrzucała argumenty, wysuwane przeciwko obiorowi Brukseli, żądając, aby w dyskusji nad sprawą siedziby Banku kierowano się względami wyłącznie technicznymi, nie zaś politycznymi.

Trup w koszu

Warszawa, 9. 11. (Tel. wł.). W Brześciu minionej nocy do wagonu bagażowego, pociągu osobowego, ktoś chciał wrzucić kosz. Ponieważ jednak czynił to nieformalnie i zachowanie budziło podejrzenie, zaarrestowano go i kosz obłożono aresztem. W koszu znaleziono trupa młodej kobie-

ty, nagiej, z zmasakrowaną twarzą. Śledztwo wyjaśniło, że była to kobieta lekkich obyczajów, 23-letnia Banasiówna, niezwykle urody. Mordercą okazał się młody rzemieślnik Maciejewski, który dla Banasiówny porzucił żonę i dzieci.

KIEPURA

śpiewa dnia 12 bm.
w RADJO!

Marconi

To rozkosz dla posiadaczy odbiorników:

Zakup złota przez Bank Polski

Warszawa, 9. 11. (AW.). Począwszy od lipca r. b. Bank Polski celem wzmocnienia pokrycia kruszcowego waluty polskiej nabył przeważnie na rynku amerykańskim złoto równowartości 54 milionów złotych. Zakup złota w ostatniej dekadzie wynosił blisko 10 milionów złotych.

Dodatek mieszkaniowy

Warszawa, 9. 11. (Tel. wł.). W łonie rządu mają być czynione przygotowania celem wypłacenia urzędnikom państwowym zaległego dodatku mieszkaniowego za rok 1928. Dodatek ma być wypłacony w 2 ratach — 15 grudnia i 15 marca (wypłacenie tego dodatku należy się od dawna jak najślusniej — przyp. Red.).

Dr. Hermes przeciw pacyfistom

Berlin, 9. 11. (PAT.). B. przewodniczący delegacji niemieckiej do rokowań handlowych z Polską, dr. Hermes, przemawiając na zebraniu rady gospodarczej bawarskiej partii ludowej w Monachium, ostro wypowiedział się przeciwko współpracy gospodarczej między państwami europejskimi. Dr. Hermes, oświadczył, iż uważa za utopję możliwość skutecznej ochrony interesów gospodarstwa niemieckiego w wielkiej rodzinie europejskiej. Z zadowoleniem podkreślił, iż w społeczeństwie niemieckim daje się zauważyć zdrowy odruch przeciwko usiłowaniu polityków niemieckich idącym w kierunku przeszczerpienia hasła pacyfistycznych na teren niemiecki.

KIEPURA

w RADJO

Cała Polska przy głośnikach

PHILIPSA

Interes przede wszystkim...

Gdańsk, 8. 11. (PAT.). Tutejsi komuniści niemieccy obchodzili wczoraj rocznicę wybuchu rewolucji bolszewickiej. Komuniści w liczbie około 500 udali się z czerwonymi sztandarami i orkiestrą przed gmach sowieckiego konsulatu generalnego, gdzie 1 z uczestników manifestacji złożył urzędnikom konsulatu sowieckiego gratulacje z okazji rocznicy zwycięstwa rewolucji. Zezwolenie władz na manifestację podyktowane było względami na toczące się między Gdańskiem, a Sowietami układy w sprawie uzyskania dla stoczni w Gdańsku zamówień sowieckich.

„Stahlhelm“ gościem faszystów

Rzym, 9. 11. (PAT.). Przybyła do Rzymu grupa stahlhelmowców, gdzie byli przyjmowani przez organizację studentów faszystów. Stahlhelmowcy byli przyjęci przez sekretarza partii faszystowskiej Turatiego.

Demonstracja Arabów

Londyn, 9. 11. (Radio wł.). Donoszą z Jerozolimy, że przybyła tam angielska komisja kontrolująca i udała się do Jaffy. Po drodze, wynoszącej 65 km, ustawili się Arabowie w gr-

Nasza ODZIEŻ ZIMOWA

dla dorosłych, młodzieńców i chłopców, która oprócz gustownego wykonania z najlepszych materiałów odznacza się także wielką taniością, dowodzi ponownie iaknajdobytniej o naszej powszechnie znanej przedsiębiorczości.

Specjalność: Oddział dla dzieci i chłopców.

Ścisłe stałe ceny chronią każdego przed jakimkolwiek wyżyskiem.

ŁUCZAK & CO.

Największy specjalny magazyn i fabryka odzieży męskiej i dla chłopców.

nr 4281

stych oddziałach z chorągwiami i tablicami, na których widniały następujące napisy: „Precz z deklaracją Balfoura! — „Żądamy sprawiedliwości! — Palestyna musi należeć do Arabów“.

Z Syrii donoszą, że na granicy schwytano wielu Żydów, którzy przynosili potajemnie broń do Palestyny.

Obrady ministrów

Warszawa, 9. 11. (Tel. wł.). Wczoraj obradowała Rada Ministrów od 5-tej do 11-tej w nocy. W posiedzeniu wziął także udział min. Piłsudski, który pozostał do końca obrad. Przedmiotem narad były sprawy bieżące m. i. nadanie odznaczeń z okazji 11 listopada. Pomiędzy odznaczonymi jest 14 osób ze świata dziennikarskiego.

Kurs pożyczki stabilizacyjnej

Warszawa, 9. 11. (Tel. wł.). Kurs pożyczki stabilizacyjnej był wczoraj w Nowym Jorku 76—77 dol.

Ambasador Skrzyński u Papieża

Rzym, 9. 11. (PAT.). Papież przyjął na godzinnej audjencji ambasadora Skrzyńskiego.

Premja wywozowa na mąkę żytnią

Warszawa, 9. 11. (AW.). Agencja Wschodnia dowiaduje się, że premja wywozowa na żytnią mąkę została podniesiona do zł 10 za 100 kg. Początkowo premja ta miała wynosić 7 zł od 100 kg.

Uczeni polscy wyjechali do Kowna

Wilno, 9. 11. (AW.). Profesor prehistorji uniwersytetu warszawskiego dr. Władysław Antoniewicz oraz profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego dr. Semkowicz uzyskali zezwolenie od rządu litewskiego na wjazd do Litwy w celach naukowych. Uczeni wyjechali już na Litwę.

Kłopoty Woldemarasa

Kowno, 9. 11. (PAT). Minister spraw wewnętrznych Mustejkis udzielił wywiadu przedstawicielom prasy kowieńskiej, m. in. dodając szczegóły, które dotyczą stosunku rządu do Woldemarasa. Woldemaras, obawiając się zamachu na swoją osobę, zażądał dla siebie umyślnej ochrony. Rząd przychylił się do tej prośby, jednocześnie jednak zwolennicy Woldemarasa wyznaczili z pośród siebie straż przyboczną. Ponieważ pomiędzy ochroną urzędową a prywatną doszło do nieporozumienia, rząd postanowił wycofać straż prywatną, czemu sprzeciwił się Woldemaras, uskarżając się, iż straż rządowa jest niedostateczna, na co otrzymał odpowiedź, że, jeżeli obawia się tak o swe życie i uważa, że rząd nie może mu zapewnić odpowiedniej ochrony, to może sobie wybrać inne państwo, w którym czułby się bezpiecznie.

Nowe pisma rusińskie

Lwów, 9. 11. (AW.). Dwa nowe dzienniki ukraińskie mają się wkrótce ukazać. Podobno prowadzone są pertraktacje o nabycie przez metro-politę Szeptyckiego popularnego pisma ukraińskiego „Nowy Czas“, które będzie zamienione na pismo codzienne. Oprócz dziennika klerikalnego ma powstać również dziennik filozoficki o orjentacji w kierunku Ukrainy Sowieckiej. Obecnie istnieje w Polsce jeden tylko dziennik ukraiński „Dilo“ we Lwowie.

Włamanie

Kraków, 9. 11. (Tel. wł.). W ubiegłej nocy rozpruto w Krakowie w biurze gminy żydowskiej 3 kasy ogniotrwałe oraz rozbito szafę żelazną. Z jednej z kas zabrano zaledwie 764 zł.

Polski zbieg z wysp Solowieckich

Warszawa, 9. 11. (Tel. wł.). Po między zbiegami, którzy uciekli do Finlandji z wysp Solowieckich, jest także policjant polski Bańkowski. Służył on w pobliżu granicy sowieckiej, skąd go bolszewicy porwali i zesłali na dożywotnią katorgę na wyspy Solowieckie.

Ku czci Dekerta

Warszawa, 9. 11. (AW.). W miesiącu bieżącym odbędzie się uroczysty obchód ku upamiętnieniu 140-iej rocznicy zwolania do Warszawy I zjazdu przedstawicieli miast polskich przez Jana Dekerta, niezapomnianych zasług ówczesnego prezydenta m. stoł. Warszawy.

Wielka plantacja winogron w Polsce

Wedle sprawozdania Okr. Tow. Rolniczego w Czortkowie została założona w Dźwinogrodzie wielka plantacja krzewów winogronowych. Ponieważ klimat tej okolicy jest bardzo łagodny należy liczyć się z wielkim zbiorem prawdziwie polskich winogron w przyszłym roku. (Paz)

Czyżby akt sabotażu?

Z Czortkowa donoszą: W nocy dokonano na linii Tłusteńki i Krzyweńki w powiecie kopyczyńskim zbrodniczego zamachu na własność państwową. Słupy telegraficzne na znacznej przestrzeni zostały ścięte, zaś druty skradzione. Policja czyni energiczne poszukiwania za sprawcami. (Paz)

Bacność, Rodzice!

Chcecie dzieciom swoim zrobić prawdziwą przyjemność? Pragniecie wywołać na obliczu dzieci swych uśmiech prawdziwej radości? Pragniecie by dzieci Wasze zabawiły się dobrze? Jeśli tak, to w niedzielę, 10 bm., zaprowadźcie je o godz. 4 po poł. do wspólniejszej sali nowego Domu Rzemieślniczego przy ul. Ratajczaka, gdzie odbędzie się tradycyjny Marcinek. Tow. Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo parafji św. marcińskiej. Nie pożałujecie tego. Radość dzieci będzie i Waszą radością.

Najlepiej jednak usłyszysz

KIEPURE

przez naszą radjoinstalację!

„RADJOELEKTOR“, Poznań, Ratajczaka 33

Skład detaliczny — Salon demonstracyjny

Votum zaufania dla rządu francuskiego

Paryż, 9. 11. (PAT). W zakończeniu wczorajszego posiedzenia Izba u-

chwalila votum zaufania dla rządu 327 głosami przeciwko 256.

Prześladowanie Polaków na Litwie

Kowno, 9. 11. (AW.). Dziekanat kiejdański ogłosił z ambony, że wszelkie nabożeństwa w języku polskim, we wszystkich kościołach, od dnia 3 b. m. zostały zawieszone na terenie całej Litwy, z wyjątkiem dwu dni w miesiącu. Zarządzenie to wywołało

wielkie rozgoryczenie wśród ludności polskiej, gdyż n. p. w okolicach Kiejdan mieszka przeważnie ludność polska, większość zaś wśród niej stanowią tacy, którzy nie rozumieją po litewsku.

Wojewoda Raczyński o sprawach gospodarczych

Wojewoda poznański Roger hr. Raczyński udzielił wywiadu przedstawicielowi Agencji Wschodniej w Poznaniu na temat zagadnień gospodarczych Wielkopolski. Na pytanie, w jakim stopniu oddziałuje położenie rolnictwa wielkopolskiego na przemysł koncentrujący się w miastach, p. Wojewoda odpowiedział:

„Zagadnienia gospodarcze w swym całokształcie są związane ze sobą jak najściślej i współzależne, czego najlepszym dowodem jest to przesilenie gospodarcze, jakie w tej chwili obserwujemy, a którego jednym z zasadniczych powodów jest niski poziom cen produktów rolnych i kryzys jakiego rolnictwo obecnie podlega.

„Rząd czyni wszystko, by doprowadzić do polepszenia sytuacji ekonomicznej, uzględniając bardzo poważnie problemy rolnicze. Tutaj należy stwierdzić, że poszedł w tym kierunku bardzo daleko, przeszedł bowiem od polityki obniżania cen i cel ochronnych do systemu zwrotu cel, co niewątpliwie wpłynie dodatnio na wzmocnienie naszej ekspansji zbożowej na rynki zagraniczne.

„Jeżeli chodzi o perspektywę na najbliższą przyszłość w rolnictwie, to jest ona naogół pomyślna, ze względu na daleko gorszy urodzaj zbóż w Kanadzie i Ameryce w tym roku, co w swej konsekwencji musi odbić się na cenach europejskich.

„Największą trudnością w tym całym dylemacie jest kwestja cen na żyto, którego konsumpcja jest ograniczona tylko do kilku krajów: Niemiec i Skandynawji, jak również krajów położonych bardziej na wschód. Niemal wszystkie kraje, za wyjątkiem Skandynawji, należą do eksportujących żyto, a w każdym razie do pokrywających swe zapotrzebowania. W ten sposób jednym z najpoważniejszych obiorców żyta jest Skandynawja, dokąd również i Niemcy w intensywny sposób kierują swą nadprodukcję, starając się przy pomocy polityki dumpingowej utrudniać nasz eksport w tym zakresie. W ostatnim czasie zdają się jednak zarysowywać pewne możliwości uregulowania tej sprawy.

„Nawiązując do postawionego mi pytania, pragnę podkreślić istniejącą bardzo silną współzależność między dobrobytem wsi i dobrobytem miast. Ta współzależność gospodarcza jest jasna. Wiem, że w Polsce jest wielkim odbiorcą zarówno produkcji ściśle przemysłowej, jak i wytworów drobnego przemysłu i rzemiosła. Z chwilą dopływu gotówki do wsi w związku z podniesieniem poziomu cen produktów rolnych i zwiększeniem możliwości zakupu sfer rolniczych, silną rzecz artykuły produkcji przemysłowej zaczął odpywać z miast do wsi, eo ispo przyczyniając się do poprawy sytuacji w miastach.

„Jak przedstawia się w tej chwili, w splocie zagadnień gospodarczych Wielkopolski, rola i położenie rzemiosła i drobnego przemysłu?”

„Kwestji tej nie sposób omówić w kilku słowach. Dlatego też ograniczę się jedynie do stwierdzenia, iż rząd specjalnie interesuje się rozwojem rzemiosła i drobnego przemysłu a już ja osobiście szczególną przykładam wagę do tego zagadnienia.

„Nie można zapominać, szczególnie w odniesieniu do naszego województwa, że miasta i miasteczka koncentrują do 40 proc. ludności, z powodu / zaś stosunkowo słabego rozwoju wielkiego przemysłu. Składają się one w przeważającej części z drobnego kupiectwa i rzemiosła, oraz z tych rzesz, które z rzemiosłem i kupiectwem są gospodarczo związane. — Elementy

te za czasów niewoli były przepełnione duchem ofiary i tworzyły poważny wal przeciwko naporowi niemieckemu. Dziś rzemiosło i kupiectwo są wykładnikiem zdrowej myśli państwowej i stanowią ważną dziedzinę życia gospodarczego. Dlatego też w interesie państwa leżeć musi coraz mocniejsze ugruntowanie i rozkwit warsztatów rzemieślniczych i kupieckich.”

Powyższy wywiad wymaga pewnego oświeślenia. Niewątpliwie w ostatnim czasie zaznaczył się zwrot w rządowej polityce zbożowej. Stało się to jednak nie z inicjatywy rządu, lecz pod wpływem zorganizowanych sfer rolniczych. Dotychczasowa polityka zbożowa rządu naraziła rolnictwo polskie na ciężkie i niepowet. straty. To też ona właśnie w znacznie silniejszym stopniu, niż niepomysłna konjunktura międzynarodowa, jest źródłem ciężkiego położenia rolnictwa polskiego.

Co do opieki rządu nad rzemiosłem i drobnym przemysłem i kupiectwem, to wiadomo powszechnie, że sfery te są najbardziej upośledzone przy rozdziale kredytów, przy dostawach rządowych i t. p., krępowane w rozwoju przez uciążliwy system podatków i przepisów o ubezpieczeniach społecznych. Nastąpiło zmniejszenie się ilości warsztatów rzemieślniczych i nędzne wegetowanie znacznej części pozostałych.

Komercjalizacja kolei państwowych

Przedstawiciel P. A. P. uzyskał u min. komunikacji wywiad w sprawie przekształcenia Polskich Kolei Państwowych w samodzielne przedsiębiorstwo, z którego notujemy następujące szczegóły:

Przedsiębiorstwo Polskich Kolei Państwowych utworzone zostało rozporządzeniem p. Prezydenta R. P. z dnia 24 września 1926 r. Natychmiastowe wprowadzenie tego rozporządzenia w życie napotykało na szereg trudności natury prawnej i organizacyjnej. Pierwszym ważnym krokiem ku wprowadzeniu w życie postanowień dekretu jest rozporządzenie rady ministrów, stwarzające jednolitą prawną służbową dla pracowników P. K. P. Pragmatyka ta daje pracownikom kolejowym szereg uprawnień, a co najważniejsze nie pozostawia żadnych niedomówień, precyzując jasno stosunek służbowy pracownika kolejowego. Dalszym ważnym krokiem, zdążającym do stworzenia przedsiębiorstwa Kolei Państwowych, jest wydanie nowego statutu organizacyjnego, ministerstwa komunikacji i wprowadzenie szeregu zmian do regulaminu dyrekcyj Kolei Państwowych i ich oddziałów. Przemianowanie prezesów dyrekcyj, którzy byli dotychczas urzędnikami państwowymi, na dyrektorów przedsiębiorstwa państwowego, jest również jednym z posunięć w kierunku realizacji dekretu Prezydenta R. P. Stosunek służbowy zarówno dyrektorów jak i całego stałego personelu przedsiębiorstwa P. K. P. posiadać będzie mimoto nadal, charakter publiczno-prawny.

W ścisłym związku z przedsiębiorstwem P. K. P. pozostaje również zorganizowana obecnie specjalna dykcja warsztatowa, która scentralizuje i usprawni kolejową gospodarkę warsztatową. Zasadnicze znaczenie dla tworzącego się przedsiębiorstwa P. K. P. mają również prace nad szacunkiem majątku kolejowego. Prace te zostaną w najbliższym czasie ukończone.

Komunikacja lotnicza w Polsce

w świetle cyfr

W październiku samoloty polskich linii lotniczych „Lot” dokonały ogółem 696 lotów normalnych i dodatkowych, przebywając przestrzeń 146 550 klm. i przewożąc ze 100-procentowym bezpieczeństwem i 98-procentową regularnością 1 484 pasażerów, 5 049 kg poczty i 40 416 kg. towarów (fracht 19 236 kg., bagaż 18 723 kg., gazety 2 457 kg.).

W bieżącym miesiącu samoloty kursują dwa razy dziennie na linii Katowice—Kraków, oraz codziennie na liniach Warszawa—Katowice—Kraków, Warszawa—Lwów, Warszawa—Poznań, Warszawa—Bydgoszcz—Gdańsk i Katowice—Wiedeń. Ponadto trzy razy w tygodniu obsługiwana jest drugi raz dziennie linia Warszawa—Katowice.

Kajuty samolotów z nastaniem chłodów są ogrzewane i wewnątrz w czasie lotu panuje normalna pokojowa temperatura.

O członków rady

szkoły dokształcającej

Z Borku piszą nam:

Na ostatnim posiedzeniu rady miejskiej m. i. była omawiana także sprawa wysłania delegatów do kuratorium szkolnego w Poznaniu z powodu niepotwierdzenia dwóch członków wybranej przez nią rady szkoły dokształcającej. Co spowodowało zajęcie takiego stanowiska przez kuratorium szkolne, nie wiadomo, bo przyczyny niepotwierdzenia się nie podaje. Rada miejska jednakże i magistrat obstają nadal stanowczo przy swoim wyborze, temwięcej, że obaj wybrani są obywatelami godnymi zaufania, a jeden z nich nawet już był przez kilka lat członkiem tej rady.

Na wspomnianem posiedzeniu rady miejskiej w myśl powyższej uchwały postanowiono również urządzić w zakupionym specjalnie na ten cel domu przytułek dla starców o 12 izbach, a ponadto założyć w nim poradnię dla matek. (x)

Z opery

Przed dzisiejszą premierą w Teatrze Wielkim

Donizetti należał jeszcze do tych kompozytorów operowych, którzy niejako zawodowo obsługiwali teatry i dostarczali repertuariowi coraz to innych nowości. To też ogólna liczba jego oper przedstawia imponującą cyfrę 70 i choć nie oznacza wcale rekordu kompozytorskiej płodności, dowodzi jednak niezwykłej ilości technicznej obok rzeczywistego talentu a tego w szczególności, inaczej trudno byłoby zrozumieć nieprzeciętną żywotność niektórych oper Donizetti'ego, wśród

których zawsze jeszcze prym dźwiera sławna „Lucja z Lammermoor”, najlepsze dzieło starego mistrza włoskiego. Rozglądając się w repertuarze operowym pierwszej połowy ub. wieku, a więc czasu, w którym działał Donizetti, spotkamy się z dużą ilością wybitnych dziś zupełnie już zapomnianych kompozytorów. A przecież były to niekiedy olbrzymie talenty, z których taki Verdi czerpał niejedną z najpiękniejszych fraz w pierwszych swoich dziełach i śmiało można też powiedzieć, że znajdowały się wtedy i talenty silniejsze od Donizetti'ego. Mimo to późniejsze pokolenia rozspiewane w melodjach Verdi'ego, z poprzedników jego zachowały w pamięci jedynie Rossiniego i Donizetti'ego, którzy operami swemi komicznymi dopelniali brak tego gatunku u Verdi'ego.

„Napój miłosny”, „Don Pasquale” i „Córka pułku” oto aż trzy lekkie opery Donizetti'ego, reprezentujące obok „Cyrulika” do dziś wymarły rodzaj opery „buffa”. Te więc wesole opery żyją na scenie głównie dzięki korzystnej historycznej konjunkturze, zaś największą część ze spuścizny Donizetti'ego, obejmująca opery poważne spoczywa w kurzu bibliotek teatralnych, słusznie nie wysuwając się na światło kinkietów wobec setek innych, z równym prawem zapomnianych oper Paisiella, Mercadante, Spontini'ego, Bellini'ego i innych. Jedną tylko „Lucja z Lammermoor”, dla której Donizetti wyczerpał wszystkie siły swej inwencji melodyjnej i umiejętności technicznej, aby sprostać groźnej konkurencji Bellini'ego, jedną ta opera żyje do dziś i pojawia się tam wszędzie, gdzie są dobrzy śpiewacy, znajdujący w „Lucji” ogromne pole do popisu. Ideal opery włoskiej stanowiła z dawien dawna zdolność wyrażenia w kantylenie wokalne całego dramatu, wszelkich odcieni uczuciowych. Od wartości natchnienia melodyjnego zależało wszystko, zaś ramy technicznych środków były proste. Ileż to arjadosnych, miłosnych, smutnych, rozpacz, czy też wściekłość malujących, rozbrzmiewało w operach trzech przeszło stuleci. Uтары się szablony na każdy rodzaj arjowy z osobna. A przecież w tych ubogich ramach, ileż genialna inspiracja wlała siły wyrazu, jakie odmiany ekspresji. Donizetti'ego „Lucja” ma głównie tragiczne akcenty, a w tej jednostronności mieści się sporo odcieni uczuciowych. Szczerze natchnienia jest w arjach tej opery bardzo silna, znajduje zaś wyraz w prostych, lecz ładnych i płynnych frazach muzycznych, stąd też wrażenie wywiera zawsze. Kto wrażliwy jest na wyraz w śpiewie, znajdzie całe jego bogactwo w melodjach „Lucji”, a być może, że prostota ich silnie przemówi od skomplikowanej symfonicznej faktury niejednej nowoczesnej opery. Akcja „Lucji z Lammermoor” zaczerpnięta z powieści Waltera Scotta przedstawia tragiczny konflikt dwóch rodzin szkockich, którego ofiarą padają córka lorda Asthona Lucja i Edgar potomek rodziny Ravenswoodów. (m.)

Dla Szanownych Czytelników Kurjera Poznańskiego

Przeczytać z uwagą ewentualnie wyciąć i zachować!!!

Specjalne dogodne warunki i ceny niższe Radio dla wszystkich

Polecamy nasze najnowsze udoskonalone radioodbiorniki, odróżniające się od wszelkich innych, przede wszystkim swoją selektywnością, estetycznym wyglądem oraz prostą nieskomplikowaną obsługą. Zbudowane według najnowszych schematów z pierwszorzędnymi częściami. Prawie niema miejscowości w Polsce, gdzieby nie znali naszych aparatów, które są uznane za najlepsze i cieszą się wielkimi powodzeniami nawet u najwybitniejszych radioamatorów. Za sprzedane drogą korespondencji odbiorniki otrzymujemy listy dzieki i wyrazy uznania. Za sprawne działanie naszych aparatów wydajemy piśmienną gwarancję na przeciąg 4 lat. Polecamy typ R. U. 3, jest to odbiornik nadzwyczaj selektywny, w eleganckiej skrzynce, bez wymiennych cewek, który daje wszystkie krótko i długofalowe stacje na słuchawkę i głośnik nadzwyczaj czysto i głośno. Wszystkie części i lampy wewnątrz uwidocznione.

Kosztorys kompletny: Aparat R. U. 3, 170.— zł. 2 lampy oszczędnościowe Philipsa 37 zł. 1 lampa głośnikowa Philipsa 23 zł. 1 bateria anodowa 20 zł. 1 akumulator 4 volt. 25 amp. godz. (w skrzynce debowej) 40 zł. 1 para słuchawek pierwszorzędnej jakości 20 zł. Kompletne materiały na antenę 20 zł i głośnik wszechświatowej marki Philipsa N. 2016 (talerzowy) odznaczający się niedoścignioną czystością i naturalnością dźwięku 120 zł. Razem cały wyżej wyszczególniony komplet 450.— złotych. Platne w 10 miesięcznych ratach po 45 zł każda, przyczem pierwsza rata płatna przy zamówieniu. Dla odbioru bardzo głośnego polecamy 4 lampowy zmodyfikowany „Neutrox” nadzwyczaj selektywny i głośny w eleganckiej skrzynce mahoniowej o estetycznym wyglądzie, odznacza się wielkimi zasięgiem i czystością głosu. Gwarantowany odbiór wszystkich stacji europejskich na głośnik. Cena z kompletem, następująca: 720 złotych (wliczenie poszczególnych). Aparat bez lamp 380 zł. 2 lampy oszczędnościowe 87 zł. 2 lampy głośnikowe 48 zł. 1 akumulator większy w skrzynce 50 amp. godz. 58 zł. 1 bateria anodowa 120 volt 24 zł. 1 para słuchawek pierwszorzędnej jakości 20 zł. Kompletne materiały na antenę 20 zł. 1 woltomierz 15 zł i głośnik talerzowy Philipsa 120 zł. Razem 720 zł. Platne w 12 ratach miesięcznych po 60 zł. Pierwsza przy zamówieniu. Zwracamy uwagę na nasz 4 lamp. komplet, gdyż takowy jest wykonany według ostatnich ulepszeń radiotechniki. Za przesyłkę i opakowanie doliczamy do pierwszej raty gotówką do 3 lamp. komplet. 15 zł. 4 lamp. 20 zł. Przy każdym aparacie jest załączone pouczenie i opis, jak samemu bez fachowej pomocy uruchomić aparat. Na życzenie delegujemy monterowi któremu się płaci tylko koszt podróży. Za całość aparatu w drodze przyjmujemy całkowitą odpowiedzialność na siebie. Nasze odbiorniki na tak długoterminowe spłaty wysyłamy tylko osobom odpowiedzialnym, jak to pp. urzędnikom państwowym, wojskowym, osobom posiadającym jakąkolwiek realność, urzędnikom powiatowych firm i t. p. przyczem przy zamówieniu prosimy uprzednie załączać zaświadczenie z miejsca pracy oraz przekazem należy wysłać pierwszą ratę.

Zamówienia i przekazy adresować:

Zakłady radiotechniczne „UNIwersal”, Lwów

Kołatąja 3 — Telefon 74-80

P. S. Prosimy naszej oferty nie porównywać z tańszymi, gdyż stosunkowo do jakości naszych odbiorników, ceny nasze są bardzo niskie.

Pw 6 996-72-74

Udział Niemców w wyborach miejskich w Wielkopolsce i na Pomorzu

Wyniki wyborów w woj. pomorskiem

W pierwszym artykule na temat udziału Niemców w wyborach do rad miejskich Wielkopolski i Pomorza, który ukazał się w nr 514 „Kurjera Poznańskiego” z d 6 b. m., omówiliśmy ogólnie organizację niemieckiej akcji wyborczej w obu województwach oraz rozpatrzyliśmy na tle zestawień cyfrowych wyniki wyborów w woj. poznańskim. Z kolei podobnemu omówieniu poddać należy wyniki wyborów na Pomorzu.

Akcja niemiecka w województwie pomorskiem w wielu względach zasługuje na bliższą jeszcze uwagę, niż działalność Niemców w Wielkopolsce. Pownowne wydarcie Polsce Pomorza jest pierwszym celem, jaki wytknęła sobie niemiecka polityka odwetowa — to też Niemcy nie szczędzą sił i środków, by ochraniać i wzmacniać swój obecny stan posiadania w tej dzielnicy. Bardzo na rękę idzie im tu okoliczność, że siła żywiołu niemieckiego w miastach pomorskich była zawsze znacznie większa, niż w miastach wielkopolskich. — Nadto, w północnych zwłaszcza powiatach Pomorza, istnieje pewna (na szczególne niezbyt duża) liczba Polaków na pół zgermanizowanych, niezupełnie jeszcze pozyskanych dla polskości — których Niemcy przez zręczną agitację usiłują przyciągnąć ku sobie. Pomaga im w tem, podobnie jak na Górnym Śląsku, nie zawsze taktowne i umiejętnie postępowanie pewnych czynników polskich.

Na ogólną liczbę 30 miast Pomorza, głosowanie odbyło się w 27 miastach, a w 3 miastach (Golubiu, Sępólnie i Więcborku) głosowania nie było z powodu zgłoszenia tylko jednej listy kompromisowej. Poniżej zamieszczamy tabelkę z wykazem 16 miast, w których Niemcy uzyskali mandaty do rad miejskich:

Miasta	Liczba mandatów		Liczba głosów niemieckich
	Ogólna	Z tego niemieck	
Brodnica	18	2	275
Chełmno	36	2	304
Chełża	30	1	188
Chojnice	30	7	1.28
Działdowo	18	3	323
Gniew	12	2	275
Grudziądz	42	6	2.411
Kamień	12	3	—
Kowalewo	18	1	35
Nowe	18	6	525
Radzyn	12	3	49
Starogard	30	4	685
Świecie	24	3	339
Tczew	30	6	1.616
Toruń	42	4	1.761
Wejherowo	24	9	1.183
Ogółem	336	62	11.557

Dla wyjaśnienia dodać tu należy, że w Kamieniu Niemcy nie wystawiali listy samodzielnej, lecz poszli razem z częścią Polaków. Skonstruowana w ten sposób lista mieszana (nr. 1) uzyskała 6 mandatów, z tego 3 polskie i 3 niemieckie. — W Radzynie Niemcy wysunęli własną listę (nr. 5), która uzyskała 59 głosów i 1 mandat; niezależnie jednak od tego przeszło 2-ch Niemców, którzy kandydowali na mieszanej, polsko - niemieckiej liście „gospodarczej” (nr. 2). Razem więc Niemcy zdobyli 3 mandaty, jak jest uwidocznione w tabelce.

We wszystkich innych, t. j. ogółem 14 miastach Niemcy występowali zupełnie samodzielnie. Podobnie jak w Wielkopolsce poparli ich i tutaj Żydzi. wszędzie z wyjątkiem jednego Grudziądza, gdzie wysunięta została osobna lista żydowska. Lista ta skupiła 217 głosów; spotkał ją ten sam los, co listę żydowską w Bydgoszczy, gdyż nie uzyskała żadnego mandatu.

Z pośród miast, w których Niemcy wystąpili czynnie przy wyborach, największy sukces odnieśli w Wejherowie, gdzie wybory odbyły się w d 4 sierpnia r. b. W mieście tem Niemcy stanowią 10 proc. ogółu mieszkańców; przy wyborach w r. 1925 uzyskali 3 mandaty w radzie miejskiej na ogólną liczbę 24. Obecnie lista niemiecka zdobyła aż 1183 głosy i 9 mandatów

(37.6 proc.), co oznacza trzykrotne powiększenie stanu posiadania. Listy polskie w Wejherowie zdobyły ogółem mandatów 15, czyli 62.4 proc., mimo, że Polacy stanowią 90 proc. ogółu mieszkańców.

„Gazeta Kaszubska” (w nr. 179 z d. 6 sierpnia r. b.), omawiając ten fatalny wynik wyborów, stwierdza, że spowodowany on został karygodną w najwyższym stopniu opieszałością wyborców polskich. Z pośród Niemców wzięło mianowicie udział w wyborach 90 proc. uprawnionych do głosowania, a z pośród Polaków tylko 35 procent! Listę niemiecką poparli także socjaliści i prawdopodobnie garstka podgermanizowanych Polaków. Bądźco bądź, wynik wyborów w Wejherowie dowodzi, jak wielką musi być czujność opinii narodowej na stosunki w północnej części Pomorza.

Niepokojący jest również przyrost głosów niemieckich w Grudziądzu. Przy wyborach w r. 1925 lista niemiecka zdobyła tam 1797 głosów i 7 mandatów na ogólną liczbę 42 (t. j. 16.6 proc.). Obecnie padło na listę niemiecką (nr. 10) 2411 głosów, a więc o 613 więcej, niż w r. 1925 — i to mimo wystawienia osobnej listy żydowskiej, której cztery lata temu nie było, gdyż Żydzi szli wówczas razem z Niemcami. Jeśli pomimo przyrostu głosów liczba mandatów niemieckich się nie zwiększyła, to właśnie tylko na skutek wysunięcia osobnej listy żydowskiej. W razie jednolitego frontu mandatów byłoby osiem.

Prasa niemiecka podkreśla również z zadowoleniem sukcesy list niemieckich w Starogardzie, gdzie Niemcom brakowało tylko 30 głosów do uzyskania piątego mandatu i w Nowym, gdzie brakowało im 7 głosów do zdobycia siódmego mandatu. W Toruniu niemiecki stan posiadania nie uległ zmianie; odsetek głosów niemieckich od czasu wyborów sejmowych nieco się zwiększył (z 10.4 proc. na 10.6 proc.). W Chojnicach Niemcy stracili 1 mandat, poprzednio bowiem mieli ich 8 — ale obecnie do uzyskania ósmego mandatu brakowało im, jak stwierdza „Deutsche Rundschau” (nr. 232), tylko dwóch głosów. W innych miastach Niemcy swój stan posiadania utrzymali. W Chełmnie lista niemiecka była zablokowana z listą „sanacyjną”.

W dziesięciu miastach, a mianowicie: Gdyni, Górznie, Kościerzynie, Lidzbarku, Lubawie, Nowym Mieście, Podgórzu, Skarszewach, Tucholi i Wąbrzeźnie list niemieckich nie było. W Pucku lista niemiecka została unieważniona.

W Golubiu, Sępólnie i Więcborku, jak już wspomnieliśmy, głosowania nie było z powodu zgłoszenia tylko jednej listy kompromisowej. W Sępólnie przyznano przytem Niemcom 5 mandatów na ogólną liczbę 18, a w Więcborku 3 na 12. W Golubiu Niemcy do rady miejskiej nie weszli.

Ogólne zestawienie i wnioski

Na ogólną liczbę 642 mandatów radzieckich w 30 miastach Pomorza Niemcy dostali mandatów 70, t. j. 11.6 proc. — z tego 57 mandatów z list samodzielnych, a 13 z mieszanych list polsko - niemieckich.

Reprezentowani są Niemcy w radach miejskich 18 miast. Największy odsetek mandatów mają w Wejherowie (37.6 proc.), potem idzie Nowe (33.3 proc.); najmniej odsetek uzyskali w Chełmży (3.3 procent).

Jeśli chodzi o wspomniany wyżej odsetek liczby mandatów niemieckich w całym woj. pomorskiem (11.6 proc.), to (podobnie, jak w Wielkopolsce) nie obrazuje on rzeczywistej siły żywiołu niemieckiego na Pomorzu, gdy, jak już wspomnieliśmy, w 10 miastach Niemcy nie wystawili własnej listy, a w 1 mieście lista ich została unieważniona. — Faktyczną siłę żywiołu niemieckiego w miastach Pomorza oceniać można (wraz z Żydami i zniedoconymi Polakami) na około 14—15 procent.

Ogólnie stwierdzić należy, że wybory do rad miejskich na Pomorzu wykazały w jeszcze większym stopniu, niż w Wielkopolsce, iż element niemiecki od czasu silnego odpływu Niemców w r. 1920, utrzymuje swój stan posiadania, a nawet w wielu miastach wykazuje tendencję do rozrostu. Jest to wynikiem zarów-

no przerwania się do czynnego życia politycznego mniejszości niemieckiej tych Niemców, którzy poprzednio stonili od niego, nie biorąc udziału w wyborach — jak i agitacji Niemców wśród żywiołów podgermanizowanych, a także stopniowego przyrostu Żydów. Dwa pierwsze z pośród wspomnianych procesów niewątpliwie napotykają na czynną pomoc ze strony czynników niemieckich poza granicami Polski.

Do pierwszego artykułu, w części, poświęconej wyborom wielkopolskim, zakradła się mała omyłka. Mianowicie ilość miast w woj. poznańskim, w których Niemcy uzyskali mandaty z list mieszanych polsko - niemieckich, wynosi 9 a nie 7, jak to zresztą wynika z zamieszczonego zaraz potem wykazu

tych miast. Ogółem więc Niemcy reprezentowani są w radach miejskich 43 miast Wielkopolski. Nie wysuwali Niemcy swych list; ani wogóle kandydatur niemieckich w 67 miastach.

Oba województwa: poznańskie i pomorskie mają razem 149 miast. Na ogólną liczbę 2105 mandatów radzieckich w tych miastach, Niemcy (wraz z Żydami) zdobyli mandatów 161, t. j. 7.7 proc., z czego 134 mandatów z list samodzielnych, a 27 mandatów z mieszanych list polsko - niemieckich. Reprezentowani są Niemcy w radach miejskich 61 miast.

Faktyczną siłę liczebną żywiołu niemieckiego w miastach obu województw (wraz z Żydami) oceniać można na około 11 procent.

O polskość na kresach

W dziejach naszych spotykamy ciękawo, nigdzie może indziej nie spotykane zjawisko. Oto często ważne zagadnienia państwowe, czy narodowe podejmowały i nieraz załatwiała kresy, gdy nie mogła, albo nie chciała podjąć ich stolica.

Najsilniej objaw ten występował w czasie zaborów, kiedy po kolei różne nasze kresy „wybijaly się” ujmowały nieraz ster spraw polskich w swe ręce, promieniowały kulturą, nauką, działalnością polityczną na całą Polskę. Wystarczy wymienić kolejną rolę Wilna, Poznania, Lwowa. — Będzie to wynikiem przedewszystkiem naszego położenia geograficznego, w którym te kresy są jakby bastionami, szaniami, brzoiami wnętrza kraju, sygnalizującami o niebezpieczeństwie, grożącym od danej „ściany”, uświadamiającami o rodzaju i naturze wroga, aby reszta, odalona od bezpośredniego sąsiedztwa, na czas powiadomiona, mogła się zorganizować i swoim stanowiskiem wspomóc tych, którzy lepiej znają sąsiada.

Kresy te, wszystko jedno które, dawały i wyrabiały najteższych naszych ludzi tak dawniej, jak i obecnie. Wszak działalność Czartoryskiego i Czackiego w początkach 19-go wieku, jak napisał do cara Nowosilcow, o sto lat opóźniła rusyfikację kresów wschodnich. Czy może być piękniejsza pochwała dla Polaka nad ten zgrzyt nieprzejednanego naszego wroga?

A dziś? Ten ogromny teren województw wschodnich, obejmujący 2/5 obszaru naszego państwa, jest polem doświadczalnym dla różnych prób i doświadczeń, za które płaci żywioł polski, a kto wie, czy płacić nie będzie całe państwo. Ograniczmy się do szkolnictwa, przytaczając garść faktów, zebranych podczas zeszłorocznej wycieczki po kresach przez prof. Jaxę - Bykowskiego. Dzielił się swemi wrażeniami z osobami, związanymi z obecną grupą rządzącą, które zapewniały go, że to jakieś wielkie nieporozumienie, że czynniki decydujące inaczej myślą, że to musi ulec zmianie... A ponieważ zmian nie widać, sprawa zaś jest coraz groźniejsza, dlatego ogłosił je w warszawskiej „Myśli Narodowej”.

Jak wyglądał początek września 1928? W całym szeregu zakładów początek nauki odroczony o tydzień, dwa i więcej. Przyczyna: niedokończenie remontów. Gdzieindziej nauka odbywała się przy akompaniamencie młotków murarskich w sąsiednich salach.

Druga połowa listopada. Remonty szczęśliwie ukończone, nauka rozpoczęta — ale jak? „W jednym np. z gimnazjów na prowincji — pisze prof. Jaxa-Bykowski — na 13 potrzebnych nauczycieli, brakło jeszcze 5 i dyrektora tak, że w tym zakładzie typu humanistycznego nie uczono zupełnie łaciny, francuskiego, niemieckiego i gimnastyki, a polskiego w połowie klas. Zakład nosi imię marsz. J. Piłsudskiego, możnaby sądzić, iż będzie się cieszył specjalną opieką decydujących czynników, tem więcej, że pracuje na kresach dalekich, że w miejscowości tej istnieje, znane zresztą na terenie międzynarodowym, gimnazjum „mniejszościowe”, choć prywatne, a przecież skompletowane. Tymczasem w polskim zakładzie państwowym skompletowano grono dopiero w lutym... Nie dziw, że w takich warunkach rozgrywają się prawdziwe tragedie przy maturach, że szkoły wyższe żalą się na napływ niedouczonej maturzystów...”

Inna wiązanka faktów z dziedziny pomysłów i zarządzeń w polityce „mniejszościowej”: „Wprowadzono np. alfabet słowiański w gimnazjach białoruskich. Nawet oficjalny szyld dwujęzyczny ma po stronie polskiej litery łacińskie, po białoruskiej — cyrylicę. Więc to, czego nie zdołała przeprowadzić carska Rosja, to my sami robimy?

Cui bono? Wszak to nie jest nawet przygotowywanie federacji, tem mniej modnego dziś „regionalizmu”, to chyba ułatwianie propagandy z Mińska, by bolszewicy nie potrzebowali nawet czcionek obcych sprowadzać dla swej bibuly... Białorusini — wiadomo — o ile są katolikami, uważają się za Polaków, a swoje narzecz za gwarę ludową. Wszak w czasie „plebiscytu szkolnego”, przeważnie ludność domagała się nauki w języku polskim, a białoruski przyjmowała pod naciskiem władz, jako zbędny dodatek. Ale władza nie śpi, czuwa... W jednym z gimnazjów za-pytany o Białorusinów kierownik odpowiada: „... Są, ale nie chcą się przyznać. Wiemy, że w domu mówią po białorusku, ale oni się do tego nie przyznają, a rodzice twierdzą, że to tutejsza gwara. Oburzają się, gdy próbować ich zapisać jako Białorusinów. Poprzednik mój próbował zorganizować kółko białoruskie w celu kultywowania języka, poznania historii i literatury: nikt się nie zgłosił.”

Znowu pytanie. Po co ta propaganda? Jaki jej cel, bo nie wszędzie młodzież jest tak „oporna”. A przecież ludność łąnie do Polski i polskości, wszak niejedni żali się, że „panowie z Warszawy nie chcą nas, mówią, żeśmy nie Polacy, a czyż ja nie białem się za Polskę, a ilu nas poległo? W czym my gorszy, że nas przyjąć nie chcą?”

Analogiczne stosunki na południu, tam tylko znów idzie o „Ukrainę”. W jednym poważnym zakładzie na Wołyniu, który do niedawna był prawdziwą twierdzą polskości, gdzie wszyscy uczniowie bez względu na wyznanie uważali się za Polaków, obecnie płynie się pod flagą „regionalizmu”. „Niemożliwością jest — powiada taki pan od regionalizmu — byśmy cały Wołyń spolonizowali, więc wychowujemy ich na „wołyńiaków” z ich tradycją i swoistą kulturą, a równocześnie związaniem z Rzeczypospolitą. To jedyne rozwiązanie problemu.”

A praktyka? Wbrew ustawom i rozporządzeniom wprowadzono nazwę ukraiński zamiast ruski czy rusiński, prowadzi się naukę ukraińskiego języka i literatury, oczywiście z Szewczenką i Szaszkiewiczem, choć zdaje się, że oni nigdy na Wołyniu nie byli, prowadzi się rubrykę tej narodowości w statystykach. Jak to pogodzić z wołyńskim regionalizmem, czy to jest do niego droga — nie umiał na to odpowiedzieć informator profesorowi Bykowskiemu.

A dalej na południu? „Pomijam — powiada autor — dobór i traktowanie ludzi tylko wedle przynależności partyjnej, a nie kwalifikacji zawodowych i osobistych, ale biorąc rzeczy zasadnicze. Nietylko szkolnictwo „mniejszościowe” cieszy się specjalną opieką i życzliwością, ale propaganda przeciw-polska, nawet nie przeciwnarodowa, lecz wprost przeciwpaiństwowa nie spotyka się z reakcją. Wszak nawet żądania władz politycznych poskromienia antypaństwowej jaskrawej działalności ukraińskich „boryteli” wśród nauczycielstwa, nie znajdują oddźwięku u władz szkolnych.

„Zresztą — szeregi sprzeczności. Nakazuje się rozmaite państwowe i półpaństwowe obchody i uroczystości, ustala się zgóry programy, a gdy potem w miejsce podniosłej uroczystości następują ekscesy i manifestacje wprost przeciwpaiństwowe, sprawę tuszuje się, nierzadko wbrew wnioskowi i życzeniom kierownictw szkół... Tych faktów całe szeregi przynosi codziennie prasa.”

A zakończenie? „Widzę — powiada prof. Bykowski — nie radość twórczą”, lecz błyski pożaru, a gdzieindziej nawet zgłiszczą.”

O! — tacy są następcy Czartoryskiego i Czackiego!

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Uczczenie ofiar wojny

Przygotowania do zjazdu ociemniałych wojaków z województwa zachodnich — Zjazd ten odbędzie się w Poznaniu 7. i 8. grudnia

W roku bieżącym przypada dziesięciolecie istnienia Związku Ociemniałych Wojaków na woj. poznańskie. Są to najbardziej nieszczęśliwe ofiary wojny, której widmo jakkolwiek oddalające się coraz więcej pozostawia jednak trwałe ślady. Wszyscy są z ziemi zachodnich hrzesczeni w Związku założonym w 1919 r. w Poznaniu, należą do niego zatem ociemniali wojacy z województw: poznańskiego, pomorskiego i Górnego Śląska.

Z okazji przypadającego w grudniu dziesięciolecia zawiązał się w Poznaniu komitet, mający na celu odpowiednio przyjąć uczestników zjazdu ociemniałych. Komitet ponadto, pragnie w dniu dziesięciolecia uczcić swych bohaterów w ten sposób i okazać im hołd społeczeństwa za krwawą ofiarę złożoną na ołtarzu Ojczyzny. W celu poczynienia potrzebnych w tym kierunku przygotowań, odbyło się w tych dniach zebranie w sali Starostwa Krajowego, na którym omó-

wiono szczegóły przyjęcia ociemniałych w Poznaniu. Zjazd odbędzie się w dni 7 i 8 grudnia br.

W dniu 8 grudnia, przewiduje się odprawienie nabożeństwa w kolegiacie farnej, na intencję zebrania, poczem nastąpiłoby przewiezienie ociemniałych do sali obrad w Ogrodzie Zoologicznym; po drodze przewidziany jest pochód na cmentarz farny pod krzyż wystawiony ku czci poległych w walkach bohaterów. Następnie po specjalnym śniadaniu toczyć się będą obrady, a wieczorem przewidziana jest uroczystość gwiazdkowa i później — zabawa taneczna.

W skład komitetu wykonawczego wchodzi pp.: wyższy radca krajowy Szyska — przewodniczący, dyr. K. U. O. inż. Baranowski — skarbnik, dyr. Zakładu dla głuchoniemych — ks. Sulek — sekretarz, wreszcie przewodniczący Zw. Ociemn. Wojaków p. Perzyński i sekretarz tegoż Związku — jako członkowie. (k)

Nieuchwytna szajka

grasuje na terenie powiatów chodzieskiego i wągrowieckiego

Powiat wągrowiecki na pograniczu powiatu chodzieskiego jest od dłuższego czasu terenem włamań i kradzieży, dokonywanych z ogromną zuchwałością przez sprytnie zorganizowaną szajkę.

W wyniku dochodzeń prowadzonych w tej sprawie, okazuje się, że szajka składa się z 4 osób, a przewodzi jej 32-letni Józef Jędrzejczak, rodem z Obidówka (pow. łęczycki). Rodzice jego zamieszkują w mieście Łodzi. Jędrzejczak jest wzrostu około 1,70, blondyn o długich włosach, zachęsywanych ku tyłowi; w górnej szczękę ma wystający złoty zab.

Wspomnianą szajkę podejrzewa się o kradzieże z włamaniem u rolnika Schulza w Grunowie, Hugona Moskopa w Rudniczynie, Erharda Ino-felda w Dąbkowicach, Fryderyka Beckera w Czekanowie, oraz o napady rabunkowe na Julianę Bassowę z Brzeźna i Eryka Platha w Brzeźnach nowych; wreszcie szajka ta dopuściła się jeszcze kradzieży rowerów u Janiny Smelanki nauczycielki w Żelcach i Wandy Drachowskiej nauczycielki w Potulicach.

Jędrzejczak oraz jego towarzysze, nie mają już od dłuższego czasu miejsca stałego zamieszkania i utrzymują się z kradzieży, dokonywanych w powiatach chodzieskim i wągrowieckim. (k)

KALENDARZYK

Sobota, 9 listopada 1929.

Słońce: wschód 7,02; — zachód 16,10; — długość dnia 9 godz. 8 min.
Księżyc: wschód 14,02; — zachód 22,26; — pierwsza kwadra.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Sobota, godz. 7 rano: Temperatura powietrza umiarkowana plus 3 st. C., pochmurno, wiatr połudn.-wschodni, ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 750 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 10 st. C., najniższa plus 1 st. C.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych: + 0,08 m.
Kal. rz.-kat.: Teodor M.; jutro Andrzej z Akw.
Kal. słow.: Bogodar; jutro Ludomir.

Wystawy

Salon Stow. Przyj. Sztuk Pięknych, plac Wolności 18, otwarty w dni powszednie od godz. 11—17, w dni świąteczne od 12—15.

Obecnie wystawy kolekcyjne Wydziału Sztuki, Skoczylasa i Roguskiego oraz wystawa bieżąca.
Salon Wlkp. Stow. Artystów-Plastyków, pl. Wolności 14a, otwarty w dni powszednie od godz. 11—17, w dni świąteczne od 12—15.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka św. Marcina, ulica Fr. Ratajczaka 12 — Apteka pod Białym Orłem, St. Rynek 41. — Apteka św. Piotra, pl. Świętokrzyski.
Jeżyce: Apteka Mickiewicza, ulica Mickiewicza 22.
Łazarz: Apteka p. Plucińskiego, ul. Marjańska Focha 72.

Wilda: Apteka „Fortuna”, Górna Wilda 96.

W innych dzielnicach służbę pełnią apteki miejscowe.

Pogotowie Ratunkowe Związku Lekarzy, ul. Pocztowa 30, dyżuruje we dnie i w nocy. — Telefon 55-55.

OSOBISTE

— **Ślub.** Dnia 9 bm. w godzinach południowych pobłogosławiony został w kościele Najświętszego Serca Jezusowego na Jeżycach związek małżeński między p. Zofią Iwaną a p. Józefem Staszakiem, prezesem Izby Rzemieślniczej i radnym miasta. Podjęcie gości w ścisłym gronie odbyło się w sali p. Jarockiego. Nowożeńcom „Szczęść Boże!” (k)

WYKŁADY

— **Zarząd Koła Towarzystwa Wiedzy Wojskowej Zw. Ofic. Rez.** komunikuje, że we wtorek, dnia 12 bm. o godz. 18 w sali Śniadeckich U. P. (Collegium Medicum) wygłosi p. mjr. dypl. Szlaskowski odczyt na temat: „Jednorazowe wcielenie rekruta do oddziałów piechoty”. Po odczycie dyskusja.

WIECZORY, KONCERTY

— **Wieczór ballad**, zapowiedziany na wtorek, dnia 12 bm., odbędzie się dopiero w sobotę, dnia 16 bm. w sali 17 Collegium Minus o godz. 20. Recytować będzie artystka Teatru Polskiego, p. Stanisława Wysocka. Wieczór organizuje Koło Polonistów U. P.

— **Zarząd Ogniska Dyrekcyjnego Kolejowego P. W.** urządzi na poniedziałek, 11 bm. o godz. 18 w sali recepcyjnej w Dyrekcji Okręg. Kolej Państwowych akademicku ku uczczeniu 11 rocznicy odzyskania Niepodległości.

— **Tow. gimn. Sokół Poznań-Śródko** wyprowadza w niedzielę, 10. 11. br. w Domu Katolickim na Śródcie sztukę teatralną „Gwiazda Syberji”. W przerwach koncert, deklamacje, popisy sportowo-gimnastyczne i żywe obrazy. Całość uroczystości, połączona z obchodem listopadowym. Wstępne 0,75, 1,00 i 1,50 zł (miejsc siedzące). Początek o g. 19 w wielkiej sali. Szan. obywatelstwo serdecznie zapraszamy na uroczystość.

— **„Lilje i róże”** odegra Stowarzyszenie Młodych Polek Poznań-Jeżyce w niedzielę, dnia 10 bm. o godz. 19.30 w sali Domu Amatorskiego przy ul. Słowackiego 19. Linia tramwajowa 2 do ul. Kochanowskiego, zaś 8, 3 i 7 do Ogrodu Zoologicznego.

WYSTAWY

— **Pokaz kanarków.** Staraniem „Canarii”, Towarzystwa Hodowli Kanarków i Ochrony Ptaków Leśnych w Poznaniu, odbędzie się doroczny pokaz kanarków w d. 1 i 2 grudnia na sali p. Jarockiego, ulica Masztalarska. Towarzystwo przygotowało loterię, na której można wygrać 25 kanarków i śpiewaków. Upraszają się o liczne korzystanie z loterii; czysty zysk przeznaczono na biednych miasta Poznania. Losy są do nabycia w składzie nasion T. Jtmianowski, Szkolna 9; w składzie obuwia W. Maik, Kramarska 6; w kds laeziodzieży H. Szczerkowski, Kramarska 24, w składzie zoologicznym Błażejczak, ul. Dąbrowskiego 1; salonie fryzj. Szymański, Górna Wilda 93, w składzie cygar Suwalski, Górna Wilda 84, w składzie kolonialnym Łopatka, Fabryczna 13; w salonie fryzj. Janikowski, Szkolna; w kolekturze p. Zygarłowskiego, ul. 27. Grudnia 12 i w Domu Sportowym, św. Marcina 14. Ciągnienie odbędzie się publicznie na zakończenie pokazu kanarków dnia 2 grudnia rb., na sali p. Jarockiego.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— **Program uroczystego obchodu 11. rocznicy odzyskania Niepodległości.** W niedzielę, 10 bm. o godz. 20 uroczysty capstrzyk na ulicach miasta. W poniedziałek, 11 bm. uroczysta pobudka w oddziałach; o godz. 7 hejnał z wieży ratuszowej (odegra orkiestra 15 p. ulanów); o godz. 9 uroczyste nabożeństwo w kościele garnizonowym dla wojska i uroczyste nabożeństwo w kościele Farnym; o godz. 10 defilada oddziałów garnizonu przed Zamkiem; o godz. 12 koncerty orkiestr wojskowych na placach miejskich; o godz. 16 przedstawienia w teatrach świetlnych, w których udział biorą żołnierze garnizonu, dzięki uprzejmemu udzieleniu bezpłatnych biletów przez dyrekcję poszczególnych kin; o godz. 20 przedstawienie galowe w Teatrze Wielkim.

— **Związek Oficerów Rez. Rz. P.** W dniu 11 bm. o godz. 8.45 zbiórka członków przed kościołem garnizonowym, w którym odbędzie się uroczysta msza św., o g. 10 defilada oddziałów wojskowych przed Zamkiem. Upraszają się szan. kolegów o zabranie legitymacji członkowskich.

— **Tow. gimn. Sokół Poznań-Śródko.** Uwaga! Nabożeństwo za poległych i zmarłych członków odbędzie się w niedzielę, 10. 11. br. rano o godz. 8 w kościele N. M. P. przy Tumie. Zbiórka całej drużyny o godz. 7.30 przed kościołem. Przypominamy zarazem członkom o przybyciu wieczorem o godz. 19 do Domu Katolickiego na wieczornicę i obchód listopadowy.

— **Dyrekcja Oddziału P. K. O. w Poznaniu** komunikuje, że dnia 11 bm., jako w święto państwowe, kasa Oddziału czynna będzie dla klientów tylko do godz. 11.

— **Dyrekcja Kursów Wyższych Języka Francuskiego w Poznaniu** zawiadamia, że w niedzielę, dnia 10 bm. o godz. 11.45 odbędzie się w Coll Minus (sala 18) inauguracja roku szkolnego 1929-30 oraz wręczenie nagród słuchaczom kursów praktycznych. Uroczystości tej przewodniczyć będzie konsul francuski p. Vieu-Vandal. Przemowę wygłosi p. prof. Langlade, dyrektor kursów, a p. prof. Mathieu zakończy konferencję odczytem na temat: „La vie française au temps de Louis XV.” Na powyższą uroczystość zaprasza się całą elitę kulturalną miasta Poznania oraz wszystkich tych, którym zależy na zbliżeniu intelektualnym obu narodów. — Wstęp bezpłatny.

— **Za poległych funkcjonariuszy P. P.** We wtorek, dnia 12 bm. o godz. 10 w kościele Farnym przy ul. Gołębiej, odbędzie się nabożeństwo żałobne za spokój dusz sp. funkcjonariuszy Policji Państwowej, poległych w obronie ładu i porządku społecznego.

— **Przystanek osobowy Mrowino.** Z dniem 15 bm. otwarto na linii Rokietnica-Przybroda, w km. 178.14, nieobsadzony przystanek osobowy Mrowino. Na przystanku tym będą się zatrzymywały poniżej minuty pociągi osobowe nr. 2030, 2031, 2032, 2033, 2034 i 2035 następująco: o godzinie 7.50; 9.01, 13.33; 16.06; 17.19; 20.16.

— **Służba w urzędach pocztowo-telegraficznych** w dniu 11 bm. odbędzie się jak w niedzielę, z wyjątkiem służby do rączęt. W dniu tym wykonane będzie jednorazowe doręczenie zwykłych i poleconych przesyłek, które w mieście Poznaniu rozpocznie się o godz. 12. Paczek, listów wartościowych i przekazów doręczać się nie będzie.

KRONIKA MIEJSCOWA

— **Pismo nasze w dniu 11 bm.** ukaże się w zwykłym czasie.

— **Nowa placówka.** W tych dniach odbyło się otwarcie i poświęcenie firmy „Tani Bazar” i „Przemysł Ludowy” przy ul. św. Marcina 11. Właścicielem na wielką skalę zakrojonego przedsiębiorstwa jest p. Fel Filipowski. Przedsiębiorstwo jest bardzo efektywnie urządzone i swą świetną reklamą na zewnątrz, oraz piękną dekoracją okien wystawowych przyciąga przechodniów. Aktu poświęcenia dokonał wobec zgromadzonych gości ks. Koczorowski z parafji św. Marcina życząc przy tej okazji właścicielowi powodzenia i rozwoju nowej placówki. — Specjalnością firmy, to dział zabawkarski i kilimiarzski. Szeroki więc ogół nie potrzebuje szukać wyrobów zagranicznych gdyż mamy w Poznaniu wszędzie już krajowe o wiele lepsze od importowanych z zagranicy. (z)

KRONIKA WYPADKÓW

— **Wczorajsze alarmy straży ogniowej.** W godzinach południowych wybuchł pożar w piwnicach domu przy ul. Kolejowej 46. Przywołana straż ogniowa ugasiła ogień, nim zdolał przybrać poważniejsze rozmiary. Późnym wieczorem alarmowano straż na ul. Kwiatową 2, gdzie z niestwierdzonej przyczyny zapaliły się wióry. Pożaru gaszono wkrótce przy pomocy sikawki ręcznej. — Około północy przywołano straż ogniową na ul. Łąkową nr. 17, gdzie ułatniał się gaz. (k)

— **Dzieci sprawcami pożaru.** W ostatnim czasie notuje kronika często wypadki spowodowania pożarów przez dzieci. Przy Drodze Dębińskiej 11 wybuchł wczoraj przed południem pożar w stajni p. Maleckiego. Spalił się dach stajni oraz słoma i siano, przechowywane na strychu. Po czterogodzinnej pracy miejska straż ogniowa ugasiła pożar. Straty ocenia się na kilka tysięcy złotych. Jak się okazało, ogień spowodowały 4 i 5-letnie dzieci lokatorów, bawiące się zapalnikami. Również wczoraj popołudniu wybuchł w Strzelcach w pow. grodzińskim pożar,

U kobiet w ciąży i młodych matek, stosowanie naturalnej wody gorzkiej Franciszka Józefa wzmocnia prawidłowość funkcji żołądka i kiszek. Główni przedstawiciele współczesnej ginekologii wskazują na wodę Franciszka Józefa jako na środek, działający w większości wypadków wyjątkowo szybko, pewnie i bezboleśnie. Żądać w aptek. i drog. nw 5270

spowodowany przez dzieci. Spalił się stóg słomy rolnika Franciszka Michalskiego. Ogień spowodował 6-letni Marjan Roy ze Strzelc, bawiący się zapalnikami w pobliżu stogu. (k)

KRONIKA POLICYJNA

— **Znalezione przedmioty**, oddane w Miejskim Urzędzie Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego w wrześniu i październiku a nie odebrane dotąd: 2 kapelusze męskie, czarne; kapelusze męski, siwy; 4 portfele; portfel z znaczkiem rentowym 2533; 7 portmonetek; 2 obrączki ślubne; 2 książki; rower męski; teka z rącznikiem; 3 torebki; zegarek damski pozłacany; zegarek damski owałny 14 kar. z złotą bransoletą; 3 parasole damskie; 5 złotych; 2 koła od samochodu; paczka z książkami szkolnymi; łódź wiosłarska „Lech”; łódź zielono malowana; wózek czterokołowy; wózek dziecięcy; dywanik mały; karton z bezpiecznikami; 40 znaczków związkowych; paczka z cylindrami do lampy; drzwi nowe składane; 20 sztuk pożyczki dolarowej po 5 dolarów; ołówek w srebrnej oprawie 900 stemp.

— **Oszustwa.** P. Michalski Marjan, zam. przy ul. Szkolnej 3, doniósł, że do jego składu futer przybyła niejaka Wróbel Zofia, bez mieszkania, w celu kupienia futra. Po obejrzeniu futer wybrała jedno i kazała sobie przysłać do domu, nadmieniając, że rachunek uiszczy przy odbiorze. Gdy przysłany chłopiec wręczył jej futro, wymieniona w podstępny sposób ułotniła się z futrem, nie uiszczając należności. Wartość futra 750 zł. — W taki sam sposób został poszkodowany p. Lesiński Marjan przy St. Rynku 92. Do składu jego przybyła nieznana kobieta w celu kupna serwisu. Po obejrzeniu kazała sobie przysłać do mieszkania, odebrała serwis od posłańca i ułotniła się. Strata w tym wypadku wynosi 180 zł. (z)

— **Kamienie zamiast smalcu.** Pan Jan Jerzyński z Sarbinowa kupił od nieznanego osobnika za 35 zł skrzynkę smalcu. Okazało się, że nie był to smalec, lecz kamienie. (z)

— **Kradzieże i włamania.** Ze strychu p. Zakowskiej Michaliny przy ul. Marsz. Focha 100, skradziono 25 koszul męskich, znac. A. Z. K. Z., 8 koszul damskich, 4 pary kaletonów i inną bieliznę. — Skowronowi Izraelowi przy ul. Wodnej 4 skradziono trzewiki. — Bethkemu Willy, zam. przy ul. Gen. Kosińskiego 19, skradziono z piwnicy dwa rowery męskie. — Do mieszkania p. Przybylskiej Walerji przy G. Wildzie 100 włamali się złodzieje i skradli garderobę wart. 150 zł. — P. Czajkowskiemu Antoniemu, ul. Bukowska 21, skradziono z mieszkania maszynę do szycia marki „Singer”, niklowy męski zegarek, parę czarnych trzewików i rewolwer bębnowy. — Z mieszkania p. Stankowskiego Józefa przy ul. Dąbrowskiego 28 skradziono parę trzewików i zegarek. — P. Kowalewskiej Annie, ul. Zagórze 10, skradziono 260 zł. — P. Świątkowej Irene, zam. przy G. Wildzie 42, skradziono z kieszeni 80 zł podczas targu na placu Sapieżyńskim. (z)

— **Czyja własność?** Dnia 8 bm. odebrano podejrzanemu osobnikowi świeżo ubitego wieprza, bezwątpienia skradzionego. Właściciel może się zgłosić po odbiór w Wydziale Śledczym pokój 72. — Tamże jest do odebrania czarny szal (crepe de chine) z frezjami 98x220 m, malowany w kwiaty i pawia. (z)

JARMARKI

— **Koronowo.** Jarmark na konie i bydło odbędzie się dnia 14 bm. Przywóz świń zabroniony.

Z WIELKOPOLSKI

— **Oborniki.** (Z W. P. Tow. Kolek Rolniczych.) Roczne zebranie W. P. K. R. na powiat obornicki odbyło się w ub. miesiącu w Rogoźnie. Zebranie zgalił prezes powiatowy dr. Gładysz z Młynkowa przy dość liczny udział członków i wygłosił referat na temat: „Kryzys zbożowy w Polsce”, poczem odczytał list prezesa W. P. T. K. R. w Poznaniu, p. Plucińskiego. Po referacie wywiązała się obszerna dyskusja. Zakończono uchwałę.

Dzisiaj w Kinie

Apollo: „Marynarz słodkich wód”.
Aurora: „Czarny Pirot” z Douglasem Fairbanksem.
Bajka: „Miłość i Izy Szopena”.
Casino: „Miłość i Izy Szopena”.
Colossem: „Bebe i Ska”.
Corso: „W godzinie zwycięstwa”.
Edison: „Chata Wujka Toma”.
Kapitol: „Królowa Jego serca”.
Metropolis: „Zapomniane twarze”.
Odeon: „Kochanka Rozwolskiego”.
Polonia-Górczyn: „Tajny Kurjer”.
Renaissance: „Klejnoty cesarskiej”.
Słońce: „Manolescu dżentelmen-włamywacz”.
Stylowe: „Ludzie bez oblicza”.
Wilsona: „Nowoczesny Casanova”.

niem rezolucji, domagającej się od rządu wolnego handlu zbożem i produktami rolnymi w Polsce. Z sprawozdania sekretarza powiatowego dowiedzieliśmy się, że powiat obornicki posiada 15 kółek rolniczych, skupiających 850 członków rolnych. Po uchwaleniu zebrania wyświetlono dwa filmy pod tyt.: „Produkcja mleka” i „Wesołe na Kujawach”.

— **Rogoźno.** (Z Tow. Powstańców i Wojaków) Na ostatnim zebraniu Tow. Powst. i Wojaków wygłosił p. prof. Roskosz odczyt o Pułaskim. Do komitetu Opieki nad Grobami Poległych wybrano pp. Andrzeja Małachę i Tomasza Roskosza. Towarzystwo uchwaliło wziąć udział w obchodzie 50 rocznicy istnienia miejscowego Tow. Przemysłowców, który odbędzie się dnia 24 bm.

— (Rozwój przemysłu.) W tych dniach wykonano wielki blok dwupiętrowych zabudowań fabryki mebli Woltmann i Ska. Fakt ten przyczyni się zapewne do zmniejszenia bezrobocia. Uruchomienie warsztatów nastąpi prawdopodobnie dopiero na wiosnę. (mr.)

— **Szamotuły.** (Dzień Katolicki w Kaźmierzu) Z okazji święta Chrystusa Króla odbyła się w Kaźmierzu akademja. Po nabożeństwie zebrała się miejscowa i okoliczna ludność w sali p. Donata. — Przewodniczący p. Pietraszewski powitał zgromadzonych gości, poczem nauczyciel p. Skórnicki wygłosił referat na temat „Herezja a Kościół katolicki”. Następny wykład: „Misja wewnętrzna” wygłosił nauczyciel p. Rysman. a jako ostatnia mowa p. Słuszkiewiczowa o konieczności mobilizacji sił obozu katolickiego. Resztę programu wypełniły śpiewy i deklamacje. W końcu zwrócił się do zebranych ks. prob. Kemnitz, zzywając rodziców do pracy nad wyrobieniem charakteru młodego pokolenia. Przestrzegając przed złym wpływem prądów przeciwnościelnych, a przedewszystkiem przed największym wrogiem wiary, którym jest masoneria. Na zakończenie akademji odśpiewano: „Boże coś Polskę”

— **Koźmin.** (Poświęcenie kamienia węgielnego pod gmach Pow. Kasy Chorych. W połowie października rb. odbyło się poświęcenie kamienia węgielnego pod gmach Powiatowej Kasy Chorych w Koźminie, mającego mieścić w sobie za kład fizykalnego leczenia, łazienki lecznicze i zwykłe oraz stacje zapobiegawcze. Gmach, który ma stanąć, wypełni niewątpliwie istniejącą lukę i przyczyni się do podniesienia zdrowotności licznych rzesz robotniczych w powiecie, żyjących niezawsze we właściwych warunkach i nie mogących korzystać z najnowszych pomocy leczniczych. Aktu poświęcenia kamienia węgielnego, do którego wmurowano akt erekcyjny, dokonał miejscowy ks. prefekt Kowalski. W uroczystości brali udział między innymi dyrektor Okr. Urzędu Ubezpieczeń w Poznaniu, Karol Barański, komisarz Okr. Zw. Kas Chorych, Stefan Wilczyński, — naczelnik Wojew. Wydziału Pracy i Opieki Społ. — reprezentant starostwa, lekarz powiatowy dr. Stęszewski, oraz szereg osób miejscowego społeczeństwa. Przybyłych gości witał p. Stanisław Rulski. W przemówieniu swem podkreślił znaczenie urządzeń leczniczych kas chorych dla ogółu mieszkańców i wyraził przekonanie, że rozpoczęcie dzieła będzie poważnym dorobkiem ubezpieczonych. Po odczytaniu i poświęceniu aktu erekcyjnego, podpisanego przez zebranych, przemówił dyrektor Barański. Po poświęceniu przyjmowali goście skromnym posiłkiem komisarz oraz dyrektor kasy, p. Portaszkiewicz.

— **Pleszew.** (Dzień Katolicki.) Dzień Katolicki święcono bardzo uroczystie. — Rano odbyło się uroczyste nabożeństwo, na które przybyli liczni towarzystwa ze sztantarami. Kazanie wygłosił ks. prałat Niesiołowski, a chór św. Cecylii wykonał udatnie pienia religijne. Wieczorem odbyła się akademja w sali p. Marciniaka. Po zagajeniu przez p. dr. Stobieckiego, wygłosił ks. proboszcz z Jedlica piękny wykład, poczem nastąpiły deklamacje i śpiewy chóru św. Cecylii. Na zakończenie odśpiewano wspólnie „My chcemy Boga”. Sala była przepelniona. Poza tem w godzinach rannych odbyła się kwesta uliczna.

— (Ku czci poległych.) Dorocznym zwyczajem odbył się w dniu Wszystkich Świętych pochód na cmentarz miejscowy z udziałem honorowej kompanji wojska z orkiestrą i wszystkich zrzeszeń cywilnych ze sztantarami, a także licznej publiczności. Przy rzeźbiste oświetlonym pomniku poległych powstańców chór Towarzystwa św. Cecylii wykonał wspólnie z orkiestrą 70 p. „Requiem” Nideckiego. Okolicznościowe przemówienie wygłosił ks. prałat Niesiołowski, a następnie odśpiewano wspólnie „Boże coś Polskę”. — Po złożeniu wieńców zakończono uroczystość krótką modlitwą. (a.)

— **Wągrówiec.** (Osobiste.) Srebrne gody małżeńskie obchodzą dnia 14 bm. pp. dr. Michał i Maria z Wilczyńskich Las-kowsky z Wągrówca.

— **Żnin.** (Osobiste.) Małżonkowie Roman Musiał, przedsiębiorca budowlany, z Zofją z Korzeńskich obchodzili w ub. tygodniu srebrne gody małżeńskie.

— (Ceny na chleb i mięso.) Magistrat żniński ustanowił następujące ceny za 1 kg.: chleba 0,40 zł; mięso wieprzowe: słonina świeża 4,00 zł, sadło 4,00 zł, łeb

1,60 zł, nogi 2,80 zł, stópki 1,20 zł; kotlety 4,00 zł, karkówka 3,80 zł, brzuch 3,60 zł, szynki i łopatki 3,80 zł, osierdzie bez wtroby 1,20 zł, wtróbka 3,60 zł; mięso wolowe: mostek 3,00 zł, żebra 3,00 zł, karkówka 3,00 zł, łopatki 3,00 zł, mięso bez kości 3,00 zł, żyły 0,40 zł, kości 0,30 zł, zrazówka 4,00 zł, żebra 3,00 zł, połówka 4,00 zł, łój z nerką 2,80 zł, tłuszc z flaków 2,00 zł; mięso cielęce: kulka 3,20 zł, nerka 3,20 zł, kotlet 3,20 zł, mostek 3,00 zł, karkówka 3,00 zł, łopatki 3,00 zł, gic 1,50 zł.

— (L. O. P. P.) W Rogowie utworzono Koło L. O. P. P. na obwód parafji rogowskiej. Zarząd wybrano w następującym składzie: prezes — burmistrz Sobczak; sekretarz — Nowastowski; skarbnik — Skrzypczyński; ławnicy — pp. St. Lisiecki i Olejnik. Dalej odbyło się zebranie organizacyjne L. O. P. P. na obwód parafji w Lubczu. Do zarządu wchodzi: prezes — Goć z Lubcza; sekretarz — Grzybowski z Cotonia; skarbnik — Kaczmarek z Lubcza; ławnicy — pp. Nowak z Cotonia i Łukaszewski z Rożacina. Tak samo w Ryszewku odbyło się zebranie organizacyjne L. O. P. P. Do zarządu wybrano pp. Witta — prezesem; sekretarzem Józefa Łanieckiego; skarbnikiem — Mikolajczaka; ławnikami — pp. Wardę z Główna i Bojanowskiego z Oświeki. (zk.)

— **Gostyń.** (Wyjaśnienie.) P. Wacław Pawlicki, rzeźnik, zamieszkały przy ul. Klasztornej, prosi nas o zaznaczenie, że nie jest identyczny z Wacławem Pawlickim, aresztowanym z powodu oszustwa, jak o tem donosiliśmy w nr. z 29 ub. mies.

— **Września.** (Z Czerwonego Krzyża) W dniu 15 bm. odbędzie się w salce parafjalnej walne zebranie Tow. Czerwonego Krzyża na powiat wrzesiński. Na tem zebraniu nastąpi wybór zarządu i przedstawicieli sprawozdania z działalności za ubiegły czas.

— (Z życia kościelnego.) W dniu 1-go grudnia odbędzie się w parafji wrzesińskiej wybory do dozoru kościelnego i reprezentacji parafjalnej i to od godz. 4—5 względnie od 5—6 po południu. Wybiera się do dozoru 10 członków, do reprezentacji 30 członków. (y.)

Dziesięciolecie koła medyków

Dzisiaj o godz. 10 odbyło się nabożeństwo w kaplicy uniwersyteckiej, w nowym Domu Akademickim przy Wałach Leszczyńskiego 6 na intencję dziesięciolecia Koła medyków U. P. Odprawił je duszpasterz akademicki ks. Prądzyński. Po mszy św. wskazał na ideały religijne, narodowe i obywatelskie, które powinny opromieniać posłannictwo lekarza. Nabożeństwo zakończyło się odśpiewaniem Boże coś Polskę.

Pogrzeb ś. p. Wład. Putza

Wczoraj w piątek zapelniał się o godzinie 10 kościół św. Wojciecha wiernymi. Prezbiterjum zajęli b. liczni księża z ks. Biskupem Dymkiem na czele. Nabożeństwo żałobne odprawił syn ś. p. zmarłego ks. prob. Putz. On też po mszy św. i kondukcje doprowadził w asyście przeszło pięćdziesięciu księży zwłoki na cmentarz św. Wojciecha, gdzie po ukończeniu żałobnych modłów podziękował w imieniu własnem i rodziny duchowieństwu oraz przyjaciółom, znajomym i parafjanom za dowody współczucia. Żałobna uroczystość zakończyła się pieśnią, odśpiewaną przez chór przy kościele św. Wojciecha.

Zasilek dla pobierających renty

Zarząd Ubezpieczalni Krajowej uchwalił za zgodą Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej w dniu 17 października rb. dla rencistów w ubezpieczeniu inwalidowem, otrzymujących rentę z Ubezpieczalni Krajowej w Poznaniu, jednorazowy zasilek w wysokości jednomiesięcznej pensji. Zasilek ten wypłacać będą za osobnym kwitem urzędy pocztowe w dniu 1 grudnia rb. tym rentobiorcom, którzy mają prawo do renty biejącej za miesiąc grudzień rb. W tym celu winni wszyscy ci, którzy mają prawo do biejącej renty za miesiąc grudzień rb. z ubezpieczenia inwalidowego (od Ubezpieczalni Krajowej) przedłożyć w dniu 1 grudnia rb. a drugi w tej samej wysokości na jednorazowy zasilek.

Powyższa uchwała Zarządu Ubezpieczalni Krajowej nie dotyczy tych, którzy pobierają za pośrednictwem Ubezpieczalni Krajowej na rachunek Skarbu Państwa renty z ubezpieczenia górniczego lub renty i zasiłki re-emigrantów. Również nie mają prawa do zasiłków pobierających rentę z powodu nieszczęśliwego wypadku

TEATRY

— **Z Teatru Wielkiego.** Dziś premjera opery Donizettiego „Łucja z Lamer-mooru” z gościnnym występem Józefa Wolińskiego. W niedzielę, 10 bm. o godz. 11,45 jedyny koncert Józefa Słowińskiego. Po południu po cenach znizonych „Tatry”. Wieczorem stale wyprzedana operetka „Hrabina Marica” z pp. Fontanówną, Grabowską (tytułową), Bratkiewiczem, Raczkowskim i Sendeckim; kapelmistrz p. Leszczyński. W poniedziałek uroczyste przedstawienie, dana będzie opera Moniuszki „Hrabina” z pp. Bojar-Przemienieka, Fedyczkowską, dr. Roesslerówną, Drabikiem, Sendeckim, Wawrzynieckim i Zathemem, przy pulpicie dyr. Wojciechowski. We wtorek „Polska krew”.

— **Z Teatru Polskiego.** Dziś po raz 12 ciesząca się stałem powodzeniem efektowna komedia Adolfa Nowaczyńskiego „Wiosna narodów” w premierowej koncertowej obsadzie. Jutro po południu po cenach znizonych rekordowa krotchwiła Grzymały - Siedleckiego „Maman do wzięcia” po raz 119. Wieczorem „Wiosna narodów”.

We wtorek Teatr Polski występuje z premierą niegranej dotąd na żadnej scenie lekkiej komedji utalentowanych komedjopisarzy K. Dunin-Markiewicza i M. Fijałkowskiego „Miłość czy pieśń”. Obsadę stanowią czołowe siły naszego zespołu. Reżyserja p. Młodziejewskiej. Komedja budzi zrozumiałe zainteresowanie wśród bywalców teatralnych. Bilety są już do nabycia.

— **Z Teatru Nowego.** Dziś sensacyjna komedia Pagnola p. t. „Pan Topaz” (wielkie A. B. C.), która na scenie Teatru Nowego doznała entuzjastycznego przyjęcia. „Pan Topaz” cieszy się na wszystkich scenach Europy olbrzymiem powodzeniem. W Paryżu grany jest do dnia dzisiejszego od przeszło lat dwóch, a wystawiony ostatnio w Teatrze Polskim w Warszawie święci niewidziane dotychczas sukcesy. — W roli tytułowej p. K. Justian, ulubieniec publiczności warszawskiej. Dalszą obsadę stanowią pp. Gruszecka, Jerzmanowska, Żeromska oraz pp. Mazanek, Chmurkowski, Smoczyński, Stróżewski, Kitka - Sokołowski, Szarski i Tylczyński. Reżyserja p. dyr. Rudkowskiego.

„Pieniądz leży na ulicy”. W niedzielę po południu o godz. 3,30 ukaże się po cenach znizonych ta świetna komedia, która na scenie Teatru Nowego cieszy się dużym powodzeniem. Przekomiczne sytuacje, śmiech i humor składają się na całość rozbawiającą do łez.

Dziś w sobotę grać będzie w Poznaniu w Auli Uniwersytetu Arnold Földesy najznakomitszy wiołoncelista świata.

Występ odbędzie się dziś w sobotę, o godz. 8, w Auli Uniwersytetu. Arnold Földesy — to nazwisko niezwykle atrakcyjne dla muzykalnej publiczności, nawet w największych centrach muzycznych. W Poznaniu Földesy znany jest również dobrze naszym melomanom. W roku 1922 znakomity artysta koncertował w naszym mieście odnosząc niebawmy sukces. Sobotni koncert Földesyego wywołał łatwo zrozumiałe zainteresowanie w najszer-szych sferach. Program, złożony m. in. z dzieł Haydna (Koncert d-dur), Hure, Klengla, Czajkowskiego, Sarasatego (upojne pieśni cygańskie). Pomimo wielkich kosztów — ceny biletów minimalne, bo od 2—6 zł. Sprzedaż biletów w składzie cygar Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20 oraz od godz. 7 przy kasie w Auli Uniwersytetu. zw 20 110

Dziś wystąpi Jan Dahmen. Dziś w sobotę, dnia 9 listopada wieczorem, o godzinie 8, w sali Domu Ewangelickiego, wystąpi jeden z najznakomitszych skrzypków, koncertmistrz Filharmonji Dreźnieńskiej, Jan Dahmen. Artysta ten, który w całej Europie cieszy się wielką sławą, dał się dwukrotnie słyszeć w Filharmonji Warszawskiej i od razu zjednał sobie wielkie uznanie tak u publiczności jak i krytyków. Wiener N. Nachrichten pisze o występie Dahmena z 8. 11. 1928: „Dahmen opanuje technicznie wszystkie trudności, ton jego jest wielki, szlachetny, miękki, śpiewny, nośny i ciepły. Artysta

Przez szybkie

Liczniki

Do tej instytucji, darujcie państwo, ale rądy nie miałem zaufania.

Swojego czasu w kilku większych miastach Polski zostały wprowadzone liczniki do telefonów. Podnosi pan słuchawkę, a tu licznik „pstryk!” i już zanotował sobie osiem groszy za rozmowę. Nie pyta, czy pan rozmawiał, czy tylko miał zamiar i w ostatniej chwili się rozmyślił, czy został pan źle połączony. „Pstryk!” i osiem groszy!

Czasem, gdy rozmów nie było, licznik pstrykał sobie poprostu dla rozrywki. Raz się to nawet wykryło w jakiejś studenckiej Bratniej Pomocy. Przez trzy miesiące lokal był zamknięty, a licznik z nudów wypstrykał urzysta kilkadziesiąt rozmów.

W Poznaniu na szczęście niema liczników przy telefonach. Za to są liczniki przy taksówkach.

Swoje uprzedzenie do liczników wogóle przenoszę i na tę ich odmianę.

ten potrafi od razu zjednać sobie publiczność. W sonacie Bacha rozwinął Dahmen budowę tematu do najwyższego szczytu, przez co wywarł silne wrażenia na słuchaczach”. Bresl. Zeitg. zaś pisze dnia 28. 11. 1928: „Dahmen należy bezsprzecznie do najlepszych skrzypków doby obecnej. Gra jego jest fascynująca, technika nieskazitelna”. Artysta zaprezentuje się naszej publiczności wszechstronnie, na co wskazuje wielki program, który wykona na sobotnim koncercie. M. in. znajdują się: Mozarta „Koncert a-dur”, Schuberta „Duo op. 162” i pełna karkołomnych trudności „Symfonia Hiszpańska” Lalo. Przy fortepianie Mona Dahmen. Bilety u p. Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20, w cenie 2 do 8 zł. Dowiadujemy się, że Jan Dahmen wystąpi na drugi dzień po koncercie poznańskim w Filharmonji Warszawskiej i odegra koncert Mendelssohna. Koncertem dyrygować będzie dyrektor naszej opery p. Zygm. Wojciechowski. zw 19 878

Teatr Wielki

DZIŚ — „Łucja z Lamer-mooru” — opera Donizettiego. (Premjera). Występ gościnnie Józefa Wolińskiego. Niedziela, 10. 11. o godz. 11,45 Koncert Józefa Słowińskiego. Niedziela, 10. 11. o godz. 15 „Tatry”, balet-opera Nowowiejskiego. (Ceny znizone.) Niedziela, 10. 11. wiecz. „Hrabina Marica”, operetka Kalmana. Poniedziałek, 11. 11. „Hrabina”, opera Moniuszki. Wtorek, 12. 11. „Polska krew”, operetka Nedbala. Środa, 13. 11. „Łucja z Lamer-mooru”, opera Donizettiego. (Gościnnie występ Józefa Wolińskiego). Czwartek, 14. 11. „Hrabina Marica”, operetka Kalmana. Piątek, 15. 11. „Pan Twardowski”, balet Różyckiego. Sobota, 16. 11. „Hrabina Marica”, operetka Kalmana. Niedziela, 17. 11. o godz. 15 „Zemsta nie-toperza”, opera komiczna Straussa. — (Ceny znizone). Niedziela, 17. 11. wieczorem „Łucja z Lamer-mooru”, opera Donizettiego. — (Ostatni gościnnie występ Józefa Wolińskiego.) Poniedziałek, 18. 11. „Hrabina Marica”, operetka Kalmana. Wtorek, 19. 11. „Madame Butterfly”, opera Puccini’ego. Początek o godzinie 8 wieczorem. Po rozpoczęciu przedstawienia nikt na salę wpuszczony nie będzie. Bilety wcześniej do nabycia w kasie Teatru Polskiego, ul. 27 Grudnia.

Teatr Polski

DZIŚ — „Wiosna narodów”. Niedziela, 10. 11. o godz. 15 „Maman do wzięcia”. (Ceny znizone.) Niedziela, 10. 11. wiecz. „Wiosna narodów”. Poniedziałek 11. 11. „Spazmy modne”. Wtorek, 12. 11. „Miłość czy pieśń” (premjera). Środa, 13. 11. „Miłość czy pieśń”. Czwartek, 14. 11. „Miłość czy pieśń”. Piątek, 15. 11. „Wiosna narodów”. Sobota, 16. 11. „Wiosna narodów”. Niedziela, 17. 11. o godz. 15 „Maman do wzięcia”. (Ceny znizone). Niedziela, 17. 11. wieczorem „Miłość czy pieśń”. Poniedziałek, 18. 11. „Maman do wzięcia”. Początek o godzinie 8 wieczorem. Bilety poprzednio do nabycia w kasie teatralnej (Teatr Polski, ul. 27 Grudnia).

Teatr Nowy

DZIŚ — „Pan Topaz” (wielkie A. B. C.). Występ K. Justiana. Niedziela, 10. 11. o godz. 15,30 „Pieniądz leży na ulicy”. (Ceny znizone.) Niedziela, 10. 11. wieczorem „Pan Topaz” (wielkie A. B. C.). Występ p. K. Justiana. Poniedziałek 11. 11. „Pan Topaz” (wielkie A. B. C.). Występ p. K. Justiana. Początek o godzinie 8 wieczorem. Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygarłowskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

To też odzywam się ochotnie na apel, jaki kieruje do mnie jeden z czytelników.

„Taksówki w Poznaniu są droższe, niż gdzieindziej, ale mniejsza z tem. Poza normalną, wybijającą przez licznik taksę, każą sobie szoferzy płacić jeszcze jakieś nadzwyczajne dodatki: to za walizkę, to za trzecią osobę, to złotówkę, to pięćdziesiąt groszy. Za jeden i ten sam kurs płaci się rozmaicie, np z placu Wolności na dworzec płacę czasem: 1 zł 60 gr, czasem 1 zł 80 gr, 2 zł 10 gr, 2 zł 30 gr i 2 zł 60 gr. Czy tego nie możnaby uregulować?”

Tutaj nie są winni szoferzy, drogi panie! Szofer musi wziąć tyle, ile pokazuje licznik. Jeśli chcemy temu zaradzić, trzeba wziąć mocno w karby te przewrotne stworzenia — liczniki. Umówić się na przykład, że nie będziemy zwracać uwagi na wybijane dodatki nadzwyczajne. No, i niech się taki licznik denerwuje!

Dla pewności dobrzeby było jednak porozumieć się z władzami porządku publicznego.

X. Awerj.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

ŻYCIE KULTURALNE

MODLITEWNIK LUCJANA RYDLA

Pisząc w roku zeszłym o Lucjanie Rydlu z okazji dziesiątej rocznicy jego zgonu, wspominałem i o depresji, w jaką wrażliwego i chorowitego poetę wtrąciła wojna światowa. Depresji tej wyrazem najgłębszym był jego list do Ferdynanda Kurasia, pisany na miesiąc przed śmiercią, pod wrażeniem klęski Polski w pokoju brzeskim, a ogłoszony przeze mnie niedawno w „Ruchu Literackim”. Nowem świadectwem duchowych stanów poety z okresu wojennego jest zbiór modlitw przezeń napisanych, a dochowanych wśród papierów rodzinnych.

Modlitwy te ogłosiła niedawno redakcja „Przeglądu Powszechnego” — piśma, w którym niegdyś drukowało się fragmentami „Betlejem Polskie” — obecnie zaś wyszły one w książce pt. „Modlitwy przy Komunii św.”, wydanej nakładem Sodalitacji Konwiktowej w Chyrowie. Poufne te rozmowy z Bogiem odsłaniają nam w całej pełni najpiękniejsze strony duszy poety: jego żarliwą wiarę, ufnosć w Boga, gorącą miłość bliźnich i Ojczyzny. Co do piękności języka modlitewnik ten może śmiało iść w zawody ze słynnym modlitewnikiem Zygmunta Krasińskiego, nad którym góruje jednak prostotą, bezpośredniością i szczerością uczuć.

Oto, jak Rydel w czterech ostatnich latach swego życia modlił się codziennie za Polskę: „O Panie Jezu Chryste miłosierny, który płakałeś nad Jeruzalem, ojczyzna Twoja, wejrzyj litościwym okiem na Ojczyznę naszą, na stulecie naszej niewoli, klęsk i przesładowań, na teraźniejsze nasze boleści, krzywdy, zniewagi, lzy i krew przelaną i rzeknij słowo Swoje: „Zal mi tego ludu!” Wskrzęście Lazzara, Ty Polskę z martwych zbudź, wyswobodź z niewoli, połącz, zjednocz, uszczęśliw, błogosław”. Modlitwy te — ostatnie jakby echo „Litani pięćgrzmińskiej” Mickiewicza — są ciekawym dokumentem czasu wojny, a spuścizną literacką Rydla bogacą o jeden jakby grosz wdowi, mały i skromny, niemniej pełen wartości.

J. Birkenmajer.

Warszawa.

NAUKA

Nowa charakterystyka Horacego. — W październikowym numerze nierównanego „Przeglądu Współczesnego”, który wychodzi już rok ósmy pod redakcją znakomitego romanisty Wędkiewicza, znajdujemy przepiękny artykuł poety L. H. Morstina o Horacym. Autor przedstawia związek rzymskiego liryka z hellenizmem, stosunek do Mecenasu, wreszcie rozwój twórczości. Poezja horacjańska uczy, że niema szczęścia ani w pogoni za wrażliwością, ani w samotnym życiu, ale w spokoju, który się osiąga przez harmonię myśli i czynów, w filozoficznej pogodzie, zdala od trosk, które przemijają w podziwie dla wspaniałych i twórczych gestów bóstwa i człowieka. Ona uleczy nasze serce zrozpaczone daremną walką z przeznaczeniem. (T. Gr.)

Polski Związek Entomologiczny we Lwowie odbył zebranie miesięczne z referatem prof. A. Kozikowskiego pt. „Seksja entomologiczna na międzynarodowym zjeździe doświadczalnictwa leśnego w Sztokholmie”. (nl)

Frekwencja na wszechnicy Jagiellońskiej. Z Krakowa piszą nam: Wpisy na Uniwersytet Jagielloński kończą się dopiero w tych dniach, a już wiadomo, że liczba słuchaczy przekroczy 7.000. Jest to więcej, niż w ubiegłym roku akademickim. (nk.)

LITERATURA

Dziesięciolecie asonansu. Doskonały miesięcznik polonistyczny warszawski „Ruch Literacki” zawiera cenny zbiór uwag Adama Szczerbrowskiego o asonansie. Wprowadziły go nowe szkoły poetyckie i równouprawniły z dawnym, pełnym rymem. Poeci współcześni posługują się asonansem chętnie. Nie jest on jednak wynalazkiem nowych szkół. Zna go np. pieśń ludowa. Asonans jest w stosunku do rymu prawidłowego zjawiskiem heteronimicznym, a nie samodzielnym wytworem narodowej poezji polskiej. Nawet zbliżony do ludu Emil Zegadłowicz o asonansie się mniej troszczy, używając rymu gramatycznego. O ile rym polega na utożsamieniu dźwięków końcowych członów rytmicznych utworu poetyckiego, o tyle asonans spełnia zadanie inne, które polega nie tyle na utożsamianiu, ile na wyszczególnieniu dźwięków zamykających wiersze. U nas asonans rozpoznawali w poezji Iwazkiewicz, Tuwim, Słobodnik, także Ilakowiczówna i Pawlikowska. (T. Gr.)

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

„Zwornik”. Z Krakowa piszą nam: Pod taką nazwą utworzyło się nowe — jeszcze jedno — zrzeszenie artystów plastyków. Programem jego jest brak programu, jak to samo w słowie wstępem do katalogu swej wystawy zaznacza. Liczy ośmnastu członków, zaś na wystawę, w Pałacu Sztuki właśnie urządzoną, zaprosiło jeszcze pięciu gości. Między wystawiającymi znajdują się dwaj Pochwalscy: Kasper i Stanisław, dalej Zenon Kononowicz, ukończony uczeń krakowskiej Akademii, E. Krcha, E. Szinagel, Z. Król, Z. Milli, K. Foerster, M. Szczyrbuła, K. Rutkowski, A. Krzyżński, T. Cieślowski i in. Rzeźbiarzy jest trzech: S. Marcinow, S. Majchrzak i Fr. Kalfas. Wystawa ma także salkę graficzną. (kp)

SZKOLNICTWO

Śp. Józef Czernecki. Ze Lwowa piszą nam: Z grona wybitnych i zasłużonych pedagogów okresu przedwojennego ubył jeden z ostatnich śp. Józef Czernecki, emerytowany profesor gimnazjalny i honorowy członek Tow. Nauczycieli Szkół Wyższych. W latach osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych zeszłego wieku był śp. Czernecki jedną z typowych postaci Lwowa. Zawsze w czamarcze, o twarzy przypominającej portrety hetmanów polskich, zwracał uwagę swą rdzennie sarmacką fizjonomią i wzięciem, a między uczniami miał wielką popularność, jak troskliwy nauczyciel i kochający młodzież wychowawca. Przez długie lata nauczał w gimnazjum ongi Franciszka Józefa, dzisiaj Batorego, jako wybitny germanista. Z ludzi, zajmujących dzisiaj w Polsce wybitne stanowiska, przeszło przez Jego ręce bardzo wielu, a wszyscy otaczali swego znanego nauczyciela czcią i umiłowaniem. Ciesząc się powszechnym szacunkiem, dożył wieku sędziwego bo lat 82, wychowawszy synów na dzielnych obywateli kraju. Jeszcze przed dwoma laty brał udział w trzydziestopięciuleciu matury uczniów gimnazjum Batorego, którzy zdawali egzamina dojrzałości w r. 1892, witany z radością i rozradowaniem. Rozrzućmy po całej Polsce uczniowie śp. Czerneckiego przechodzący we wdzięcznym wspomnieniu Jego szlachetną postać. Cześć Jego pamięci! (wn)

JAK ZAKŁAD GEOGRAFICZNY URZĄDZIĆ W KAŻDEJ SZKOLE

Nieżyjący już dziś dr. Wacław Jezierski, był w Warszawie czynnym i zasłużonym nauczycielem geografii a później wizytatorem. Zajmował się przede wszystkim praktycznymi pomocami w nauczaniu geografii; znany jest w Polsce „komplet Jezierskiego”, złożony z szeregu przyrządów pomiarowych (busola, stolik mierniczy, wagi, gielnica i t. d.), wykonanych przez „Nasz Sklep Uranję” w Warszawie.

Obecnie lwowska Książnica-Atlas wydała jako pierwszy tomik swej Biblioteki geograficzno-dydaktycznej, redagowanej przez prof. U. P. dr. Stanisława Pawłowskiego, ostatnią przed zgonem pracę śp. Jezierskiego pt. „Jak urządzić szkolny zakład geograficzny”. Dawniej do nauki geograficznej wystarczała ladajaka mapa ścienna — dziś wiele szkół ma wzorowo urządzone sale wykładowe, pracownie, muzea i biblioteki geograficzne. Ponieważ buduje się nowe szkoły, więc książeczka ta będzie użyteczna jako doradca w urządzaniu wzorowej pracowni geograficznej, w której winny się znaleźć: obszerne i wygodne audytoryum z przyrządem do wyświetlania przeźroczy i filmów, sala ćwiczeń ze stołami rysunkowymi i przyrządami do ćwiczeń na wolnym powietrzu; na dachu skromna dostrzegalnia astronomiczna, nieodzowna stacja meteorologiczna (a wiadomo, że uczniowie muszą w niższych klasach gimnazjum prowadzić i przerabiać obserwacje nad zmianami pogody) — osobna i wygodna ciemnia fotograficzna. Oto niezbędne części takiego zakładu. Jeśli jest i ogród przy szkole, to nic prostszego, jak przerobić go tak, by mógł służyć za podstawę ćwiczeniom geograficznym.

Ważną też pomocą jest podręczna biblioteka; autor daje ogólne, krótkie wskazówki jak ją porządkować i z czego kompletować. Ze podobne ulepszenia i pomoce w Polsce istnieją (i dobrze funkcjonują) świadkiem są zamieszczone fotografie z takich sześciu szkół. Ma pracownie Warszawa w kilku gimnazjach i szkołach, ma je wzorowo urządzone Krzemieniec. Z czasem będzie ich coraz więcej a trud śp. Jezierskiego nie pójdzie na marne. (J. Ml.)

PAMIĄTKI POLSKIE W PARYŻU

Śmiało rzec można, że z pośród europejskich stolic żadna nie przechowała i nie posiada więcej polskich wspomnień i pamiątek, niż Paryż, zwłaszcza, gdy idzie o nowsze czasy. W średniowieczu, nawet głębokim, nie brakło Polaków we Francji ani Francuzów w Polsce i niejedną naszą podrobną przywoził z Paryża do domu tytuł magistra lub doktora oraz prawnicze lub teologiczne rękopisy. Ale w Paryżu nie pozostał żaden pomnik. Jedynie w Dijon, stolicy Burgundji, na świadectwo tych stosunków w katedrze przechowała się płyta grobowa ks. Władysława Białego na Gniewkowie, pochodzącego z kujawskiej linii Piastów. Awanturńczy ten książę występował kilkakrotnie w roli pretendenta do polskiej korony jako najbliższy krewny Kazimierza Wielkiego, lecz pokonany pójść musiał na wygnanie i jako mnich dokończył żywota w r. 1398. Ks. Władysław Czartoryski ocalił od zniszczenia i odnowił tę naszą pamiątkę.

Wiek szesnasty daje nam nieoczekiwane i niefortunne króla z domu Walezjuszów: Henryka, który przysięgę na pacta conventa składał w katedrze Notre Dame, a gdy wzbraniał się zaprzysiąc wolności wiary dla dysydentów, rzekł mu senator Zborowski: „Jeśli nie przysięgniesz, nie będziesz królem!” — „si non iuraveris, rex non eris”. Takim sposobem odegrał się w tym dostojnym kościele cząstka i naszej historii. Henryk Walezy po ucieczce z Polski obok francuskich używał i polskich królewskich herbów, i te to herby z Orłem i Pogonią widnieją na Luwrze oraz na wielkim zegarze Palais de Justice.

Po niespełna stu latach opuszczał Polskę i szedł na dobrowolne wygnanie, niby zapowiedź tyłu późniejszych emigrantów, inny król: Jan Kazimierz, złożony koronę po 20-letnim, pełnym klęsk panowaniu. Francja, która niegdyś wzięła go za młodych lat pod zarzutem szpiegostwa w wieży zamku Vincennes, teraz oddała go godnością opata benedyktynów w paryskim St. Germain des Près, w Nevers i w Fécamp. Pomimo, że Jan Kazimierz rzeczywiście daleko odbiegał od wyidealizowanego obrazu, jakim ponad miarę uczcił go Sienkiewicz, niepodobna przecież bez wrzucenia czytać napisu na jego grobowcu w St. Germain des Près, że zmarł „audita Kameneciae expugnatione, ne tanta cladi superesset caritate patriae vulneratus” — na wieść o zdobyciu Kamieńca Podolskiego przez Turków. Wspaniałe mauzoleum przedstawia króla w postawie klęczącej, ofiarującego Bogu koronę i berło, po bokach postaci półnagich jeńców, u podstawy płaskorzeźba wyobrażająca bitwę. Tu aż do rewolucji, która grobowiec sprofanowała, spoczywało jego serce, gdy ciało przewieziono do Polski. Wreszcie wiek XVIII. daje Francji królowę Polkę: Marię Leszczyńską, żonę Ludwika XV., matkę delfina Ludwika, a babkę Ludwika XVI. Portrety jej i posągi Marii Leszczyńskiej napotyka się bardzo często w Luwrze i w Wersalu; malowali ją: Van Loo, Tocque i La Tour, rzeźbili Coustou i Pajou.

Ślady polskości mnożą się w epoce porobiorowej. Już wojny rewolucyjne, następnie zaś napoleońskie, należą tak do francuskich jak i do polskich dziejów. Stąd jest plac Napoleona w Warszawie, ale też jest bulwar Poniatowskiego w Paryżu i są nazwiska polskich wodzów wypisane na Łuku Tryumfalnym, tym największym pomniku chwały Napoleońskiej. Na współczesnych obrazach — przeważnie Horacego Verneta — ilustrujących tę epokę, widzimy często polskie barwy i mundury. Oto np. ostatnia bitwa bohaterskiej kampanii 1814 roku: obrona rogatki paryskiej Clichy na wzgórzach Montmartre, pod komendą marszałka Moncey, pędzą Verneta. Nie kto inny jak polscy żołnierze walczą tu do ostatka.

Ale najwięcej pomników i pamiątek polskich pozostała wielka emigracja po listopadowym powstaniu. Bez przesady można powiedzieć, że w latach 1831—1840 i później jeszcze był Paryż stolicą Polski, jeśli przez stolicę rozumiemy będziemy środowisko o najsilniejszym duchowym i politycznym życiu. Tu drukowały się i wychodziły arcydzieła naszej literatury,

tu wrzały zaciekle walki stronnictw, tu pracowano dla idei, dla sprawy, dla Polski.

Mickiewiczowskich wspomnień pełen jest Paryż. Osobne muzeum przy polskiej bibliotece mieści pamiątki po nim, ale głębsza i silniejsza od martwych przedmiotów bywa wymowa środowiska. W Collège de France wykładał — jest nawet medal wybitny na cześć jego, Micheleta i Quineta — w St. Germain en Laye w cieniu starych drzew pisał „Pana Tadeusza”, ze stopni kościoła Madeleine, niesiono jego trumnę, by złożyć ją między grobami polskimi w Montmorency. Ież to grobów pozostawiła po sobie emigracja: Chopin i Tańska-Hoffmanowa na Père Lachaise, Bohdan Zaleski na Montmartre — a spoczywał tam do niedawna jeszcze Słowacki — Kniaziewicz, Niemcewicz i ks. Adam Czartoryski oraz tylu innych w Montmorency, Maurycy Mochnacki aż w Auxerre.

Do dziś jest w posiadaniu rodziny Czartoryskich Hotel Lambert w którym zakątek Paryża na wyspie św. Ludwika, miejsce ważnych robót politycznych jeszcze w r. 1863. To też zażytek dziejowy dużej doniosłości. W galerji Louvre'u wśród tylu tysięcy obrazów poznajemy natychmiast nasze polskie portrety: dziarską postać generała Dwernickiego malował Gigoux — wielki Delacroix portretował Chopina, którego natchniona artystyczna twarz oddana tu jest przedziwnie.

Nie brak pamiątek religijnych. Kościół gotycki św. Seweryna wciśnięty w wąskie uliczki łacińskiej dzielnicy mieści obraz Matki Boskiej Ostrobramskiej, malowany przez Wańkowicza. Napis objaśnia, że przywiózł go Polak z Litwy Andrzej Towiański i zaopatrzył prośbą „Pani ku ratunkowi naszemu pospiesz się”. W Montmorency znów widnieje wizerunek Matki Boskiej Częstochowskiej, a pod nim wiersz jakby z XVIII. wieku rodem:

Pięćset lat w Jeruzalem, pięćset w Carogrodzie
Władalaś można Pani na ładzie i wodzie
Trzysta na belzkim zamku byłaś Strażnikową
Czwarte sto w Jasnej Górze czci Cię za Królową.

Szkola Batignolska, początkowo zajmowała przy bulwarze Montparnasse gmach, na którym jeszcze teraz widnieją polskie herby. To znów kartka z dziejów naszej oświaty. Dziś batiniolski gmach zamieniono na hotel-pensjonat dla Polaków studujących w Paryżu. Ostatnie lata znów pomnożyły nasze paryskie pamiątki. W woj-skowym muzeum u Inwalidów widzieć można błękitne mundury armji Hallera i polskie sztantary. Gdy się w Wersalu ogląda stół, na którym podpisano traktat pokojowy z 28-go czerwca 1919 r., musi się doznać wielkiego wrażenia, jakie daje wspomnienie, że tu Dmowski i Paderewski kładli swe podpisy na dokumencie, stwierdzającym naszą odrodzoną niepodległość. Wreszcie rok bieżący przyniósł odświeżenie pomnika Mickiewicza dłuta zmarłego właśnie rzeźbiarza Bourdelle.

Na placu Alma w pobliżu polskiej ambasady na potężnej kolumnie stoi a raczej idzie Mickiewicz-pielgrzym, który posiadał objawienie i niesie je swoim i obcym. I przypominają się słowa Quineta, które napisał w liście do Micheleta o Mickiewiczu: „Był on z nami złączony sercem i najtajniejszą głębią myśli. Dla nas stanowił światło objawienia. Widzieliśmy w nim niekiedy więcej niż człowieka, bo płomień gorejący”.

Takiego pomnika nie ma dotąd Mickiewicz w swej ojczyźnie. Takiego nie posiada w Paryżu niktylek żaden z poetów obcych, ale nawet żaden z francuskich.

Dr. Tdeusz Silnicki.

Poznań.

PISMA NADEŚLANE

„Filomata”. 1929 nr. 7. Treść: Śmiałość W.: Nasz stosunek do starożytności. — Lewicki T. M.: W ateńskim gimnazjum. — Schulbaum Z.: Anna Memorata poetka łacińska wieku XVII. — Seliga St.: Do Hellady. — Bibliografia. — Własne drogi (Kuglin W.: O Filomacie. — Rajnerówna B.: Przekład Horatiusa Ody I 9.) — Satura lanx. — List redaktora do Filomaty.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Mędzy Polską a Niemcami

Umowa polsko-niemiecka w sprawie „likwidacji przeszłości” ma stanowić wstęp do dalszych układów, które stosunki między sąsiadującymi państwami mają oprzeć na nowych podstawach.

Nie ludziliśmy się ani na chwilę do istotnego znaczenia zawartego porozumienia likwidacyjnego. Nie przesadzamy, czy przy ogólnym obliczeniu naszych zobowiązań z jednej, a pretensyj finansowych z drugiej strony saldo wypadłoby dla nas korzystnie czy ujemnie. Nie wykluczamy możliwości wybilansowania pewnej nadwyżki na korzyść Niemiec, chociaż nie jest to zupełnie pewne. Natomiast uważamy, że w takim wypadku zapłacilibyśmy strasznie drogo za zrzeczenie się Niemiec ich ewentualnych pretensyj.

Potwierdza to publicysta „Berliner Tageblattu” p. Dubrowitsch, który oblicza sumę pretensyj finansowych Niemiec na 800 milionów mkn., a Polski na 700 milj. mkn. Różnica na korzyść Niemiec wynosiłaby zatem za ledwie 100 milionów mkn., przyczem jednak pretensje niemieckie nie były bynajmniej bezsporne i przy bliższym zbadaniu mogły łatwo ulec znacznej redukcji.

A zatem — za 100 milionów mkn. wątpliwych pretensyj niemieckich zapłacilibyśmy zrzeczeniem się likwidacji majątków niemieckich, pozbawilibyśmy się możliwości odkupu kolonizacyjnych osad rentowych, jednym słowem oddalibyśmy wartości realne o olbrzymim znaczeniu narodowym dla iluzorycznych.

Nawet gdybyśmy prawa nasze wyznikały w stosunku do Niemiec z traktatu wersalskiego chcieli traktować jako obiekt handlu politycznego, przeciw czemu wzdyga się przecież sumienie Polaka, to czyż rozum polityczny wskazywał wyzbywanie się ich przed zawarciem umowy handlowej z Niemcami? Wszak rokowania wciąż jeszcze trwają, a przedwczesne oddawanie atutów jest grą *va banque*.

Mielibyśmy wszelkie powody zachować je do końca, jakkolwiek, podkreślamy, nie uważamy naszych praw do likwidacji wogóle za przedmiot targu. To, co dotąd słyszymy o projektowanym traktacie z Niemcami, nie napawa nas bowiem otuchą. Rokowania idą po tej samej linii, po której poszły sprawy likwidacyjne. Dla wątpliwych korzyści rezygnujemy z żywotnych naszych interesów.

Jeśli przyjrzymy się zagadnieniu traktatu handlowego z Niemcami z szerszej perspektywy, to jako główny moment wysunie się nie sama potrzeba unormowania stosunków gospodarczych z naszym sąsiadem zachodnim, potrzeba, która zresztą uznajemy, lecz przede wszystkim wytworzenie tej drogi atmosfery pewności i uspokojenia, która umożliwiła nam regularny dopływ kapitałów zagranicznych.

Wiadomo, że finansjera międzynarodowa nie chce się angażować na terenie zagrożonym politycznie czy gospodarczo, stojącym w ogniu walki, której wynik nie da się przewidzieć. Otóż takim terenem jest Polska znajdująca się w konflikcie gospodarczym z najpotężniejszym swym sąsiadem. W dodatku Berlin jest ogniskiem akcji kredytowej finansjery międzynarodowej, jeśli chodzi o Europę centralną i wschodnią.

Z chwila uregulowania stosunków handlowych polsko-niemieckich liczyć się można zasadniczo z zanikiem wspomnianej wstrzemięźliwości kół finansowych. Jednakże zważyć należy, że moment obecny nie jest szczególnie pomyślny dla naszych interesów, gdyż wiadomo, że mimo drobnej poprawy koniunktury na rynku kredytów zagranicznych przedstawia się słabo wobec trwającej wciąż jeszcze niechęci kapitalistów amerykańskich do lokat w Europie. A zatem na zawarcie w chwili obecnej traktatu z Niemcami i pacyfikacji stosunków gospodarczych nie zyskamy dziś tyle, ile bramy zyskali w okresie dobrej koniunktury finansowej. Nie warto się nam zatem spieszyć dla uzyskania tego celu, ponieważ możliwość jego realizacji obecnie odsunięta jest siłą okoliczności na dalszy plan.

O innych zagadnieniach związanych już bezpośrednio z sprawą traktatu pomówimy następnym razem.

Nowelizacja ustawy o podatku obrotowym

Podatek od obrotu został wprowadzony w Polsce ustawą z dnia 14 maja 1923 r. o państwowym podatku przemysłowym. Wprowadzenie tego podatku było podyktowane względami budżetowymi, zachodziła bowiem wówczas konieczność znalezienia nowych źródeł dochodu, których wydajność dla skarbu mogłaby być równorzędnie z deprecjacją waluty.

Po reformie waluty polskiej okazało się jednak, że przepisy powyższej ustawy nie zawsze odpowiadają wymaganiom życia gospodarczego i że obciążenie z tytułu podatku obrotowego jest w wielu wypadkach nierównomierne.

W związku z tem została przeprowadzona reforma podatku przemysłowego, która znalazła wyraz w ustawie z dnia 15 lipca 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym. Reforma ta polegała w pierwszym rzędzie na zniesieniu opodatkowania obrotów wewnętrznych oraz na zróżniczkowaniu stawek podatkowych, jak również na uproszczeniu samej procedury przez wprowadzenie rocznych okresów wymiarowych, zamiast półrocznych.

Uciążliwość podatku przemysłowego i jego niewątpliwie szkodliwe oddziaływanie na nasz proces gospodarczy skłoniło ministerstwo skarbu do przeprowadzenia dalszej reformy tego podatku. W chwili obecnej projekt przesłany jest przez ministerstwo skarbu do Związku Izb przemysłowo-handlowych celem zaopiniowania.

Jak brzmi uzasadnienie do powyższego projektu, reforma zmierza w kierunku ułatwienia i usprawnienia wymiany towarowej w kraju, a w konsekwencji przyczynić się ma do wzrostu kapitalizacji i zniżki cen detalicznych. Środkiem wiodącym do tego celu jest projektowane zmniejszenie obciążenia podatkiem obrotowym przedsiębiorstw handlowych oraz bankowych.

W odniesieniu do przedsiębiorstw handlowych nowela przewiduje obniżenie z dniem 1 kwietnia 1930 r. stawki podatkowej do 1/2 proc. wyłącznie dla handlu hurtownego, prowadzącego księgi handlowe. Stawka powyższa dotyczy obrotów uzyskanych ze sprzedaży wszelkiego rodzaju towarów, a także z dostaw dla instytucji państwowych.

Za sprzedaż hurtową nowela uważa, odmiennie od poprzedniej ustawy o podatku przemysłowym, zbyt wszelkiego rodzaju towarów kupcom i kółkom rolniczym celem odsprzedaży, a przemysłowcom, przedsiębiorstwom państwowym i komunalnym oraz producentom rolnym celem dalszej produkcji lub eksploatacji. Zastrzega jednak nowela zastosowanie omawianej ulgowej stawki li tylko do samoistnych przedsiębiorstw handlowych, t. j. do przedsiębiorstw sprzedających towary w takiej samej postaci w jakiej towary te zostały nabyte.

W stosunku do pozostałego handlu (detalicznego oraz hurtowego nie prowadzącego prawidłowych ksiąg handlowych) projektuje nowela obniżenie stawki podatkowej do 1 proc. z dniem 1 kwietnia 1931 r.

Nowela proponuje zastosowanie niższej opodatkowania przedsiębiorstw handlu hurtowego na rok przed udzieleniem niższej stawki podatkowej dla handlu detalicznego wychodząc z tego założenia, że handel hurtowy stanowiący pierwsze ogniwo między wytwórcą a spożywcą, może w znacznie szerszym zakresie wpłynąć na wzmożenie wymiany wewnętrznej. W pierwszym przeto rzędzie, zdaniem projektodawców, należy poczynić ulgi dla handlu hurtowego. Tego rodzaju stanowisko nie zupełnie jest słuszne. Rozpiętość stawek dla handlu hurtowego i detalicznego jest zbyt wielka i niczem nieuzasadniona. Zyskowność detalistów bynajmniej nie jest czterokrotnie wyższa od zyskowności hurtowników, a w każdym bądź razie zdarzać się to może w wypadkach bardzo rzadkich. Wprowadzenie w dalszym ciągu do kalkulacji ceny towaru przez detalistę 2,7 proc. tytułem podatku obrotowego nie będzie przyczyniało się do szybkiej zniżki cen i wzmożenia wymiany towarowej, lecz odwrotnie będzie tamowało zrealizowanie zamierzeń noweli. Ze względu na konieczność zneutralizowania szkody podatkowej obrotowej oraz w interesie procesu gospodarczego należałoby stosować ulgową stawkę podatkową wobec handlu detalicznego już od dnia 1 kwietnia 1930 r., t. j. równocześnie z wprowadzeniem zniżkowej stawki dla hurtu.

W dalszym ciągu nowela przewiduje możliwość zniżania względnie zawieszania podatku obrotowego od transakcji eksportowych krajowymi produktami gospodarstwa rolnego. Dotychczas takie ulgi mogły dotyczyć tylko transakcji eksportowych surowcami krajowymi. Nadto nowela rozciąga na przedsiębiorstwa handlowe możliwość udzielania bonifikacji podatku obrotowego przy eksporcie. Również wspólne biura sprzedaży przedsiębiorstw przemysłowych przy transakcjach eksportowych będą mogły korzystać ze zniżek podatku obrotowego.

Według obliczeń projektodawców zniżka we wpływach budżetowych z powodu obniżenia stawek podatku obrotowego dla przedsiębiorstw handlowych wyniesie w roku budżetowym 1930/31 około 26 milionów złotych, które zostaną pokryte wprowadzeniem podatku od importu, w następnym zaś roku budżetowym 1931/32, gdy ulgowa stawka dotyczyć będzie również handlu detalicznego, zniżka we wpływach wyniesie około 75 milionów złotych.

Pragnąc choć częściowo wyrównać powyższy, dość poważny zresztą, ubytek dochodów skarbowych, ministerstwo skarbu wyszukało nowe źródło dochodu w postaci jednorazowego podatku wyrównawczego od fabrykatów i półfabrykatów wyprodukowanych przez przedsiębiorstwa nie opłacające podatku przemysłowego (t. j. przedsiębiorstwa zagraniczne) a przeznaczonych do dalszej sprzedaży, przeróbki lub użytku własnego na obszarze polskim. Podatek wyrównawczy ma wejść w życie równocześnie z ulgami w podatku obrotowym o których mowa była wyżej, a więc od dnia 1. 4. 1930 r. Według uzasadnienia ministerstwa skarbu podatek wyrównawczy ma na celu uchylenie dotychczasowego uprzywilejowania transakcji dokonanych w Polsce przez przedsiębiorstwa zagraniczne nie opłacające polskiego podatku przemysłowego, drogą dodatkowego opodatkowania importowanych towarów. Brak tego przepisu stwarzał premję dla przywozu, stwarzał nierówne warunki konkurencji nawet między poszczególnymi częściami terytorium celnego Rzeczypospolitej (Gdańska i Polski). Wysokość podatku wyrównawczego ma nie przekraczać 6 proc. wartości towarów. Do uiszczenia podatku obowiązany jest odbiorca towaru względnie jego nabywca. Towary wyprodukowane przez gospodarstwa lub przedsiębiorstwa krajowe, ustawowo zwolnione od podatku przemysłowego, są wolne również od podatku wyrównawczego.

Projekt nie zawiera ustaleń, jakie rodzaje towarów i półfabrykatów oraz w jakiej ściśle wysokości mają być opodatkowane. Również niewiadomy jest sposób ustalania wartości towarów, sposób wymiaru i poboru oraz terminy płatności tego podatku. Wszystko to ma ustalić w drodze rozporządzenia wykonawczego minister skarbu w porozumieniu z ministrem przemysłu i handlu.

Przypuszczalny wpływ z tytułu wyrównawczego ma wynieść około 15—20 milionów złotych rocznie. Do szczegółowego omówienia projektu tego podatku jeszcze wrócimy.

M. S.

Krótkie informacje gospodarcze

— Litewskie min. komunikacji zamierza przystąpić w roku przyszłym do budowy dwóch szos: Kowno — Kłajpeda i Kowno — Birze.

— Od pewnego czasu toczą się pertraktacje między zarządami hut belgijskich w celu utworzenia koncernu Sytuacja w belgijskim przemyśle hutniczym nie jest najlepsza.

— Wartość importu Japonii wyniosła w r. ub. 2,2 miljarda jenów. Z ogólnego importu przywieziono z Polski towarów wartości 8.235.952 jenów.

PODATKI I OPŁATY

(p) Wymiar podatku dochodowego dla literatów, autorów i kompozytorów scenicznych. Ostatnio opracowane przez władze skarbowe dla celów wymiaru państwowego podatku dochodowego wykazy norm średniej zyskowności w dziale dotyczącym wolnych zajęć zawodowych, uwzględniają wyłącznie artystów, nie biorą natomiast pod uwagę literatów, autorów i kompozytorów scenicznych oraz artystów — malarzy, którzy niewątpliwie również ponosić muszą pewne koszty, aby osiągnąć dochód z uprawianej przez nich działalności. Mając to na uwadze, min. skarbu okólnikiem LDV 4783/2/29 poleciło podwładnym organom ustalić przy udziale członków Komisji Odwoławczych przeciętną zyskowność dla każdego z wyżej wymienionych wolnych zawodów, nadmienając, iż jest w posiadaniu danych, że skala potrąceń z tytułu kosztów, o których mowa w art. 6 ustawy o podatku dochodowym, waha się, o ile chodzi o literatów, autorów i kompozytorów scenicznych, w granicach od 25 do 50 proc. osiągniętych przychodów. (c)

KRONIKA GOSPODARCZA

(k) Zebranie Izby przem. - handlowej w Poznaniu. Izba przem. - handlowa w Poznaniu komunikuje, że zebranie plenarne Izby odbędzie się 11 listopada br. (poniedziałek) o godz. 2-jej popoł. w gmachu Izby, przy ul. Mickiewicza 31.

(k) Ceny chleba. Podług urzędowych danych z listopada odnotowano następujące ceny detaliczne chleba za kg.: Borysław i Gdynia 47 gr, Warszawa — 46 gr, Stanisławów, Lwów, Kraków i Toruń — 45 gr, Katowice — 44 gr, Żyrardów — 43, Wilno, Baranowice, Kalusz, Kielce, Sosnowiec i Grudziądz — 42 gr, Brześć, Białystok, Lublin, Tarnopol, Łódź, Częstochowa, Poznań i Bydgoszcz — 40 gr, Piotrków i Radom — 39 gr, Łuck, Równe i Włocławek — 35 gr.

(k) Posiedzenie stałej komisji międzyministerialnej w sprawie portu i m. Gdyni. W Gdyni odbyło się posiedzenie stałej komisji międzyministerialnej do spraw rozwoju portu m. Gdyni oraz do spraw rozwoju wybrzeża. Omawiano sprawę kredytów dla budowy mieszkań robotniczych w Gdyni, komunikację morską, potrzeby rybaków w Gdyni, rozwój naszego wybrzeża morskiego, jak np. zagadnienie połączeń komunikacyjnych centrów kraju z wybrzeżem w sezonie r. 1930, potrzeby rybaków polskich, potrzeby kąpielisk nadmorskich, a w szczególności w Jastrzębiej Górze itd.

Z WYDAWNICTW

(w) Rolnictwo. Wyszedł z druku październikowy zeszyt czasopisma „Rolnictwo”, wydawanego z zaskładu ministerstwa rolnictwa. Październikowy numer zawiera 2 artykuły, poświęcone aktualnym zagadnieniom polityki zbożowej, a mianowicie artykuł p. Krawulskiego o „Nowych drogach polityki zbożowej”, oraz p. W. Okoniewskiego o „Konieczności popierania wywozu polskiej produkcji zbożowej”. Numer obejmuje ponadto stałe rubryki.

DEFICYT HANDLOWY MOŻE KAŻDY Z NAS ZWALCZAĆ KUPUJĄC TOWARY KRAJOWE

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań dnia 9. 11 1929

Warunki: Handel hurtowy, paryet Poznań, ładunki wagonowo dostawa bieżąca za 100 kp.:

Standardy: a) żyta 696 gr (118,5 f. w hol.); b) pszenicy 753 gr (128,0 f. w hol.) „Ceny orientacyjne” paryet Poznań

Żyto	25,00—25,50
Usposobienie mocne.	
Poznań	38,50—40,50
Usposobienie stałe.	
Ięczyń przemiałowy	25,00—26,00
Ięczyń browarowy	26,00—29,00
Usposobienie spokojne.	
Iwies	21,50—23,50
Usposobienie spokojne.	
Maka żytnia w workach według urzędowo ustalonego typu (70%)	38,50
Usposobienie stałe.	
Maka pszenna 65% w l. worka	58,50 62,50
Usposobienie stałe.	
Wreby żytnie	16,00—17,00
Wreby pszenne	18,00 19,00
Rzekak	70,00—74,00
Groch polny	38,00—42,00
Groch Victoria	48,00—55,00
Groch Polzera	42,00—47,00
Ziemniaki fabryczne franco fabryka za kg % marzki	0,19
Ogólne usposobienie stałe.	
Uwagi: Ziemniaki jadalne bez handlu, ięczyń, pojawiający się na rynku w większej ilości wypadkach nie odpowiada normom ięczyń browarowego.	

Od Atlantyku po Ocean Spokojny z propagandą polskich gór

Przed kilku dniami powrócił do kraju młody, ale niewatpliwie zasłużony propagator Tatr i Pienin, Stefan Jarosz, który z własnej inicjatywy i o własnych siłach dokonał przedsięwzięcia o imponujących rozmiarach, zdumiewając swoją rzutkością, a zarazem szczerem umiłowaniem swej pracy.

Wychowanek gimnazjum w N. Sączu i uniwersytetu poznańskiego, już jako 21-letni chłopak rozpoczął swą owocną pracę. Poprzez wszystkie miasta i miasteczka w Polsce — wśród tysięcy młodzieży — głosił piękno naszych gór, zachęcając do zwiedzania tatrzańskiej krainy górskiej, która wychowała tego syna Podhala.

Przed trzema laty z ramienia Tow. Tatrzańskiego i Związku Podhalań wyruszył za ocean, by tam zdobywać Tatrów nowych miłośników, tak wśród Polaków, jak i Amerykanów.

Początki jego pracy bez znajomości języka angielskiego i odpowiednich funduszy były bardzo ciężkie — wynik ostateczny jednak zdumiewający.

W 108 miejscowościach wygłosił 363 wykładów wobec 120 tysięcy osób.

Sukces więc olbrzymi, jakim nie może się poszczycić żaden z emisariuszy z Polski.

Odwiedził nie tylko osady większe, położone na wschodzie Stanów Zjednoczonych, ale dotarł do bardzo odległych osad polskich na Dalekim Zachodzie — aż nad Ocean Spokojny.

Wykłady jego, które nazywał „wieczornicami góralskimi”, wygłaszane przez Jarosza w stroju góralskim, dzięki doskonałej formie wygłaszania i urozmaiceniu ich pierwszorzędnymi prześmiewkami, piosenkami i tańcami góralskimi przy dźwiękach oryginalnej muzyki góralskiej, zorganizowanej przez Jarosza z pośród Podhalań, zamieszkałych w Ameryce — cieszyły się ogromnym powodzeniem. W samym Chicago Jarosz występował 76 (!) razy.

Wykłady Jarosza były doskonałą propagandą naszych terenów turystycznych, zaznającą Amerykanów z perłami polskiego krajobrazu, wśród wychodźstwa zaś polskiego były czynnikiem podnoszącym dumę narodową świadomością z posiadania pięknych zakątków w „starym kraju”. Wykłady niewątpliwie niejednego zachęciły do odwiedzenia Polski i polskich gór.

Na międzynarodowej Wystawie Turystycznej w Chicago w 1927 r. zareklamował Jarosz godnie nasze góry wobec przeszło 10.000 Polaków i Amerykanów — poza tem szereg razy występował w szkołach, uniwersytetach i klubach amerykańskich, jakoteż na większych imprezach ogólnopolskich.

Założył Amerykańskie Tow. Tatrzańskie i Związek Podhalań w Ameryce, zorganizował kilkanaście kół na całym terenie Stanów Zjednoczonych — ogółem łącznie w ilości 1000 członków. Celem tych towarzystw jest przeprowa-

dzanie w Ameryce odpowiedniej propagandy naszych gór, jakoteż ślania zasilków finansowych instytucjom, dbającym o utrzymanie piękna Tatr i podniesienie dobrobytu Podhala.

Ponieważ Jarosz trzymał się zdala od polityki i zbierania składek, wychodźstwo bardzo serdecznie przyjęło jego pracę, czego dowodem są entuzjastyczne głosy dzienników jakoteż pisma konsulatów, duchowieństwa i osad polskich, wysłane do towarzystw i władz krajowych, uznające pracę Jarosza za bardzo celową i pożądaną. Odbywając ośmiomiesięczną podróż po parkach narodowych w Stanach Zjednoczonych, Kanadzie, Alasce i wspaniałych Aleutach — poza studjami dotyczącymi ochrony przyrody, przeprowadził badania nad organizacją turystyki — nawiązał łączność z amerykańskimi klubami turystycznymi, celem późniejszego reklamowania naszych terenów turystycznych, jakoteż zebrał bogaty, a nadzwyczaj cenny materiał ze swej podróży po najciekawszych miejscach Ameryki Północnej, który obecnie zamierza wykorzystać w Polsce w swych wykładach i publikacjach naukowych.

STEFAN JAROSZ

Jak powinno oświetlać się elektrycznością kościoły?

Prawidła, dotyczące sztucznego oświetlenia, są różne dla każdego budynku i zależą od jego stylu i przeznaczenia. Najczęściej są one stosowane przy urządzeniu pracowni, warsztatów i mieszkań, gdzie przede wszystkim chodzi o to, aby oświetlenie było dostatecznie silne i prawidłowo rozdzielone w celu ułatwienia pracy i ruchów przebywającym w nich ludziom. Gdy natomiast trzeba oświetlić sale recepcyjne, balowe, teatralne i t. d., projektodawca powinien ponadto uwzględnić wygląd artystyczny budynku. Szczególnie, gdy chodzi o wewnętrzne oświetlenie kościołów, powinien on możliwie wierne odtworzyć to samo wrażenie, jakie wywołuje naturalne światło dzienne, i w tym celu starać się poznać odrębne cechy artystyczne, jakie posiadają wnętrza kościołów i do nich umiejętnie zastosować całą technikę oświetlenia.

Budynki okresu romańskiego odznaczają się architekturą masywną; posiadają one mocne filary, połączone pełnymi i ciężkimi sklepieniami. Jest to architektura, która odzwierciadla psychikę okresu, nacechowanego ujarzmieniem wszystkiego i ogólnym dążeniem do uginania i zbliżania się do ziemi. Dekoracja wewnętrzna kościołów z tej epoki jest skromna, obrazy i rzeźby są proste i utrzymane w tonie spokojnym, a całość stwarza u wiernych wrażenie łagodności.

Architektura gotycka — przeciwnie — oderwała się od ziemi; podniosła filary i sklepienia ku górze, dając wszystkim częściom swej budowli duży rozpęd ku niebu. Dekoracja plastyczna jest bogatsza, kształty są bardziej wykintne, a kolory więcej urozmaicone. Wieże i wieżyczki, rozmieszczone gęsto, wzmacniają jeszcze wrażenie rozpędu ku górze.

Dla uzyskania dobrego oświetlenia w kościołach, trzeba jeszcze podkreślić kilka szczegółów architektonicznych, mianowicie, że nawy kościelne obu okresów, romańskiego i gotyckiego, mają kierunek z zachodu na wschód i posiadają po bokach: kaplice w budowlach romańskich lub nawy boczne w budowlach gotyckich. Oświetlenie, które pochodzi od światła dziennego, przenika przez okna, wychodzące na północ i południe i umieszczone wysoko nad ziemią. Światło słoneczne, odbijając się częściowo, uwydatnia silne łuki, gzymsy, kapitele i wszelkie ozdoby, rzucając na nie snopy swych promieni, które stwarzają grę barw i cieni. Sufit i ściany posiadają tony spokojne; sufit jest ciemniejszy niż ściany, co powiększa jeszcze wrażenie wysokości, jakie stwarza nawa kościelna.

Aby przy sztucznym oświetleniu, a szczególnie elektrycznym, zachować złudzenie światła dziennego, trzeba kościoły oświetlać lampami 15-świecowymi, których siła światła będzie dostateczna, aby umożliwić wiernym czytanie modlitw. Poza tem będzie bardzo wskazane zwiększyć intensywność światła na ołtarzu i dookoła niego. Nad każdym szeregiem ławek powinny znajdować się na wysokości 3 do 4 mtr. od ziemi zwierciadła, rzucające snopy światła, skierowane pod kątem 30° ku górze. Taka instalacja oświetla bardzo skutecznie górną część ścian kościelnych, rzucając równocześnie bardzo łagodne światło na sufit. Jeżeli lampy 15-świecowe, umieszczone zazwyczaj wyżej połowy wysokości ścian, nie oświetlą dostatecznie dolnych części kościoła, można to uskutecznić dodatkowo słabym światłem 3 do 5-świecowym, gdyż dół kościoła powinien zawsze tonąć w półcieniu. Ilość i rozkład światła elektrycznego powinny być określone w wyniku licznych prób, dokonanych w celu uzyskania jaknajwiększej równomierności oświetlenia. Ponieważ światło słoneczne przenika naogół przez

witraże kolorowe, lepiej będzie użyć lamp matowych koloru żółtego lub bladego-różowego. Można również przewidzieć umieszczenie w jednym z okien reflektora, który, skierowany na ołtarz podniesie wrażenie piękna podczas wielkich uroczystości kościelnych.

Obok stylu romańskiego i gotyckiego trzeba jeszcze uwzględnić style: renesansowy i późniejszy. Z chwilą ich pojawienia się, regularny rozkład linii i kształtów ustąpił stylowi zagmatwanemu, wymagającemu innego już oświetlenia niż dotychczasowe. W stylu renesansowym spotykamy do przesady filary kręcone i bogato pozłacane, mury pokryte tonami jasnymi, okna pozbawione witraży, tak że światło przenika w nadmiarze, podnosząc bardziej jeszcze kolorystykę dekoracji. Posągi nie mają już wyrazu czysto boskiego, lecz przypominają osoby z okresu renesansowego. Całe urządzenie kościoła i jego dekoracja zdradzają wiarę już mniej surową, a w zamian za to większą swobodę uczuć.

W podobnych warunkach niezbędnym jest, aby projektodawca wprowadził bardzo silne oświetlenie do wnętrza kościoła. Sufit przede wszystkim powinien być jasno oświetlony, aby podnieść efekt malowniczy i ożywić wszystkie motywy dekoracji. Źródła silnego światła powinny być także skoncentrowane na ołtarzu, a poza tem powinny być specjalnie oświetlone chór i ambona, nie do tego stopnia jednak aby światło stałoby się zbyt silne, oślepiając na wiernych, słuchających nabożeństwa. Dookoła spodu ambony można by umieścić rampę świetlną, dzięki której sylwetka kaznodziei odbije się wyraźnie na tle kościoła.

Zapewne byłoby rzeczą zbyt ryzykowną, gdybyśmy chcieli dyktować prawidłą bezwzględne, dotyczące oświetlenia naszych świątyń, tak jak są one ujęte w najśmielszych poglądach szkół nowoczesnych. Tem niemniej jednak byłoby bardzo zajmującym, gdyby sprzecyzować dyrektywy, jakie nasuwają się każdorazowo gdy chodzi o rozwiązanie zagadnienia, dotyczącego sztucznego oświetlenia budynków kościelnych.

Kpt.-inż. Ł. Łuk.

Zasiewy samolotem

Niezwykła wiadomość, odnosząca się do najnowszego sposobu zasiewów, przy udziale samolotów, a wypróbowanego ostatnio przez amerykański trust ryżu w Kalifornii, ogłasza rzymski tygodnik „Agenzia di Roma”. Doświadczeń dokonano na przestrzeni zasiewanej zwykle ryżem, normalnie wykazującej 100.000 dolarów dochodów rocznie. W roku bieżącym jednak z powodu ogólnego strajku rolnego istniała obawa, że hodowla ryżu żadnych zysków nie przyniesie, a to z powodu niemożności dokonania zasiewów zwykłym sposobem i w odpowiednim czasie.

Postanowiono zatem, po raz pierwszy w historii świata, posłużyć się do zasiewów samolotem. Zarząd trustu umówił się z firmą lotniczą i w ostatnich dniach października rozpoczęło pracę. Unosząc na pokładzie ładunek wagi 500 funtów nasion, umieszczonych w przedziurkowanej jak sito skrzyni, przymocowanej do przedniej części kadłuba, samolot obleciał grunta 160 razy, przelatując możliwie najniższą i rozdzielił dokładnie siew, na każdym poszczególnym meirze kwadratowym. Zasiewów dokonano w trzech dniach, odnawiając każdorazowo ładunek nasion. Według obliczeń zainteresowanego trustu, koszt „powietrznych zasiewów” nie przekracza wcale kosztów dawniej używanych sposobów. S. F.

Archiwum głosowe w Czechosłowacji

W tych dniach zakończona została w Pradze oryginalna rejestracja głosu całego szeregu wybitnych działaczy społecznych, naukowych i artystycznych. Rejestracja ta odbywała się przy pomocy specjalnego aparatu, który na odpowiednio ku temu skonstruowanych płytach głosowych uwieczniał głos poszczególnych osób. Akcję tę przeprowadziła Czeska Akademia Umiejętności, która postanowiła stworzyć specjalne archiwum głosowe. W archiwum tem przechowywane być mają dla potomnych głosy najwybitniejszych czechosłowackich uczonych, literatów itp.

Ogółem zarejestrowano dotychczas 468 głosów. Z liczby tej przypada 25 głosów na głosy poetów, 42 — na głosy aktorów itd. Rejestracja odbywała się w ten sposób, że poszczególni działacze przed aparatem wygłaszali krótsze mowy.

Kościół na kołach

Nowe niezwykle zastosowanie dla samochodów.

Brytyjczy wytwórcy właśnie ukończyli wykonanie 2 zamówień na niezwykle samochody. Jeden z nich jest podróżną łazienką dla pewnego księcia hinduskiego, a drugi — kościołem zbudowanym według specyfika i jednej z misji chrześcijańskich.

Ruchoma łazienka jest zbudowana na 1½ tonnowym podwoziu, a wewnątrz nadwozia znajduje się wanna porcelanowa, umywalka, tapczan i toaletka, przyczem wszystkie te sprzęty dzięki niezmiernie sprytnemu rysunkowi zajmują stosunkowo małą przestrzeń.

Pomysłowy aparat będący pod kontrolą termostatu wykorzystuje ciepło silnika dla łazienki, w ten sposób uzyskując sta-

ły dopływ wody gorącej. W celu wygodnej jazdy po nierównych drogach w dżungli wóz ten wyposażono w specjalne resory oraz opony pneumatyczne Dunlop. Samochód przeznaczony jest do użytku w czasie wyjazdu księcia na polowania i zaopatrzone jest w specjalne szczyby pozwalające na dokładne obserwowanie co się dzieje z zewnątrz, przyczem jednak pasażerowie wozu nie mogą być widziani.

Ruchomy „kościół” jest osadzony na podwoziu ciężarowym wyposażonym w opony Dunlop i posiada ołtarz oraz węgłkę za ołtarzem. Nadwozie jest w ten sposób zbudowane, iż może być użyte w razie potrzeby jako ambona. Wóz ten został poświęcony przed oddaniem go do użytku.

Z różnych stron Po'lski

Regulacja rzeki Warty

Jak nam donoszą z Uniejowa, wojewódzka dyrekcja robót publicznych przystąpiła nową partię robotników do prac regulacyjnych przy rzece Warcie, które prowadzone są obecnie od dłuższego czasu pod Uniejowem. Roboty regulacyjne posuwają się w bardzo szybkim tempie i zostaną zakończone przed zimą.

Potyczka zbiegłych więźniów z pościgiem sowieckim.

Donoszą z pogranicza polsko - sowieckiego, że w nocy z d. 2 na 3 bm. z więzienia w Łohojku po stronie sowieckiej zbiegło, po wylamaniu krat i rozbiciu wartowników 26 więźniów politycznych. Ucieczka prowadziła w kierunku granicy polskiej. Władze sowieckie podjęły natychmiast pościg, który doprowadził do starcia. Więźniowie, zaopatrzeni w broń palną i granaty, stawili zacięty opór. Po 1½ godzinnej walce 12 zbiegów przedarło się przez kordon, na polu walki pozostało 6 zabitych i wielu rannych. Obława trwa w dalszym ciągu. 12 zbiegów ukryło się w lasach w obrębie odcinka granicznego Radoszkowice. Przejście w kierunku granicy polskiej zostało zamknięte przez sowiecką straż graniczną.

Krawa rocznica.

Dnia 7. bm. upłynęło 6 lat od czasu krwawych rozruchów na ulicach Krakowa, podczas których zginęło wielu żołnierzy, oficerów, osób cywilnych a przeszło 300 osób odniosło rany. Staraniem oficerów i żołnierzy 8 pułku ułanów im. Ks. Józefa Poniatowskiego, odbyło się uroczyste nabożeństwo żałobne w kościeł. garnizonowym Św. Agnieszki. O godz. 10 rano odbyło się nabożeństwo żałobne urządzone staraniem rodziny w kościeł OO Kapucynów za duszę s. p. rotmistrza Bochenka, który zginął w czasie tych walk.

Epidemia szkarlatyny w Rzeszowie

Zarządzeniem starostwa rzeszowskiego zostały zamknięte przed kilku dniami wszystkie szkoły powszechne z powodu epidemii szkarlatyny. W jednym tylko dniu zgłoszono ponad 25 wypadków zachorzeń. Do rozszerzenia się epidemii przyczynił się wainie brak lekarza szkolnego, którego gmina rzeszowska mimo nakazu Województwa nie kreowała. Przebieg choroby jest niebezpieczny. (Paz)

Wykrycie tajnej organizacji.

W gimnazjum ruskiem w Kołomyi wykryto tajne stowarzyszenie „Piast” zorganizowane przez jednego z uczniów tegoż gimnazjum. Członkowie tajnego stowarzyszenia rekrutowali się z uczniów niższych klas gimnazjum oraz uczniów zamieszkałych w ruskiej bursie rzemieślniczej „Proswita” w Kołomyi. Organizacja ta nie miała podłoża politycznego, sprawa ma charakter czysto kryminalny. (Paz)

Pożar w kościeł

W kościeł O. O. Dominikanów w Bohorodczanach powstał w nocy pożar, przyczem spaliły się przedmioty kościelne i wielka ilość świec. Pożar został dostrzeżony przez pełniącego służbę posierunkowego, który wszczął alarm i z pomocą nadbiegłej ludności ogień ugał. Pożar powstał wskutek nieostrożności obchodzenia się ze światłem ze strony kościelnego, który pozostawił zapaloną świecę w kościeł i od niej ogień rozprzestrzenił się. (Paz)

Znamienna decyzja

Zakończył się długotrwały spór między magistratem m. Piotrkowa a miejscową gminą prawosławną o plac przycerkiewny, stanowiący rzeczywistą własność miasta, darowana „wspaniałomyślnie” po powstaniu w 1830/31 r. przez rząd carski gminie prawosławnej. Władze centralne spór ten rozstrzygnęły w sposób następujący: podzielono plac przycerkiewny na dwie części, z których jedną o powierzchni 2190 metrów kw. otrzymał magistrat na urządzenie placu miejskiego, drugą zaś, w ilości 2.500 m. kw., przydzielono parafii prawosławnej. Zaznaczyć przytem należy, iż w Piotrkowie tak mała jest ilość prawosławnych, że i ta część placu jest dla cerkwi nadzbyt obszerna.

Uchwalona w dniu dzisiejszego Niepodległości Polski budowa teatru miejskiego w Piotrkowie w roku przyszłym z wiosną zostanie podjęta. Przez cały rok 1929 magistrat m. Piotrkowa pobierał na ten cel po 5 gr. od biletu wejścia do kin i teatrów, z czego powstała znaczna suma. Kwota ta zapoczątkuje budowę gmachu teatru miejskiego.

RUCH KOBIECY

pod redakcją: dr Bożeny Stelmachowskiej

Odświeżyć stowarzyszenia!

Jest to bolączką stowarzyszeń okresu powojennego, że praca ich bije słabym tętnem, a członkowie śpią. Z jednej strony jest to wina członków, wzgl. członkiń, z drugiej — odpowiedzialność za ten stan rzeczy ponoszą stowarzyszenia same.

Powolność, ociężałość hierarchji, stare metody, wszystko to nudzi i odstrasza. Należy koniecznie w stare związki wnieść młodego, świeżego ducha, ożywić szereg, odmłodzić. Zwłaszcza odmłodzić! Męskie zespoły zrzeszeniowe wytworzyły sobie kadry młodych, które pomagają im w pracy. Jak to ma znaczenie ożywcze dla tych stowarzyszeń rozwodzić się nawet nie potrzeba. Związki kobiece stronią od młodych w starczym zaskorupieniu, jakoby w obawie, że nowa, świeża fala, ta, która nadejdzie mogła ze strony młodych — zaleje ich i pokona. Młode, niezrzeszone szeregi kobiet, tych niefrasobliwych, trochę może egoistycznych i do społecznej pracy nieprzyzwyczajonych trzeba koniecznie pozyskać sobie i pociągnąć. Nie chodzi tu o hierarchję i urzędy, obojętnie kto je zatrzyma, chodzi o samą sprawę. Niech młodzież wnieśli nowe techniki i nowe metody, bo inaczej wszystkie związki kobiet, dawne — w letarg popadną lub owdziałnie je uwiad starczy. Trzeba wprowadzić młodzież żeńską do społ. pracy nie w charakterze elementu podległego i podlegając. dyrektywie starszych absolutnie, lecz trzeba dać im autonomję, pozwolić na rozwinięcie inicjatywy i postępowanie nowymi drogami ku nowym celom. Najlepiej tworzyć kadry młodych przy związkach już istniejących, a tem samem skorzysta- jąc obie strony: starsi i młodszy. Nie jest to oczywiście sprawa łatwa, zwłaszcza że słyszy się ogólne narzekania na nieczułość młodych w stosunku do spraw społecznych, na wybujałą chęć do zabaw i hipertroję strony fizycznej nad duchową. Te jednak objawy zmniejszać nie powinny, do pracy nad młodem pokoleniem i z młodem. Trzeba raz wreszcie pogodzić się z tą myślą, że młodzi, w tym wypadku młode mają odmienny światopogląd i że mieć go muszą. Inaczej nie byłoby postępu w świecie i społeczeństwa zamaryby niechybnie w jakimś przykrym zastój. Jest to losom starszych pokoleń i z tem koniecznie pogodzić się trzeba, że ustąpić muszą z pola i

że miejsce ich zajmą młodzi. Można jednak swoje ideały o niezniszczalnej wartości zaszcześcić młodym, powołać ich do pracy dla narodu, wtajemniczyć w wyniki dotychczasowej działalności, aby młodzi nie zaczęli, tak jak to jest im z temperamentu najbliższe, od podstaw, lecz nawiązywali do poczynianych wyników i budowali dalej. Tym sposobem skracają się czas pracy a przybliża osiągnięcie jej celu.

Trzeba będzie przy całej tej akcji ku pozyskaniu młodych mieć zawsze wyczulony słuch i wytężony wzrok, aby niepolitycznym posunięciem nie zrazić sobie tych, którychbyśmy pozyskać chcieli! Młodzież zwłaszcza nie lubi tonu mentorskiego w odniesieniu do siebie, nie znosi braku zaufania i nie chce, aby nią się wystugi- wano. Ściśle więc przestrzegać trzeba, aby to stało się współpracą nie zaś tylko kierownictwem ze strony star- szych i wymaganiem bezkrytycznego posłuchu.

Jesienny okres pracy społecznej najwięcej sprzyja podejmowaniu in- icjatywy, naszym przedsięwzięciom i reorganizacjom wewnętrznym. Stowa- rzyszenia, które popadły w zastój po- winny szczerze uczynić swój bilans a poznawszy bez uprzedzeń prawdziwy stan — zamiast pograżać się jeszcze bardziej w martwocie — winny pod- jąć akcję ku prawdziwemu odrodze- niu drogą powołania młodych, świe- żych sił dających gwarancję, że zro- zumieją ideę i potrafią dla niej pra- cować.

S. p. Flora Szczepanowska

Państwowe Konserwatorium Mu- zyczne w Poznaniu — a bez przesady powiedzieć można, że i cały świat mu- zyczny polski, poniósł niepowetowaną stratę przez zgon śp. Flory Szczepa- nowskiej.

Urodzona 1884 roku w Swobodzie Burskiej w Małopolsce Wschod- niej, była śp. Flora córką Heleny z Wolskich i St. Szczepanowskiego, za- sługowanego odkrywcy terenów nafto- wych i twórcy przemysłu naftowego polskiego. Od dziecka wzrosła w at- mosferze wielkiej pracy, wysiłku i najszczytniejszych zasad, jakie pano- wały w domu autora znanych po- wszechnie w Polsce pism ekonomicz- nych i ideowych jak „Nędza Galicji”, „Złoto i Błoto”, „Myśli o odrodzeniu narodowem” i wielu innych.

Flora Szczepanowska ukończyła

szkoły we Lwowie, gdzie od dwuna- stego roku życia dano poważny kie- runek jej studjom muzycznym, do których zdradzała wielki talent i umi- lowanie. Studjowała fortepian naj- pierw pod kierunkiem asystentki Le- szetyckiego, następnie w Lwowskiem Konserwatorium Muzycznym, które chlubnie ukończyła, odznaczona zło- tym medalem. Wyjeżdża następnie do Wiednia, gdzie pracuje dalej pod kie- runkiem Leszetyckiego i czerpie całą piersią ze źródeł muzycznej atmosfery Wiednia. Powraca do Lwowa i wy- stępuje ze znacznym powodzeniem jako utalentowana pianistka w całym szeregu koncertów. — Pociągają ją jednakże zawsze praca ideowa i już od początku swojej kariery oddaje się z zapalem pedagogice i prowadzi klasę fortepianu w Szkole Muzycznej, a na- stępnie w Konserwatorium Lwows- kiem.

W roku 1910 wyjeżdża Flora Szcze- panowska za granicę i w czasie tej podróży spotyka się z metodą profesora Jacques Dalcroze'a, która zrobiła na nią ogromne wrażenie i miała za- sadniczy wpływ na jej dalszą działal- ność muzyczną. Postanawia przyswoić sobie jego kierunek i w latach 1910—1912 wyjeżdża na studia do Helleran pod Dreznem. Były to lata największe- go rozwoju i wszechświatowej sławy instytutu Dalcroze'a. Flora Szczepa- nowska uzyskuje tam dyplom i po- wraca do kraju, jako entuzjastyczna zwolenniczka i jedna z najpierwszych, najgorętszych i najzdolniejszych szer- zycielek metody Dalcroze'a w Pol- sce.

Po powrocie do kraju otwiera we Lwowie, razem z panią Zofją Świąt- kowską, również uczennicą profesora Dalcroze'a szkołę muzyczną, w której to wychowanie muzyczne opiera się przede wszystkim na najnowszych zasadach wyniesionych z Helleran.

Nadechłodzi wojna — i śp. Flora od- daje się bez zastrzeżeń służbie sani- tarnej. W czasie obrony Lwowa od- znacza się tak wybitnie w służbie po- lowej, że zostaje udekorowaną Krzy- żem Obrońców Lwowa.

Wolna Polska! Zaczyna się siejba na własnym, ukochanym, a niestety mało muzykalnym gruncie.

W roku 1920 zostaje Flora Szcze- panowska powołana do Poznania na stanowisko profesora Państwowego Konserwatorium Muzycznego i tutaj rozwija najintensywniejszą, znaną w- kołach tutejszego społeczeństwa dzia-

talność muzyczno-pedagogiczną, wy- kładając solfeż i rytmikę. — Przez pe- wien okres czasu była również profe- sorem szkoły dramatycznej w dziedzi- nie swojej specjalności. Wreszcie szczególnie ważną i owocną działal- ność rozwinęła na państwowych kur- sach dla nauczycieli szkół średnich.

Krótko przed śmiercią została za- proszona jako współpracowniczka ko- misji opiniodawczej, powołanej przez Ministerstwo W. R. i O. P. dla opraco- wania programów dla szkół muzycz- nych w Polsce.

Pracy tej poświęciła się z szczegó- lną gorliwością, a opracowany przez nią referat, przedstawiony komisji na- zjeździe w Poznaniu wiosną br. spot- kał się z jednomyślnym uznaniem — i będzie miał niewątpliwie decydują- cy wpływ na ukształtowanie się tego przedmiotu w szkołach polskich.

Śp. Flora zabierała często głos w sprawach wychowania muzycznego w czasopiśmie fachowych.

Ujmującego obojętnością, nigdy sobą nie zajęta, wyzbyta egoizmu, pełna prostoty, zawsze równa i pogodna — wymagająca od uczniów, lecz życzliwa i dobrotliwa, w pracę swoją kładła całe swoje życie, całą energję, całą po- trzebę ofiary i oddania. Sięgała do podstaw i tworzyła grunt pod nowe pokolenie umuzykalnionego społeczeń- stwa. Odeszła przedwcześnie, nie do- konawszy zaczętego z miłością dzieła i nie przysposobiwszy jeszcze godnego siebie następcy. — Jej promiennej po- staci towarzyszy w zaświaty uznanie wszystkich, którzy się do niej zbliżyli, — wdzięczność tych wielu, którym z u- śmiechem niosła światło i pracy swo- jej ofiarę, — głęboki żal tych, którzy rozumieli ideowość, głębię i wielkość jej ducha.

Cześć jej świetlanej pamięci!

M. T.

Ze świata

Federacja Kobiet z uniwersyteckiem wykształceniem

Oddział Poznań komunikuje, że stałe dyżury sekretarki i skarbniczki, pp. dr. Brzeskiej i dr. Dębczyńskiej odbywać się będą w lokalu Organizacji Studentek, Collegium Maius, w czwartki od godz. 3—4 i w niedziele od godz. 10—11.

ŻYJĄCNOŚĆ NA CELE OŚWIATOWE WZMACNIA POTEGĘ RZECZY- POSPOLITEJ POLSKIEJ.

Miss Cavell

Postać bohaterskiej sanitariuszki angielskiej miss Cavell, rozstrzelanej podczas wojny światowej przez nie- mieckie władze okupacyjne w Brukseli, przeszła już do historii i litera- tury. Powieść o miss Cavell napisał Reginald Berkeley, a z angielskiego przełożyła ją Wanda Peszkowa i wy- dało w b. r. Towarzystwo Wydawnic- ze „Rój” w Warszawie. Z powieści tej zmontowano film, którego wyświe- tlenie zostało, jak powszechnie wiado- mo, zawieszone na skutek dyploma- tycznej interwencji Niemiec, później załatwiono sprawę tę kompromisowo.

Powieść Berkeley'a p. n. „O świ- cie” nie jest romansem, raczej stano- wi suchą, rzeczową relację. I dlatego właśnie czyta się ją jednym tchem z głębokim przejęciem.

Sama fabuła jest prosta. — Angiel- ska sanitariuszka, kobieta w wieku około lat pięćdziesięciu, jest przeło- żoną szpitala wojskowego w Brukseli. Pielęguje tam rannych żołnierzy niemieckich i umiejętnością swoją i poświęceniem niejednego ratuje od śmierci. Pewnego dnia, miss Cavell, robiąc zakupy dla swego zakładu w ubogim składziku spożywczym, staje się przypadkowym świadkiem spot- kania matki-Belgijki z synem, zbie- giem z niewoli niemieckiej. — „Panna Cavell instynktownie zamknęła drzwi za sobą. Potem podeszła do matki i syna. Dwa głosy w jej mózgu dawa- ły jej sprzeczne rady. Jeden mówił: — „Nie możesz być w to wmieszana, nie możesz. To szaleństwo. To nie two- ja sprawa. Twoje zajęcie to pielęgno- wanie chorych. Musisz usłuchać re- gularnego Czerwonego Krzyża. Nie wolno ci się wtrącać”. Drugi głos przynaglał: — „Ależ on jest bezradny. Wszyscy są przeciw niemu. Nie zapominaj o dobrym Samarytaninie i o ludziach,

którzy przeszli na drugą stronę dro- gi”... A, że do namysłu było raptem kilka sekund czasu, bo już w drzwiach składziku stanął oficer niemiecki, w duszy sanitariuszki zwyciężyło boha- terskie miłosierdzie, ukryła chłopca i ocaliła go! — Ale nie tu kończy się sprawa. Każdy żołnierz aljancki, od- cięty w czasie bitwy od swojej forma- cji i zabłąkany, uznawany był przez niemieckie władze okupacyjne za szpiega, a tem samem skazanym na rozstrzelanie. I znów miss Cavell du- mając nad swemi obowiązkami sły- szała dwa głosy, swój i zbiega... „Biedny chłopcze, ileż musiałeś wy- cierpieć. — Ależ są setki takich, jak ja... żyjących w polu, — jak zwierzę- ta. Czy pani nie mogłaby coś zrobić i dla nich?”... A gdy po namyśle prze- konała się, że zrobić coś rzeczywiście mogła — wówczas przestała wahać się i uratowała około dwustu ludzi od niechybnej śmierci. Potem — roz- winęło się już wszystko szybko i nie- odwołalnie. Było jasne, że akcja taka prędzej, czy później wydać się musi, mało istniało szans na to, że okupanci niemieccy, ze względu na to, że miss Cavell, sanitariuszka an- gielska pielęgnowała ich własnych żołnierzy i stąd zasługiwała na względność, zechcą ją ulaskawić, mogła i musiała spodziewać się śmierci. Berkely pisze: — „Co jest naj- ważniejsze w chrześcijaństwie, to przede wszystkim stawianie nieulek- le i uczciwe wobec konsekwencji tego, co się spełniło. Miss Cavell przyzna- ła się tak szczerze do wszystkiego co robiła, jak będzie mogła bez wmiesz- nia w to innych osób. Stwierdzi swo- je pobudki i przyznała się do swoich czynów. Jakiegokolwiek wymykanie się, byłoby niegodne...” — A w tym cza- sie różne instancje dyplomatyczne sta- rały się uratować ją i wyrwać ze szpon niemieckiego sądu wojennego. Naprótno! — Wsunięto na plan

pierwszy to, że ludzie uratowani przez organizację miss Cavell mogli wró- cić z powrotem w szeregi armii nie- przyjacielskich, czyli, że miss Cavell dostarczyła sił zbrojnych nieprzyja- cielowi i dlatego winna jest śmierci. Wraz z nią skazano na rozstrzelanie kilku mężczyzn i kilka kobiet belgijskich. — Egzekucję wykonano „o świcie”.

Historja miss Cavell, tak, jak ją przekazała tradycja ustna, powieść, film, przynosi ze sobą obok wzrusza- jącego epizodu wojny światowej pro- blem głębszy. Nasuwa się pytanie, jak pojmowała dzielna Angielka swo- je obowiązki sanitariuszki? Faktem jest, że z chwilą wkroczenia do Brukseli wojsk niemieckich stawiono miss Cavell do wyboru: powrót do Anglii, lub pozostanie na miejscu i pielęgno- wanie prócz miejscowej ludności cy- wilnej także i rannych żołnierzy nie- mieckich. Miss Cavell bez wahania się odrzuciła możliwość powrotu do Ojczyzny przed ukończeniem wojny Rejonem jej działania był: szpital, posterunkiem: „łóżko chorego! — Nie cofnęła się przed niesieniem pomocy żołnierzom nieprzyjacielskim. — Dru- gi, trudniejszy problem powstał wów- czas, gdy musiała wybrać między przepisami Czerwonego Krzyża, a na- kazami sumienia, raczej między for- mularz regulaminu, a jego istotną tre- ścią. Nie wolno jej było mieszać się do żadnych spraw politycznych, lecz również nie wolno jej było pozosta- wić bez pomocy człowieka znajdują- cego się w niebezpieczeństwie śmie- telnem. Usłuchała sumienia, nie po- zwoliła je zagłuszyć wybiegiem for- malnym, który rozgrzeszył ją w zu- pełności, sięgnęła do dna własnej du- szy i zwróciła się wzwyż ku najwyż- szym rozkazom miłosierdzia chře- ścijańskiego i uświłciła w sobie ideał sanitariuszki przez najwznioślejsze i najpiękniejsze jego urzeczywistnienie,

— A, żeby dzieło to stało się pięknem do końca, miss Cavell nie umniejsza- ła go również ani w czasie przewodu sądowego, ani w chwili śmierci. Być może, że jakiś zręczny wybieg, pod- chwycony w porę przez opiekujące się nią czynniki dyplomatyczne, mógł był ją uratować od śmierci. Jest to wię- ciej niż prawdopodobne. Jednakże nie chciała poniżyć się kłamstwem i da- wać ze siebie przykładu słabości. Sa- nitariuszka powinna posiadać maksy- mum miłosierdzia dla drugich, mini- mum... dla siebie. Miss Cavell, mi- mo, że była protestantką, pojmowa- ła swój zawód sanitariuszki z powagą religijną, misję swą wypełniła do końca.

Pamięć bohaterskiej sanitariuszki żyje w sercach wdzięcznych Belgów, opiewają ją Anglicy, Francuzi stawia- ją pomniki. W Polsce stosunkowo ma- ło wiadano dotąd o miss Cavell. Powieść Berkeley'a, przetłumaczona przez W. Peszkową i przedstawienia filmowe czynią ją popularną i u nas. Jest to ze wszech miar słuszne, gdyż miss Cavell, jako ideał sanitariuszki nie należy do jednego narodu tylko, przeciwnie, jest on własnością całej ludzkości.

Mimowoli jednakże nasuwa się smutna refleksja. Ileż to i u nas było dzielnych i ofiarnych sanitariu- szek, ileż ich zginęło na tyfus, lub zmarło od ran, ile umęczono w niewo- li bolszewickiej? — Kto o nich wspo- mnii? — Wprawdzie przesuwają się raz po raz poprzez literaturę współ- czesną postaci sanitariuszek, ale jako typy groteskowe, lub wręcz ujemne, nikt ich nie czei, nie podnieśli na piedestał bohaterstwa, nie odda świa- dectwa tragicznej prawdy. — A dziś, tak samo, jak wczoraj i jak jutro po- trzeba wzorów szlachetności i boha- terstwa.

Mir.

ŻYCIE MŁODZIEŻY AKADEMICKIEJ

Redaktor odpowiedzialny Stefan Wyrzykowski.

Wybory na VI Zjazd Ogólny Polskiej Młodzieży Akademickiej

Komunikat Poznańskiego Komitetu Akademickiego

Poznański Komitet Akademicki, jako naczelną reprezentację ogółu polskiej młodzieży akademickiej wyższych uczelni środowiska poznańskiego, rozpisuje niniejszem na podstawie par. 18. statutu Związku Narodowego P. M. A., oraz uchwały Naczelnego Komitetu Akademickiego z dnia 3 października 1929 r. wybory na Zwyczajny Zjazd Ogólny Polskiej Młodzieży Akademickiej, oraz do Miejscowego Komitetu Akademickiego.

Kalendarz wyborczy jest następujący:

1. Dzień 1. — 31. X. Rozpisanie wyborów na całym obszarze wyborczym, wymienionym w par. 2. i ogłoszenie kalendarza wyborczego.

2. Dzień 5 — 4. 11. Termin otrzymania przez Naczelny Komitet Akademicki od Miejscowego Komitetu Akademickiego danych statystycznych z okręgów i wniosków co do mianowania Okręgowych Komisji Wyborczych.

3. Dzień 7 — 6. 11. Termin ogłoszenia przez Naczelny Komitet Akademicki ilości mandatów, przypadających na okręgi, oraz termin mianowania Głównej Komisji Wyborczej i Okręgowych Komisji Wyborczych.

4. Dzień 14 — 13. 11. Termin zgłoszenia list okręgowych do Okręgowej Komisji Wyborczej.

5. Dzień 15 — 14. 11. Termin ogłoszenia list okręgowych przez Okręgową Komisję Wyborczą z podaniem numerów list, oraz termin mianowania przez Miejscowy Komitet Akademicki Obwodowych Komisji Wyborczych.

6. Dzień 17 — 16. 11. Termin zgłoszenia do Okręgowej Komisji Wyborczej protestów przeciw listom okręgowym, oraz termin uzupełnienia danych koniecznych dla ważności list.

7. Dzień 18 — 17. 11. Terminy wydania decyzji przez Okręgową Komisję Wyborczą w sprawie protestów przeciw listom okręgowym.

8. Dzień 21 — 20. 11. Termin odwołania się od decyzji Okręgowej Komisji Wyborczej w sprawie protestów przeciw listom okręgowym do Głównej Komisji Wyborczej.

9. Dzień 22 — 21. 11. Termin wydania decyzji przez Główną Komisję

Wyborczą w sprawie odwołania od decyzji Okręgowych Komisji Wyborczych, dotyczących protestów przeciw listom okręgowym wyborczym.

10. Dzień 24 — 23. 11. Termin zatwierdzenia i ogłoszenia list okręgowych przez Okręgową Komisję Wyborczą, oraz termin mianowania Obwodowych Komisji Wyborczych i ogłoszenia miejsc ich urzędowania.

11. Dzień 27 — 26. 11. Termin wyborów.

12. Dzień 29 — 28. 11. Termin zgłoszenia do Obwodowych Komisji Wyborczych lub Okręgowych Komisji Wyborczych protestów przeciw wyborom.

13. Dzień 31 — 30. 11. Termin wydania decyzji przez Obw. Komisje Wyborcze.

14. Dzień 34 — 3. 12. Termin odwołania się od decyzji, podanych w par. 13, odpowiednio do Okręgowej Komisji Wyborczej lub Głównej Komisji Wyborczej.

15. Dzień 25 — 4. 12. Termin wydania przez Okręgową Komisję Wyborczą lub Główną Komisję Wyborczą decyzji w sprawie odwołań, podanych w par. 14.

16. Dzień 37 — 6. 12. Termin zgłoszenia do Głównej Komisji Wyborczej protestu przeciw wyborom na całym obszarze według par. 2 a.

17. Dzień 38 — 7. 12. Termin wydania przez Główną Komisję Wyborczą decyzji w sprawie protestów, wydanych w par. 16, oraz termin zatwierdzenia wyborów na całym obszarze według par. 2 a.

18. Dzień 41 — 10. 12. Termin zgłoszenia do Głównej Komisji Wyborczej odwołań do Zjazdu w sprawie decyzji Głównej Komisji Wyborczej, dotyczących wyborów na całym obszarze według par. 2 a.

Okręgowa Komisja Wyborcza na środowisko poznańskie urzędować będzie codziennie od godz. 12—13 w lokalu Pozn. Komitetu Akademickiego przy św. Marcynie 40, pokój 2, I. p.

Za Poznański Komitet Akademicki:

(—) Edward Sojka.

(—) Celestyn Graszewicz.

Młodzież Wszechpolska u progu nowego roku pracy

W ostatnim numerze „Życia Młodzieży Akademickiej” podawaliśmy przebieg zebrań inauguracyjnych Młodzieży Wszechpolskiej w Warszawie, które wypadło pod każdym względem imponująco. W innych środowiskach praca Młodzieży Wszechpolskiej także już została podjęta, przyczem pod sztandary organizacji garną się tłumne rzesze młodzieży, ożywione zapałem i entuzjazmem do walki o wielką przyszłość Polski. Przebieg zebrań inauguracyjnych i informacyjnych we wszystkich środowiskach świadczy, że podstawy pod dalszy wspaniały rozwój Młodzieży Wszechpolskiej są jaknajlepsze.

W tym roku mija właśnie dziesięć lat od chwili, w której położone zostały podwaliny organizacyjne — w ciągu

roku akademickiego 1919/20 powstało mianowicie na wszystkich wyższych uczelniach Polski Narodowe Zjednoczenie Młodzieży Akademickiej (N. Z. M. A.), które później, w r. 1922 zmieniło nazwę swą na „Młodzież Wszechpolska, Związek Akademicki”. Ze słuszną dumą i radością spoglądać możemy na dziesięcioletni dorobek naszej pracy, która przeorała zupełnie umysłowość szerokiej rzeszy młodego pokolenia i przygotowała grunt pod powstanie nowego Ruchu Młodych Obozu Wielkiej Polski, obejmującego już młodzież wszystkich warstw społecznych. Nie wolno nam jednak spocząć na laurach; hasłem naszym musi być walka o ostateczne zwycięstwo wielkich ideałów narodowych w odrodzonej Ojczyźnie.

Uroczysta inauguracja we Lwowie

W dniu 21 października r. b. odbyło się inauguracyjne zebranie Młodzieży Wszechpolskiej, które w roku bieżącym wypadło niezwykle imponująco. Sala Czytelni Akademickiej była tak przepełniona, że spora część przybyłych na inaugurację musiała stać w przyległej sali i korytarzu.

Zebrań zaszczytlił swoją obecnością J. E. ks. arcyb. Teodorowicz, przedstawiciel Senatu Akad. w osobach p. prof. Starzyńskiego i prof. Głabińskiego, przedstawiciele Stronnictwa Narodowego: p. prof. dr. Tarnawski, kurator Mł. Wszechp. dr. Opieński i sekretarz S. N. p. Bertoni, przewodnicząca N. O. K. p. Demelówna, red. dr. Świrski, dr. Próchnicki, reprezentanci stowarzyszeń akademickich, Dzielnicego Komitetu Młodych i szereg profe-

sorów uniwersytetu. Prof. dr. Balcer, nie mogąc osobiście wziąć udziału, przysłał pismo z serdecznymi życzeniami.

Zebrań zagaił wiceprezes Młodzieży Wszechpolskiej kol. Małachowski, który powitał zebrańców, i przedstawił w kilku słowach program pracy, poprosił prof. dr. Głabińskiego o objęcie przewodnictwa. Prof. Głabiński, objawiając przewodnictwo, stwierdził z zadowoleniem, że polska młodzież akademicka tłumnym udziałem w inauguracji roku szkolnego na U. J. K. wykazała, że pragnie utrzymać ścisłą łączność z uniwersytetem, a przybywszy licznie i na zebranie inauguracyjne M. W., dowiodła, że nawiązuje do dawnych tradycji swych poprzedników, którzy od r. 1848 walczyli o pol-

skość uniwersytetu lwowskiego. Zycząc młodzieży, aby zawsze, stojąc na straży polskości, dla Polski, nie dla siebie pracowała, zakończył prof. Głabiński swe piękne przemówienie wyrażeniem nadziei, że wyteżona praca młodzieży wyda pożądane owoce.

Następnie składał życzenia Młodzieży Wszechpolskiej p. dr. Zdzisław Stahl imieniem Komitetu Młodych, poczem prof. dr. Rybarski, prezes Klubu Narodowego, witany entuzjastycznymi oklaskami, wygłosił znakomity odczyt p. t.: „Panieuropa a Polska”.

Po odczycie zgotowano prof. Rybarskiemu ponowną owację, poczem odczytany został tekst depeszy wysłanej do p. Romana Dmowskiego: „Młodzież

Wszechpolska, Koło Lwowskie, zebrana na inauguracji roku, śle Wodzowi Narodu wyrazi czci i hołdu, oraz zapewnienia, że poprowadzi bezwzględnie walkę o rządy Narodu Polskiego w państwie polskim”.

Odszpiewaniem „Hymnu Młodych” zakończono inaugurację. W chwili, gdy ks. arcyb. Teodorowicz opuszczał zebranie wzniesiono okrzyk: „Episkopat Polski, ks. arcybiskup Teodorowicz niech żyje!”, powtórzony z entuzjazmem przez młodzież. Inauguracja była najlepszym dowodem wzrastającej niemal z dnia na dzień siły, spójności i popularności „Młodzieży Wszechpolskiej”.

Uroczysta inauguracja w Lublinie

Inauguracja roku akademickiego Młodzieży Wszechpolskiej w Lublinie odbyła się w dniu 26 października. Poprowadziła ją Msza św., którą odprawił w kościele O. O. Kapucynów o godz. 8 rano ks. kapelan Michał Żukowski, członek Młodzieży Wszechpolskiej.

O godzinie 8 wieczorem w 7 auli Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego odbyła się uroczysta inauguracja. Aula przepełniona. Bardzo dużo osób, nie mogąc się pomieścić w auli, skupiło się koło drzwi na korytarzu. Wśród przedstawicieli starszego społeczeństwa, zauważono Jego Magnificencję ks. rektora J. Kruszyńskiego, p. dr. A. Majewskiego, ks. dr. Dziubińskiego, p. dr. Dziemskiego, p. mec. Rettingera, p. Nadarkiewicza i innych.

Zagali zebranie, prezes Koła Lubelskiego M. W. kol. Królikowski, który dał też krótkie sprawozdanie z działalności Koła w ub. roku akad. Rozwijała się ono w dwóch kierunkach: wewnętrznym i zewnętrznym. Praca wewnętrzna prowadzona była w 3 sekcjach: sekcja zagadnień religijnych

odbyła 16 zebrań, sekcja społeczno-gospodarcza 23, sekcja żydoznawcza 8. Zebrania zarządu Koła Młodzieży Wszechpolskiej odbyło się 16. Na zewnątrz praca ujawniała się przez udział w urządzanych imprezach organizacji społecznych w Lublinie.

Z kolei wygłosił gorące przemówienie do młodzieży czcigodny ks. prałat dr. Godlewski. W referacie swym p. t. „Polska walcząca” omówił napór żydostwa, masonerii i komunizmu na Polskę, wzywając młodzież do czynnego przeciwstawienia się temu naporowi i do walki o Polskę katolicką i narodową.

Przemówienie ks. prałata Godlewskiego przyjęto huraganem oklasków, poczem zabrał głos dr. Tadeusz Bielicki, członek Wydz. Wykonawczego Młodych Obozu Wielkiej Polski.

Jego wywody, poświęcone zadaniu młodego pokolenia, spotęgowały jeszcze zapał, panujący na sali i przyjęte zostały entuzjastycznie. Zebranie zamknięto odszpiewaniem „Roty”.

Walne Zebranie Koła Poznańskiego

Kol. Zdzisław Jaroszewski prezesem na rok akademicki 1929/30

W czwartek, dnia 31 ub. m. odbyło się w sali Stronnictwa Narodowego doroczne walne zebranie Młodzieży Wszechpolskiej. Zebranie zagali kol. Kazimierz Małecki, proponując na przewodniczącego zebrań kol. Zbigniewa Łukaczyńskiego. Wybór uskutecznił przez aklamację. Na sekretarza obrano kol. Kirylla-Sosnowskiego. Przed wygłoszeniem sprawozdania z działalności ustępującego zarządu, poświęcił kol. Małecki krótkie wspomnienie żałobne zmarłemu w czasie kadencji ustępującego zarządu, ś. p. kol. Stanisławowi Szaynie, długoletniemu członkowi poznańskiego koła Młodzieży Wszechpolskiej i członkowi Rady Naczelnej, jednemu z najczynniejszych działaczy narodowych wśród młodzieży akademickiej i jednemu z twórców ruchu korporacyjnego. Wspomnienia tego wysłuchali zebrani stojąc, w skupieniu.

Sprawozdanie kol. Małeckiego, ilustrujące szczegółowo całokształt pracy Młodzieży Wszechpolskiej, wykazało, że najpoważniejszą ta organizacja, dzięki swej niezłomnej ideologii narodowej, jasności zasad, bezkompromisowości i konsekwencji w postępowaniu — wywiera decydujący wpływ na kształtowanie się duszy młodego pokolenia.

Praca wewnętrzna koła odbywała się najintensywniej w sekcji idowej, kierowanej przez kol. Jana Wyganowskiego. Sekcja ta odbyła 10 zebrań przy bardzo licznej frekwencji kandydatów i członków zwyczajnych. Sekcja towarzyska urządziła 8 t. zw. herbatek dyskusyjnych z referatami profesorów uniwersytetu i członków koła. Członkowie sekcji pracy społecznej wygłosili kilkadziesiąt referatów w szeregu organizacji narodowych i

społecznych. Wszyscy członkowie koła brali nader czynny udział w organizowaniu manifestacji narodowych, pracy przedwyborczej etc.

W dyskusji nad sprawozdaniem zabierali głos koledzy: Zbigniew Łukaczyński, Zdzisław Jaroszewski, Jan Wyganowski, Wiesław Jaroszewski, Roman Dankowski, Kiryll-Sosnowski i inni.

Po dyskusji udzielono absolutorium ustępującemu zarządowi za całoroczną działalność, przyczem uchwalono jednomyślnie podziękowanie kolegom: Zbigniewowi Łukaczyńskiemu, Kazimierzowi Małeckiemu i Janowi Wyganowskiemu za ich nieustraszoną działalność zarówno w kole M. W. jak i na terenie akademickim.

Prezesem koła poznańskiego Młodzieży Wszechpolskiej na rok akademicki 1929/30 wybrano przez aklamację kol. Zdzisława Jaroszewskiego.

Nowowybrany prezes, po przedstawieniu programu prac i zadań Młodzieży Wszechpolskiej na rok przyszły, powołał do Zarządu jako swoich współpracowników na I trymestr kolegów: Jana Wyganowskiego, Romana Dankowskiego, Kirylla-Sosnowskiego, Witolda Grotta i Kurowskiego.

Do Komisji Kontrolującej wybrano kolegów: Zbigniewa Łukaczyńskiego, Kazimierza Małeckiego i Stefana Wyrzykowskiego.

W skład Sądu Koleżeńkiego weszli: jako prezes — kol. Jan Zdzitowiecki, jako członkowie — koledzy: Wiesław Jaroszewski, Władysław Czechowski, Zenon Kocaj, Jan Zielewicz, Przemysław Warmański, Zygmunt Jurkowski, oraz jako zastępcy koledzy: Jan Sajdak, Hieronim Konwiński i Konstanty Bulli.

Po ogłoszeniu komunikatów przewodniczący zamknął zebranie.

Wielkie zebranie informacyjne w Krakowie

W dniu 23 października odbyło się w sali 59 Collegii Novi zebranie informacyjne Koła Krakowskiego Młodzieży Wszechpolskiej przy tłumnym udziale młodzieży. Przemawiali prezes

Koła kol. Wład. Niessner, Karol Hubert Rostworowski, prezes Związku Kół Naukowych kol. Fr. Bioński kol. W. Zaleski i prezes Krak. Komitetu Akademickiego kol. St. Klimecki.

Zebranie dyskusyjne w Wilnie

W Wilnie odbyło się w dniu 23 października zebranie dyskusyjne Młodzieży Wszechpolskiej, które zagali p. Kordaszewski. P. Aleksander Marciniowski, jeden z senjorów M. W., wygło-

sił dłuższe przemówienie na temat podstaw ideowych i historii Młodzieży Wszechpolskiej. W dyskusji zabrał m. i. głos przedstawiciel młodzieży socjalistycznej p. Świętnicki, którego wywody

wywołały ostry sprzeciw ze strony innych mówców i całej sali. Przemawiał m. i drugi wybitny senjor M. W. p. Kownacki. Zebranie miało przebieg podniosły i ożywy.

Następne zebranie dyskusyjne Młodzieży Wszechołpskiej odbędzie się w dniu 14 listopada z referatem kol. senj. Rymdejki p. t. „My a socjalizm”.

Akademickie Koło Harcerskie

Ilość harcerzy, kończących gimnazja, zwiększa się z rokiem każdym. Jest to konsekwencją zupełnie słusznej zasady — jeśli harcerzem, to na całe życie. Objaw ten stworzył konieczność znalezienia form organizacyjnych dla pracy starszej młodzieży harcerskiej, oraz harcerzy w starszym społeczeństwie. Przejściową niejako fazą od pracy w drużynach, do form organizacyjnych w starszym społeczeństwie, są akademickie zrzeszenia harcerskie.

Na terenie naszego Uniwersytetu organizacją taką, mającą 10-letnią tradycję, jest Akademickie Koło Harcerskie — stowarzyszenie, skupiające w swoich ramach sporą gromadkę harcerów i harcerzy, studiujących na Uniw. Poznańskim. Myślą przewodnią tego Koła było zawsze stwarzanie dla akademików-harcerzy obojga płci tej atmosfery współżycia prawdziwie harcerskiego, do jakiego przywykli za czasów szkolnych w drużynach, a którego żadna inna organizacja akademicka — nieharcerska zapewni im nie może. Dlatego też lokal Koła (w Zamku na półpiętrze) gromadzi w swoich gościnnych, choć skromnych ścianach obok licznych instruktorów, pracujących nieraz na najwyższych stanowiskach kierowniczych w młodszej harcerstwie, także spore grono harcerzy, którzy ze względu na rodzaj studiów, lub pracę zarobkową, nie mogą stale pracować w drużynach, albo też dla braku kwalifikacji instruktorskich, względnie zdolności pedago-

gicznych, pracę w młodszym harcerstwie uważają dla siebie za nieodpowiednią. Wszystkich łączą jednak w Kole wspólne zasady harcerskie, przejawiające się zarówno w pracy, jak i w życiu towarzyskim, czy koleżeńskim.

Poza pracą w samym Kole, względnie na terenie młodszego harcerstwa, każdy członek A. K. H. ma prawo nawiązywania do innych organizacji akademickich, byle ich ideologia nie była sprzeczną z zasadami harcerskimi.

Rozpoczynający się obecnie rok akademicki jest rokiem jubileuszowym dla A. K. H. Mija bowiem lat 10 od czasu powstania tej organizacji. Jako jedna z najstarszych organizacji akademickich na naszej Wszechnicy, odegrało A. K. H. wybitną rolę w okresie walk w obronie naszych granic wschodnich przed nawałą bolszewicką, jak również przy zadokumentowaniu polskości kresów naszych: Górnośląska, Lwowa i Wileńszczyzny. W żadnej z tych walk nie zabrakło ani jednego członka Koła Harcerskiego, a górnośląską akcją plebiscytową na terenie U. P. przeprowadzili harcerze jako inicjatorzy i główni wykonawcy.

Zaznaczyć w końcu wypada, że na terenie A. K. H. jako organizacji niepolitycznej można spotkać przy wspólnej zgodnej pracy ludzi o różnych nieraz przekonaniach.

Zapisy na członków A. K. H. już się rozpoczęły w lokalu Koła: Zamek, półpiętro, codziennie od 12—14

Z życia Towarzystw.

10-lecie chóru kolejarzy „Moniuszko” w Poznaniu.

Chór męski kolejarzy „Moniuszko” w Poznaniu obchodził 3 bm. uroczystość 10-lecia swego istnienia. Liczni członkowie chóru, delegacje i goście zgromadzili się o 8 w kasy nie warsztatowej przy ulicy Roboczej skąd udało się w pochodzie na uroczyste nabożeństwo do ks. ks. Zmarchwistańców. Podczas mszy św. wykonał chór jubilat pień kościelny. Z kościoła uformował się pochód i przy dźwiękach własnej orkiestry przeszedł głównymi ulicami miasta do „Belwederu”, gdzie odbyło się uroczystość powstania. Sala była przybrana efektownie. Po koncercie kolejowej orkiestry zagaił obrady prezes Szkudliński powitaniem obecnych oraz wezwaniem do uczczenia z miejsc pamięci zmarłych członków. W tym czasie też specjalna delegacja udała się z pięknym wieńcem na cmentarz, by go złożyć na grobie zasłużonego członka śp. A. Haremy. Po odśpiewaniu przez chór „Gaude Mater” prezes raz jeszcze powitał licznie zgromadzonych, poczem na przewodniczącego poproszono inż. Granatowicza, który o początku założenia chóru „Moniuszko” opowiadał mu wielką życzliwość. Sekretarzował p. Albin z Leszna. Na ławników powołano pp. Geldzika i Zielewicza. Po pięknym przemówieniu inż. Granatowicza, który podniósł znaczenie polskiej pieśni religijnej i narodowej. Nastąpiło obszerne sprawozdanie z działalności chóru, które przedłożył sekretarz p. Geldzich. Wynika z niego jak z roku na rok trzeba było pokonywać wiele trudności, ile w chorze zachodziło zmian, lecz charakter jego i cel służenia pieśni Bogu i Ojczyźnie pozostawał zawsze niezmienny. Swoją charakter narodowy, wyraża swych uczuć patriotycznych i religijnych dokumentował chór udziałem w różnych uroczystościach narodowych i religijnych. Poza tem na cele opieki nad sierotami po kolejarzach przeznaczał chór rok rocznie fundusz osiągnięty z koncertów i przedstawień w tym celu urządzanych. Obecny rozwój chóru osiągnięty został tylko wytrwałą pracą całego grona członków, których chór liczy 266. Majątek jego składa się z biblioteki posiadającej 153 różnych utworów i różnych ruchomości. Majątek zaś wykazuje gotówkę 10 580,62 zł. Chór starał się zawsze kroczyć po linii jaknajszerszego pojęcia „Bóg i Ojczyzna”.

Sekretarzowi za piękny referat sprawozdawczy wyrażono gorące uznanie. Dalej przystąpiono do uczczenia zasłużonych członków, którym wręczono dyplomy. Otrzymał je Jan Szkudliński prezes i Geldzich sekretarz. Listy pochwalne otrzymali pp. Fr. Ślósarek, St. Ławniczak, W. Roszkiewicz, M. Drogowski, C. Murzyński, B. Lechna, W. Ratajczak, M. Rożewicz, Fr. Kubała, St. Szemielnik, St. Przybecki, M. Wróblewski, M. Jabłoński i Fr. Andrzejewski II. Nastąpił długi szereg przemówień, między innymi składali życzenia delegat dyrekcji P. K. P., p. Fr. Sawiński im. Koła Muz. Kol., gen. sekret. Kół Śpiewaczych p. Barwicki, senjor, Dyzer i Zarządu okręgu I, delegat „Lutni” z Jarocina H. Upka, Zielewicz z Bydgoszczy, Zimny z ramienia Zjedn. Kol. P., poseł

Brzeziński i wielu innych. Po wspólnym śpiewie, zamknięto uroczystościowe posiedzenie. W czasie obiadu koncertowały chóry Koło Śpiew. Kolej „Halka” Gniezno Koło Śpiew. Kol. „Lutnia” Jarocin „Chopin” Leszno, Koło Śpiew. Kol. z Bydgoszczy oraz chór własny. O godz. 18 rozpoczęła się zabawa, która przeciągnęła się w miłym nastroju do późnej nocy. (z)

SPORT

Boks

Zawody pięściarskie urządzone w niedzielę przez K. S. „Warta” w hali stadionu wojskowego (wejście z ul. Marcelińskiej), zapowiadają się bardzo ciekawie; startują następujące pary: Fromberg — Kłosowicz, Matuszewski II — „Kainer” wszyscy „Warta”. Buszka (HCP) — Wdowicki (W) Chmielewski II (C) — Górny (W), Wojewoda (C) — Stroński (W), Radomski (C) — Matuszewski I (W), Fabisz (C) — Wyżkiewicz (W), Kubiak (C) — Kuchorowski (W). Spotkanie Lubański — Nowicki się nie odbędzie z powodu telegraficznej odmowy „Olimpii”. Początek zawodów o godz. 18.

Poznański Okr. Zw. Bokserski za naszem pośrednictwem składa niniejszem serdeczne podziękowanie następującym panom i osobom, które ofiarowały nagrody na mecz Poznań — Praga: p. konsula W. Czechosłowacji, f. Zygmantak, f. Mroczkiewicz, f. Gąsiorowski i Frankowski, f. „Sport — Poznań oraz p. Kubickiemu.

Piłka nożna

W związku z odrzuceniem protestu „Warty” przeciwko meczowi z „Turystami” o czym donosiliśmy w rannym wydaniu — należy uzupełnić, że taką decyzję powziął wydział gier i dyscypliny „Warta”, jak się dowiadujemy nie godząc się z tem apelu do wyższych instancji piłkarskich.

„Warta” wyjeżdża do Krakowa na dwa mecze, gdyż obok ostatniego spotkania ligowego w niedzielę z „Wisłą” o godz. 11½ walczy jeszcze w poniedziałek o godz. 12 z „Cracovią”.

Pływanie

Poznańskie Towarzystwo Pływackie komunikuje, że lekcje suchego treningu odbywają się już regularnie we wtorki i piątki, począwszy od godz. 19 do 21 w sali gimnastycznej I. szkoły wydziałowej przy ul. Działynskich.

RADJO

Programy radjofoniczne

Poniedziałek, dnia 11 listopada 1929 r.

Poznań (335 m) godz. 13.00 sygnał czasu; godz. 13.05 koncert gramofonowy; godzina 14.00 notowania giełdy pien., zbożowo-towarowej; godz. 14.15 komunikaty gospodarcze, rolnicze. PAT; godz. 15.50 odczyt T. C. L. „Życie w oceanie” (wykl. p. ppik. Pie-

kucki); godz. 17.30 audycja regionalna (Wielkopolska) (prel. J. Soplica); godzina 17.45 koncert wokalny; wykonawcy: Janina Zakrzewska (sopran), Janina Lange-równa (sopran), prof. Marjan Sauer (akompanjament); godz. 18.45 nadprogram; godzina 19.05 „Siva rerum”; godz. 19.25 pogadanka radjotechniczna (p. Zygmunt Bie-ski); godz. 19.40 audycja „11 listopada”. W programie: I. Recytacje poezji, II. Fan-fary — słuchowisko na tle poematu Maczki (w układzie kpt. Baumfelda) z muzyką St. Poradowskiego; godz. 20.15 odczyt p. t. „Kwadrans w świetle przeszłości” (wykl. p. Stanisław Wasylewski); godzina 20.30 Akademia francuska. Wykonawcy: prof. dr. Bronisław Dembiński, (słowo wstępne), Marja Kisielewska art. op. pozn. (sopran), Stanisława Wysocka, art. T. P. (recytacje), prof. Zdzisław Jahne-ke (skrzypce), prof. Franciszek Łukasiewicz (fortepian); godz. 22.00 sygnał czasu — komunikaty PAT; godz. 22.15 radjograf-fa; godz. 22.45 lekcja tańców (wykl. p. Va-la Jennings).

Audycje oznaczone *) w powyżej podanym programie nadawane będą przez stację krótkofalową.

Katowice (409 m) godz. 12.05 koncert gramofonowy; godz. 16.00 komunikaty gospodarcze; godz. 16.20 koncert gramofonowy; godz. 17.15 pogadanka „Radioamator śląski”; godz. 17.45 koncert organowy. Solista prof. B. Szabelski; godz. 19.05 sedzia dr. Stanisław Gronowski: „Waloryzacja zobowiązań na złoto” — cz. I; godz. 19.30 wizytator dr. E. Farnik: Lekcja polskiego; godz. 20.05 Roman Sumowski: — „Od Warszawy do Wiednia”. (W rocznicę Chocimia); godz. 20.30—23.00 transmisja z Warszawy; godz. 23.00 wykład w języku angielskim.

Warszawa (1412 m) godz. 12.05 muzyka gramofonowa; godz. 13.00 komunikat meteorologiczny; godz. 15.00 komunikat gospodarczy; godz. 16.15 program dla dzieci; godzina 16.45 muzyka gramofonowa; godzina 17.15 lekcja języka francuskiego; godzina 17.45 muzyka lekka z „Gastronomji”; godz. 19.25 muzyka gramofonowa; godz. 20.15 pogadanka muzyczna; godz. 20.30 koncert wieczorny; godz. 22.00 feljton; godz. 22.15 komunikaty; godz. 22.25 feljton; godzina 22.30 komunikaty; godz. 23.00 muzyka taneczna.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożyło w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: N. N. Stęszew, 5 zł. — Flaum 12 zł. — Teofila Siuchnińska ku uczczeniu zmarłej pamięci śp. Władysława Putza 10 zł. — R. M. 3 zł. St. Sobocki z podziękowaniem za szczęśliwe przejście operacji 20 zł. — Janostwo Kopliński, Wally Leszczyńskiego 11. 25 zł. F. W. z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o dalsze błogosławieństwo. 10 zł. — Walerja Kasprzakowa z dziećmi ku uczczeniu śp. Maksymiljana i Franciszka Kasprzaka 20 zł. — J. Palacz 5 zł. Wiktorja Stefaniakowa, Buk. 5 zł. — M. K. 2,50 zł. — Razem z poprzednio pokwitowaniami 1705,95 zł.

Na dom sierot na Śródmie: W. S. Jarocin 19 zł. — Razem z poprzednio pokwitowaniami 119 zł.

Na kaplicę S. S. Karmelitanek: M. K. 2,50 zł. — Razem z poprzednio pokwitowaniami 91,50 zł.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Zdzisława Marja Nowakówna, 2 mies. 20 dni. Joanna Horyza, 8 l. Adam Kusik właściciel domu, 68 l. Cecylja Banaszyńska, z domu Cybińska, 73 l. Agata Mülle-

rowa, z domu Bilińska, 48 l. Stanisła Nowak, robotnik, 56 l. Bronisława Matyszak, 1 mies. 2 dni.

Polski przemysł czekoladowy i wyrobów cukrowych coraz większe robi postępy, na coraz wyższy wznosi się poziom. Ostatnio uruchomiła swą fabrykę pod firmą „Liga” T. z o. p. Fabryka czekolady i wyrobów cukrowych w Bydgoszczy, przy ulicy Jagiellońskiej 11. Nowa fabryka zaopatrzona jest we wszelkie nowoczesne urządzenia techniczne i maszyny, przez co stała się od razu w rzędzie wzorowo urządzonej placówek przemysłu czekoladowo-cukrowego. Przemysł rodzimy zasilił w ten sposób w nową mającą wszelkie szanse dobrego rozwoju placówkę.

Bogate zasoby wiedzy i wielkie znajomości i fachowe kierownictwo fabryki, oparte na długoletniej praktyce w kraju i zagranicą, umożliwiają wykorzystanie wszystkich najnowszych zdobyczy w tej dziedzinie i dają gwarancję pierwszorzędnej jakości wyrabianych w fabryce tej produktów.

Jak się dowiadujemy, wyroby fabryki „Liga” składają się będą z kilkunastu wyrobów, smakiem odrębnych gatunków, i jakościowo należą będą do wyrobów od wysokiej wartości do najpopularniejszych. Poza tem „Liga” produkuje praliny, marcepany i różnego rodzaju cukierki. Racjonalny system produkcji, równy zagranicznemu, umożliwia fabryce oddanie wyrobów swoich po cenach bardzo przystępnych, zgodnie z obraną sobie zasadą: „Najlepszy towar po najniższej cenie” przy solidnej i szybkiej obsłudze odbiorców.

Najlepsze surowce i staranny jego prze-rób — oto tajemnica dobroci firmy „Liga”. Pw 6986-63,1090

W stolicy świata PARYŻU, przebywałam celem zakupienia celujących kreacji, toalet balowych, najwytworniejszych domów mody.

To co zakupiłam jest naprawdę bajkowe i godne zobaczenia. — Proszę kilka dni cierpliwości.

O wystawieniu

modeli paryskich

w oknach wystawowych przy placu Wolności pod filarami, uwiadomię oddzielnie.

Z poważaniem

S. WĘŻYK.

CZEKOLADA DESEROWA
WEDLA
NIEPORÓWNNANA

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Tow. Terminatorów Krawieckich.** Zebranie miesięczne odbędzie się w dniu 10 bm. o godz. 15 w sali Kola Seniorów Al. Marcinkowskiego 26.

— **Kolo Przyjaciół Harcerzy przy II Harcerskiej Drużynie Morskiej** urządza dnia 10 bm. o godz. 18 herbatkę. Ponieważ herbatki kół cieszą się ogólnym powodzeniem, sądzą, że i tym razem każdy pospiesz do lokalu p. Bajerowej przy pl. Bernardyńskim. Ceny wstępu zniżone; dla pp. studentów i harcerzy 5-proc. zniżki.

— **Kat. Tow. Robotników Polskich przy Farze.** Zebranie odbędzie się w niedzielę, dnia 10 bm. o godz. 15 w sali O. O. Jezuitów. Na porządku obrad odczyt, który wygłosi członek zarządu na temat „My chcemy Boga”.

— **Tow. Uczniów Handlowych.** Zebranie kółka scenicznego odbędzie się w poniedziałek, dnia 11 bm. o godz. 19.30 w ognisku. Na porządku obrad odczyt kol. Nitschkiego o powstaniu sztuki dramatycznej w Polsce i sprawa przedstawienia.

— **Sodalicia Pań Zawodu Kupieckiego.** Zebranie sekcji misyjnej odbędzie się w poniedziałek, 11 bm. o godz. 19 w ochron-

ce przy kaplicy S. S. św. Józefa. Referat wypowie prowincjał O. O. Oblatów, ks. Kowalski.

— **Kółko Śpiew. „Sobieski”.** Zebranie plenarne odbędzie się w poniedziałek, 11 bm. o godz. 20 w salce posiedzeń p. Wróblewicz.

— **Tow. Cech. Czeladzi Szewskiej.** Zebranie odbędzie się 11 bm. o godz. 19.30 przy ul. Ślusarskiej 6. Na porządku obrad m. in. zmiana statutu i odczyt.

— **Kadra Żeglarska Ligi Morskiej i Rzecznej, oddział Poznań.** Zebranie odbędzie się w poniedziałek, dnia 11 bm. o godz. 19.30 u kol. F. Smolińskiego, ulica Wodna 24, na które członków jak również sympatyków uprzejmie zaprasza Zarząd.

— **Tow. Powstańców i Wojaków im. ks. Ignacego Skorupki — Poznań-Wilda.** Zebranie plenarne odbędzie się w poniedziałek, dnia 11 bm. o godz. 19.30 w lokalu zebrań, ul. Kilińskiego 15.

— **Kolo Sluchaczy Uniwersytetu Ludowego na miasto Poznań.** Zebranie plenarne odbędzie się w poniedziałek, 11 bm. o godz. 19.30 na sali Domu Królowej Jadwigi przy Alejach Marcinkowskiego 1.

— **Kasa pogrzebowa Stróżów m. Poznania.** Nadzwyczajne walne zebranie członków odbędzie się dnia 12 bm. w lokalu posiedzeń przy Nowym Rynku.

— **Tow. Powstańców i Wojaków im. gen. Józefa Hallera w Jeżycach.** Zabawa taneczna odbędzie się w sobotę, dnia 10 bm. o godz. 19 na sali „Boulevard” plac Nowomiejski 5. Obfity program, między innymi wesołe występy i popisy doborowej orkiestry. Czysty zysk przeznacza się na zakup mundurów.

HEMOROIDY

HEMORIN KŁAWIE

W 4811

KAWA

codziennie świeżo palona po zł 10,—, 12,—, 14,—, 16,—, 18,— za eden kilogram. Wysyłka odwrotnie za pobraniem pocztowym. Przy wysyłce 4 1/2 kg opakowania i porta nie zalicza się.

EDMUND RIEDL

Import herbaty, kawy i wina.
Rok zał. 1880. Lwów, Rutowskiego 3.
nr 4167

Wojazerów

do działu sprzedaży książek na raty poszukuje poważna firma księgarska w Poznaniu. Oferty z podaniem referencji, należy nadsyłać do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod nr 5249

Dnia 7 listopada 1929 r. zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż, ukochany ojciec, wuj, teść i dziadek, em. generał dywizji W. P., ś. p.

Rajmund Baczyński

przeżywszy lat 72. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 10. XI. 1929 r., o godz. 15 z kaplicy szpitala garnizonowego w Poznaniu na cmentarz wojskowy. Msza św. żałobna we wtorek, 12. XI. 1929 r., o godz. 9 w kościele garnizonowym w Poznaniu.

zw 20099

Poznań, ul. Wyspiańskiego 12.

Ciężko strapieni
żona z rodziną.

W sobotę, 9 listopada 1929 r., o godzinie 6.30 rano, zmarł nagle i niespodziewanie na udar serca, mój kochany mąż, nasz dobry ojciec, brat, szwagier i wuj, ś. p.

Wilhelm Braun

kupiec

przeżywszy lat 59. Pogrzeb odbędzie się we wtorek, 12. b. m., o godzinie 3.30 po południu, z kostnicy cmentarnej św. Pawła (przy Szpitalu Działkowickim), o czym donoszą

w ciężkim smutku pogrążeni

Joanna Braun
Gerhard Erhorn
Gustav Braun
Anna Haritz
Anna Tschuschke

Poznań, Hamburg, Drezno, 9 listopada 1929.
ul. Fr. Ratajczaka 39.

Tw 645

W czwartek, dnia 7 listopada 1929 r., o godzinie 8.30 rano, zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św., nasz najukochańszy ojciec, teść, dziadek i pradziadek, ś. p.

zw 20 102

Adam Kusik

przeżywszy lat 69. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 10 b. m., o godz. 4.30 po poł., z domu żałoby przy ul. Grudzieniec 50, na cmentarz Jeżycki.

W ciężkim smutku pogrążone
dzieci z rodziną.

Msza św. odbędzie się w poniedziałek, o godzinie 8 rano, w kościele św. Wojciecha.

Dnia 7 listopada 1929 r., rozstał się nagle z tym światem, ś. p.

Pw 7014-45,235

Maks Grzybowski

długoletni wierny współpracownik naszego przedsiębiorstwa

W Zmarłym straciłszy nieodżałowanego i oddanego nam szczerze współpracownika, który również swoją chęcią i usilnością zjednał sobie w szerokiemi gronie Szan. Gości niezapomnianą pamięć i sympatię.

Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, 11 b. m., o godz. 4, z Kostnicy Farnej, ul. Bukowska.
Spokój Jego duszy!

W. Stenzlowa z córką,

Restauracja „pod Strzechą”, plac Wolności 7.

Dnia 7 listopada 1929 r., zasnął w Bogu, nasz członek, ś. p.

zw 20 097

Rajmund Baczyński

generał dywizji w stanie spoczynku.

Eksportacja zwłok odbędzie się w niedzielę, 10 b. m., o godz. 15, z kaplicy Okręgowego Szpitala Wojskowego, Wały Jana III.

Straciliśmy w Zmarłym kochanego koleżę i znanego obywatela kraju.
Cześć Jego pamięci!

Stowarzyszenie Oficerów przeniesionych
w stan spoczynku
Oddział Poznański

Dnia 8 listopada, o godz. 6 rano, zasnęła w Bogu, po krótkich, lecz ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., nasza najdroższa żona, matka, siostra, córka i synowa, ś. p.

z Wujków

Stanisława Wieczorkowa

przeżywszy lat 25. Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, dnia 11 listopada, z domu żałoby do Cieradza Kośc., o godz. 9 przed poł.

Nieutuleni w smutku

mąż z synem i krewieństwem.

Gaj Wielki, dnia 8. 11. 1929.

zw 20 098

W zgastył dnia 7. b. m. w Berlinie

Radcy zdrowia

Prof. Dr. Caro

straciłem uwielbionego Mistrza i przyjaciela Tego, który we mnie rozwijał i utrwalał najszczytniejsze zadania Lekarza.

Dr. M. Płocki

Pw 89/5-58 87

Dnia 9 listopada 1929 r. rano rozstał się z tym światem skarbnik naszego Cechu, ś. p.

Wilhelm Braun

wł. Cukierni Erhorn

W Zmarłym straciłmy zacnego Kolegę i gorliwego Członka.

Zarząd

Cechu Mistrzów Cukierniczych w Poznaniu.

Pogrzeb odbędzie się we wtorek, 12 bm., o godz. 3,30 po poł. z kostnicy św. Pawła przy Działoniskach.

W czwartek, 7 listopada 1929 r. zasnął w Bogu, po ciężkich i bardzo długich cierpieniach, opatrzony kilkakrotnie Sakramentami św., nasz drogi, ukochany ojciec, wuj, szwagier i dziadek, ś. p.

Bolesław Wabiński

przeżywszy lat 78. Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, dnia 11. XI. 29., z domu żałoby o godz. 8,30 rano w Wielichowie.

W głębokim żalu pograżeni
dzieci i rodzina.

Wielichowo, Poznań.

Wille

piękna, nowoczesna, własnym mieście powiatowym, blisko Poznania wraz z budynkiem nadającym się na cele przemysłowe, sprzedam tanio i szybko decydującemu się reflektantowi. — Zgłosz. Kurj. Pozn. pod zw 20992

Lokale

parterowe, jasne, suche, niedaleko rynku, wydzierżawie zaraz tylko na czystą składnicę i biuro. Zgłoszenia do właściciela domu, tel. 3976. zw 20093

Dzielny

GARNCARZ

dla przenośnych pieców kafilowych na stałe poszukiwany.

O. Schöpper

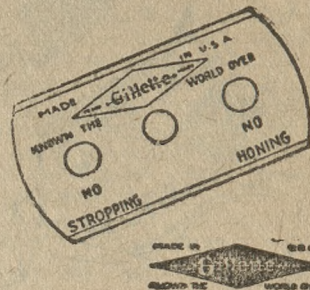
Bydgoszcz, ul. Zduny 5

Pw 6249 51/53, 10-7

Ostrze nożyka decyduje o dokładnym ogoleniu

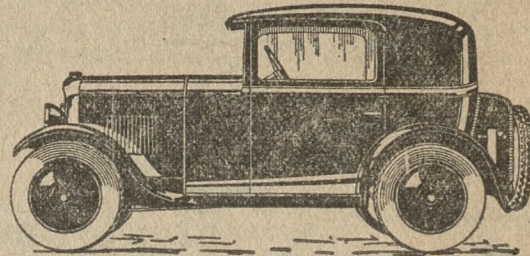
i dlatego nożyki Gillette wykonane z najlepszej stali i wyostrzone z matematyczną dokładnością, gołą wielokrotnie i znakomicie.

Miej zawsze zapas nożyków Gillette.

Gillette

Polski Peugeot

Cena bezkonkurencyjna od 7750,—
Warszawa, Hoża 9.

Zastępstwo na Woj. Poznańskie W. Maciejewski,
Poznań, Dąbrowskiego 40. Biuro i warsztaty.
Telefon 68-46.

zw 20121

Dnia 7 listopada 1929 r., o godz. 2 po poł., zasnął w Bogu, namaszczony Olejami św., nagle, nasz drogi i nigdy niezapomniany kolega, ś. p.

Maks Grzybowski

W Zmarłym straciłmy kolegę o prawym charakterze i wielkich zalet koleżeńskich, przez co umiał sobie zjednać poważanie i wielką sympatię wśród grona naszego. Pw 7013-45,236

Zegnamy Cię drogi Przyjacielu z głębokim żalem i bólem serca, a pamięć nasza o Tobie wśród nas nigdy nie wygaśnie.

Personel Restauracji „Pod Strzechą”
Poznań, Plac Wolności 7.

Dnia 7 listopada 1929 r., o godz. 14, zmarł po krótkich, lecz ciężkich cierpieniach, namaszczony Olejami św., mój najdroższy mąż, nasz ukochany ojczulek, brat i szwagier, ś. p.

Maksymilian Grzybowski

przeżywszy lat 61. Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, 11. XI. m., o godz. 16, z kostnicy cmentarza farnego przy ul. Bukowski j.

zw 20 124

W ciężkim smutku pograżona
żona z dziećmi i rodzina.

Dnia 7 listopada 1929 r., zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św., nasz ukochany ojciec, ś. p. zw 20 125

Władysław Strycki

w 63 roku życia. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 10 b. m., o godz. 1 po południu, z domu żałoby w Kunowie n/Obrą.

W ciężkim smutku pograżone
dzieci.

Kunowo n/Obrą, Osowiec, Robakowo.

Murowane
jest, że

JUBILEUSZ 40-LECIA

Telefon 16-12.

istnienia magazynu stanowi chlubny dokument w okresie nieprzerwanego rozwoju i gromadzenia zdobyczy techniki!

H A S L E M
„dla oczu najlepsze jest zaledwie tylko dobre”

polecamy bogato zaopatrzone zapasy w okularach i szklach najdoskonalszych fabryk światowych ustalonych tradycją i opinią lekarską!

H. Weichman

Aleje Marcinkowskiego 16.

Książkowa

dołączona z żurnalem amerykańskim, potrzebna zaraz. Zgłoszenia do Hurtowni Kapeluszy Damskich, Stary Rynek 37, I rw 7509

Cebulki kwiatowe!

Kolekcja A) do hodowli doniczek, hiacynty, tulipany, narcyzy, i krokusy, 30 ceb. za 15,— zł. Opakowanie i porto wolne.

Kolekcja B) 50 ceb. różn. odmian za 15,— zł. Opak. i porto wolne.

Kolekcja C) 50 tulipanów, Darwina, za 15,— zł. Opak. i porto wolne.

Drzewka owocowe, róże poleca

Fr. GARTMANN, zakł. ogr. i skład nasion
POZNAŃ, Wielkie Garbary 21 i św. Marcin 60.
Cennik bezpłatnie!

Młodszy handlowiec

potrzebny na stałą posadę do większego przedsiębiorstwa wydawniczego w Poznaniu. Wymagana szybka orientacja i samodzielność w korespondencji polskiej i niemieckiej. Panowie z praktyką wydawniczą mają pierwszeństwo. Zgłoszenia z odpisem świadectw i podaniem wymagań uprasza się składać w biurze ogłoszeń „FAR”, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 45,209 Pw 6993-45,209

Futra

męskie gotowe . . . . . już od 150,— zł
skórki sealowe . . . . . już od 7,50 zł
skórki bibretowe . . . . . już od 12,— zł
skórki prawdziwe skunksy . . . . . już od 35,— zł
skórki czarne wydry . . . . . już od 175,— zł
skórki na obsady . . . . . już od 8,— zł
skórki czarne dublony . . . . . już od 18,50 zł

gotowe kurtki futrz. . . . . już od 45,— zł
spody pod futra . . . . . już od 45,— zł
blamy nutriety . . . . . już od 125,— zł
blamy oposowe . . . . . już od 425,— zł
blamy opos-rinyt . . . . . już od 245,— zł
blamy opos-ogony . . . . . już od 95,— zł
blamy prima piżmowce . . . . . 725,— zł

Najtańsze źródło zakupu!!!

Dla P.P. odbiorców hurtow. specjalne ceny
Specj.: Fachowe poszycie Futur!!!

Magazyn Futer Pw 6994-15,206

B. Hankiewicz, Poznań
ul. Wielka 9 (wchód Szewska), telefon 29-11.

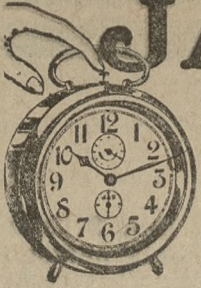

Wdzięk i czar młodzieńczo

świeżej i delikatnej cery uzyskasz i zachowasz przez codzienne pielęgnowanie skóry kremem Mouson. Łagodne mydło Creme Mouson oczyszcza w sposób delikatny wrażliwy naskórek, podczas gdy krem Mouson usuwa wszelkie nierówności i połysk. Krem Mouson nadaje skórze miękkość aksamitu i wyborną matowość.

CRÈME MOUSON

JAZ

Francuski budzik precyzyjny.

Pw 6935-70,500

Stare wina

reńskie i hiszpańskie roczniki 05, 08, 09, 11 około 200 butelek sprzedam po zwiniełym interesie. Telefon 59-97. zw 20100

Instalacje elektryczne

sily i światła

Efektowne oświetlenia okien wystawowych

Projekty kosztorysy bezpłatnie

Fachowa i szybka obsługa

ZJEDNOCZONE PRZEDSIĘBIORSTWA ELEKTRYCZNE
Inżynier K. GAERTIG i Sp.
 dw 1913 Tow. z o. p.
 Poznań, Poczta 26. Telefony: 35-84 i 25-82

MEBLE

tanio kupuje się w firmie

A. BARANOWSKI, Poznań

ulica Podgórna nr. 13.

Pw 5997-40,168

Gruźlica płuc

jest nieuleczalną chorobą, nie robiąc różnicy na jej wieku i stanu krwi miliony ludzi.

Przy zwalczaniu chorób płucnych bronchitów, porożycowego, męczącego kaszlu i t. p. stosuj op. Lekarzy

BALSAM THIOCOLAN-AGE,

który ułatwia wydalanie się niwotnych wzmocnia organizm samodzielnemu chorującego oraz powiększa wagę ciała usuwa kaszel. Używać się za porada lekarza.

Sprzedają apteki.

Dobre i tanie

Śniadania

Obiady

Kolacje

wydać staropolską kuchnię

Restauracji Obywatelskiej „TIVOLI”

Szkolna 3 — Wrocław 33

Telefon 25-63

abinyty! opw 877 Koncert!

Magazyn na sprzedaż

położony na Głównym Dworcu Towarowym w Poznaniu bocznicą kolejową. Budynki masywne, obszerne, suche wodociąg, elektryczność, telefon. Budynek mieszkalny dla magazyniera. Rzadka okazja! Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod dw 2773

Drzewka owocowe

w najlepszych odmianach i krzewy ozdobne poleca

BOLESŁAW ANDERS

Przemysłowe Zakłady Ogrodnicze
 Poznań, ulica św. Wawrzyńca 34a
 zw 2 116

Skład żelaza

sprzętów kuch., szkła i porcelany w centum pow. miasta do sprzedania, do tego 4 pokoje. Do objęcia potrzeba 50 tys. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zw 20096

Kilku inteligentnych panów

poszukuje się za pensją i wysoką prowizją do urzędowych wydawnictw. Zgłoszenia z podaniem życiorysu do Biura Ogłoszeń „PAR”, Al Marcinkowskiego 11 pod nr. 45.191 Pw 6988 15,101

Co robisz dziś wieczór?

Do kawiarni nie masz ochoty, w kinach już byłeś, — w teatrze byłeś przedwczoraj — co by tu zrobić??

NAJLEPIEJ pozostać w domu i posłuchać radia! Programy radiowe w kraju i zagranicą są coraz wspanialsze!

Tyle rzeczy ciekawych dzieje się na świecie, że warto natychmiast zdecydować się na kupno radia! — Doskonałe aparaty, poleca firma:

POZNANSKIE TOWARZYSTWO TELEFONÓW

posiadająca może najbogatszy wybór sprzętu radiowego w Polsce!

Poznań (Centrala) ul. Jasna 9. Sprzedaż detaliczna ul. Ratajczaka 39, telefon 34-30. Oddział w Bydgoszczy, ul. Jagiellońska 65/66, tel. 738.

Pw 6860-45,178

KIEPURA

wtorek!

KIEPURA 12-tego!

KIEPURA śniadania

TASMY

DO MASZYŃ DO DZIŚNIA

WARSZAWA KACZA 4

TEL. 330-44

KALKI

Zastępstwo

Inż. St. Zdrojewski

Poznań, Romana Szymańskiego 4

Telef. 37-48, 60-96

Alfa, Szkolna 10

narożnik Jaskółczej

Najtańsze źródło artykułów podarunkowych

Biżuteria, Papeteria, Albumy, Ramki, Kalamarze, Szkatułki, Figury, Obrazki

Centrala pocztówek artystycznych. dw 4128

Proszę zwracać na firmę.

Nauczycielka

języka francuskiego, z dobrem poleceniem, poszukuje lekcji. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod zw 20002

Kierownika biura

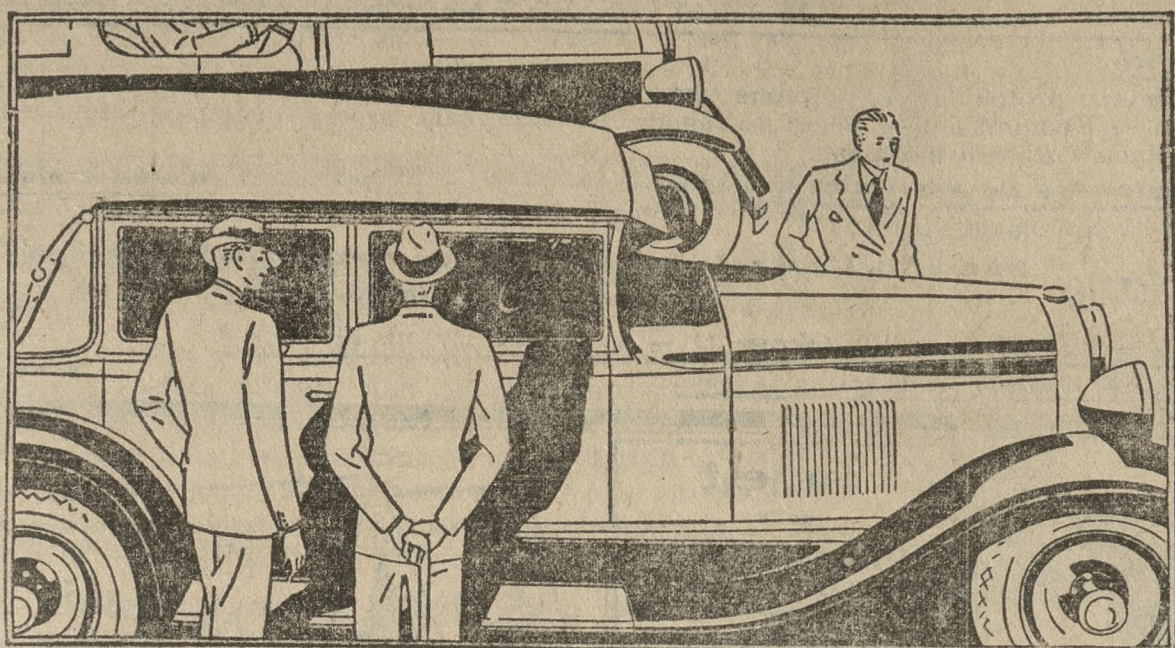
poszukuje pierwsze Towarzystwo Ubezpieczeń Ogólnych Oferty z podaniem pensji do Kurjera pod zw 20052

WINIAKI
LIKIERY

WINKELHAUSEN
ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE WINKELHAUSEN T.A. STAROGARD-POMORZE ZAŁ. 1846

RUMY
ARAKI

Przed kupnem wypróbuj
samochód podczas jazdy pokazowej

Dokładne obejrzenie wozu jest konieczne przed kupnem. Pozna się wówczas wiele zalet Chevroleta, stwierdzi się nadzwyczajną staranność jego wykończenia i skonstatuje, że Chevrolet pod tym względem nie ustępuje wcale samochodom znacznie droższymi.

Ale to nie wystarczy. Musi się wyjechać Chevroletem choćby na próbną jazdę, by go ocenić należycie. Trzeba wyjechać nim na wyboistą drogę, by przekonać się o jego doskonałych resorach,

— na otwartą szosę, by poznać całą potęgę jego 6-cylindrowego silnika, — na skrzyżowaniach, by stwierdzić natychmiastowe działanie hamulców i znakomitą akcelerację.

Jedyną różnicą pomiędzy samochodem luksusowym a Chevroletem jest jego dostępność dla każdego cena Wyrób General Motors.

Upoważnione zastępstwa na całym terytorjum Polski i w Wolnym Mieście Gdańsku.

Ceny:

Phaeton	Zł 10.650
Phaeton obicia skórzane	Zł 10.950
Runster	Zł 11.950
Sedan	Zł 13.650
Coupe	Zł 14.500
Sport Cabriolet	Zł 15.450
Landau-Sedan	Zł 16.500

loco Fabryka Warszawa

Chevrolet, jak zresztą każdy inny samochód wytwórni General Motors, jest do nabycia na ułatwionych warunkach płatności według systemu G.M.A.C.

CHEVROLET

GENERAL MOTORS w POLSCE, WARSZAWA

Orzechy, Migdały, Kawa, Herbata, Sultanki, Koryntki, Kokos, Cykuta, Staniol, Białko, Kuwertura i t. d.

Hurtownia Cukiernicza
JANUSZ ADAMSKI,
POZNAŃ, ulica Nowa nr. 10.

Pierwszorzędny skład bławatów

z ładnym urządzeniem, położony w najlepszym punkcie Torunia, 18 lat w jednym posiadaniu, z powodu śmierci właściciela natychmiast korzystnie do oddania. Oferty tylko poważnych i zdecydowanych refleksantów uprasza się kierować do eksped. Kurjera Poznańskiego pod zw 20 081

Gdy głowie zagraża łysina i włosy silnie wypadają używajcie tylko
PIXYNE, ARTA
ze żółtkiem.

Środek odżywczy i wzmacniający włosy. Każda butelka „Pixyny” „Arta” ze żółtkiem zawiera pod gwarancją 1 świeże żółtko z domieszką ekstraktów roślinnych na porost włosów. Środek spreparowany specjalnym sposobem chemicznym w użytku bez porównania nadzwyczaj skuteczny. Nadzwyczajne wyniki na polu pielęgnacji włosów. Środek premjowany na Wystawie złotym medalem.

Żądać wszędzie.

Zakład Chemiczny „ARTA”
Poznań ul. Drużbackiej 7.
Tel. 61-67
Pw 6987-56, 459

Stodoły drewniane

każdej wielkości dostarcza szybko G. WILKE, handel drzewem. Poznań. Sew. Mielżyńskiego 6. dw23-4

PARCELE

budowlaną na Wildzie sprzedaje:
„MATERJAŁ BUDOWLANY”, Sp. Akc.
w Poznaniu, ul. Sew. Mielżyńskiego 23.
Pw 6792-152

ZA DROBNĄ KWOTĘ PIENIĘŻNĄ

Olbrzymi wybór najmodniejszych płaszczy zimowych w ślicznych kolorach i deseniach!

Eleg. Płaszcz męski prima Velour bielski, najmodniejszy fason . . . . . od 65,— zł
Eleg. Płaszcze na watinie czarny kołnierz sitowy, dobre eskimo . . . . . od 68,— zł
Ubrania męskie prima bielska czesanka śliczny deseń i kolor . . . . . od 75,— zł

Futra spacerowe i sportowe, oraz kurtki na białych baranach, ceny najniższe! Spodnie w paski, Charlestony karykry, brycze i spodnie — skopiaki stałe na składzie.
Pw 6022-40, 251

TANIE ŹRÓDŁO
Edward Michaelis

Telefon 22-14.

Uwaga!

POZNAN, ul. Wrocławska nr. 22.

Prosimy nie pomylić się z wejściem.

Telefon 22-14.

Uwaga!

**KAZDY MOŻE ZDOBYĆ FORTUNE,
GRAJĄC NA LOTERJI PAŃSTWOWEJ.**

Skorzystaj z okazji i nadeślij do Kolektury Loterii Państwowej nr. 184 w WARSZAWIE, ul. NALEWKI 33, swoje imię, rok i miesiąc urodzenia, otrzymasz los po cenie nominalnej do 1-ej klasy 20-ej Polskiej Państwowej Loterii, wybrany zupełnie bezinteresownie przez słynnego astrologa Szyllera-Szkolnika, na zasadzie obliczeń kabalistycznych i astrologii, po uprzednim wpłaceniu do P. K. O. za nr. 16.301 lub też przekazem pocztowym należności za 1/4 losu 10,— zł, 1/2 losu 20,— zł, 3/4 losu 30,— zł, cały los 40,— zł oraz na koszt pocztowy 75 gr. na list polecony. Życzącym wysyłamy za zaliczeniem

Losy wysyłamy natychmiast po otrzymaniu gotówki.

Główna wygrana 750.000 zł.

Co drugi los wygrywa!!!
Ciągnięcie odbędzie się 14 listopada i 15 listopada r. b. O każdej wygranej i stawce zawiadamiamy natychmiast.

Uwaga: Do każdego losu Kolektura dołącza podobiznę p. Szyllera-Szkolnika z własnoręcznym potwierdzeniem wybranego przezeń numeru. Na losy wybrane przez p. Szyllera-Szkolnika do poprzedniej Loterii padła procentowo wielka ilość wygranych!!!

Listy dziękczynne do sprawdzenia w naszej Kolekturze.

KIŁA

(Sifilis)! Rzeżączka! Sklerozal Astmal — jak również wszelkie inne choroby są wyleczalne w kilku kuracjach przyrodoleczniczych — bez osobistych oględzin i odrywanie się od zajęć codziennych... Nie przytłumianie chorób, lecz zupełne wyleczenie jest zapewnione. Obfitość listów z podziękowaniami — które posiadam — świadczą wymownie o potęgę przyrodolecznictwa. Rzecznik medycyny naturalnej. KATOWICE, Szopna 8. — Załączyć na portu 1 złoty w znaczkach pocztowych. Pw 6847-71,335

ZAKŁADY MECHANICZNE

„URSUS”

Spółka Akcyjna

Centrala: Warszawa, Skierniewicka 27/29

Telefon 11-84

Telefon 11-84

poleca:

Tw 475

SILNIKI SPALINOWE

od 3-ch do 600 K/M.

!!! MAXIMUM WYDAJNOŚCI !!!

przy minimalnych kosztach eksploatacji

ODLEWY z żeliwa i metali pól szlachetnych

ARMATURE do pary, wody, gazu oraz specjalną do cukrowni.

Przedstawicielstwo na Woj. Poznańskie:

Zakł. Mechanicz. „URSUS”

Oddział w Poznaniu, ul. 27 Grudnia 16.

Parcele

dwie, sąsiadujące z sobą, powierzchni każda około 700 kw. mtr., położone blisko zwierzyńca, sprzedam zaraz pojedynczo lub razem na dogodnych warunkach. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 20 040

Oryginalne piece stałe i przenośne oraz kuchnie opancerzone

znane na rynku pod nazwą
„PATENT SZRAJBER“

dla ogrzewania mieszkań, biur, szkół, koszar itp. od wykwintnych majolikowych, z gruntu emalierskiego, do najprostszych krytych lakierem ogniotrwałym.

Piece te przewyższają zaletami piece kaflowe i innych systemów, głównie dzięki prostocie i mocy swej konstrukcji, trwałości, stałej hermetyczności, oszczędności na opale i taniości.

Piece opancerzone „patent Szrajber“ zostały zbadane protokularynie, polecane okólnikami i skutkiem tego szeroko stosowane przez: Ministerstwa Robót Publicznych — Spraw Wojskowych — Komunikacji — Pocht i Telegrafów oraz cały szereg instytucji rządowych, samorządowych i prywatnych, jakoteż nagrodzone srebrnym i złotem medalami.

Wynalazek polski.

Opatentowane we wszystkich krajach.

Wyrób krajowy.

Sprzedaje i ustawia

Wylączne Przedstawicielstwo „Materjal Budowlany” Ska Akc. Centrala w Poznaniu, ul. Sew. Mielżyńskiego 23. Tel. 29-76 i 38-74.

Oddziały: w Toruniu, ul. Żeglarska 27 — w Grudziądzu, ul. Łakowa 11 — w Bydgoszczy, ul. Florjana 8.

Szczegółowe oferty i prospekty na żądanie.

Pw 6885-45 90

Nie potrzeba już szukać
tylko nastawić!

TELEFUNKEN 40

Odbiór z całej Europy
z wybieraczem stacji nadawczych.

Bez anteny otwartej,
Bez anteny ramowej.

Żądacie bezpłatnie bardzo
ciekawej broszury!

NAJSTARSZE DOSWIADCZENIE — NAJNOWOCZESNIEJSZA KONSTRUKCJA!

nw 5085

To jest

nowe

opakowanie
papierowe

znanej

Musztardy
„PALMO“

1/8 kg 0,35, 1/4 kg 0,65,
1/2 kg 1,25 zł.

nw 1284

Fortepiany
Pianina

Steinway fabryk krajo-
wych jak i za-
granicznych na dogodnych
warunkach do 24 miesięcy.
Harmonie przy wpłacie
250 zł na spłaty po 30 zł
miesięcznie poleca

Władysław Kwiatkowski
Poznań, ul. Gwarna 13.
Telefon 74-45, dw 2751

TEL. 1486

M. MINDYKOWSKI

Poznań, ulica Żydowska 33.

Pw 1282-0, 1102

Wynajmę zaraz śliczne

MIESZKANIE

4 pokoje w centrum Poznania w nowobudowanej kamienicy. Potrzebne są 20 000,— zł na wykończenie. Agenci wykluczeni. Oferty uprasza się tylko od osób dysponujących odpowiednią gotówką do „PAR”, Aleje Marcinkowskie-
go 11, pod nr. 56.461 Pw 6988-56.461

Praktyka lekarska

świetnie prosperująca obok Poznania, mieszkanie umeblowane i urządzenie lekarskie — do odstąpienia. Wiadomość:
Jaroszka, Poznań, św. Marcin 33 — Tel. 25-54.
zw 20 095

SAMOCCHODY UŻYWANE

gotowe do jazdy po wyjątkowo niskich cenach.
na dogodnych warunkach spłat do sprzedania.

„Minerva” 6 osobowa, 6 cylindrowa, 50 K. M Transformable

„Fiat” Turing 501

„Fiat” Turing 507

„Ford” Turing rocznik 1927.

„ELIBOR”, Spółka Akcyjna Handlowo - Przemysłowa L. J. Borkowski

Poznań, św. Marcin 50 — telefon 14-66.

Warsztaty i garaż: ul. Dąbrowskiego 78A, telefon nr. 68-65. Kw 1137

Ślusarza i tokarza

młodszych zdolnych pracowników do warsztatu mechanicznego poszukujemy zaraz. Zgłoszenia na razie tylko piśmienne w języku polskim i niemieckim do

Fabryki Szkła Ujście, Sp. Akc.
w Ujściu, pow. Chodzież (Wlkp.)

Pw 6981-25 193

Zdołnego, inteligentnego i pracowitego kupca

podróżującego

na miasto Poznań i okolice, poszukuje zaraz znana i zaprowadzona hurtownia win i wyciecznia soków owocowych w Poznaniu. Zgłoszenia „Par” Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr. 56.445 Pp 6812-56.454

Kupiec

w średnim wieku (żonaty i dziecko), poszukuje posady jako kierownik do składu towarów kolonialnych lub do młyn w Poznaniu. Zabezpieczenie na życzenie można stawić. Łaskawe szybkie zgłoszenia uprasza się złożyć do eksped. Kurjera Poznańskiego pod zw 20 063

Rachmistrza

siłę młodszą, lecz rutynowaną, biegłego korespondenta, zaangażujemy natychmiast. Warunek: dokładna znajomość języka polskiego i niemieckiego w słowie i piśmie. Oferty z życiorysem, odpisami świadectw i podaniem referencji skierować do

Siemens, Sp. z ogr. odp.
Fredry 12. Pw 6985-45.192

Sprzedajemy pozostałe jeszcze
z likwidacji przedmioty:

Stoły i krzesła zakopiańskie
„kuchenne i półki kuchenne,
kramnice, regały, etażerki,
rondle miedziane, kotły kuchenne
dla kuchen masowych, maszyny
restauracyjne, kasy kontrolne“
dla piwa i wódek porcelanę, szkło,
bieliznę i rozmaite sprzęty
restauracyjne.

Centralna Restauracja P. W. K.
„Dwór Huggera“
Poznań, Śniadeckich 12.
dw 2804

W POZNANIU

w śródmieściu do wynajęcia suche, jasne i obszerne

lokale warsztatowe wzgl. magazynowe

wielkości 200, 250 i 850 kw. m. — na życzenie z centralnem ogrzewaniem. Kryte szopy i obszerne podwórze ca. 2000 kw. m. ewtl. mieszkanie do dyspozycji. — Zgłoszenia do „Par”, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 45,197 Pw 6991-45,197

Młodsze go prawnika

energicznego z kwalifikacjami kupieckimi **poszukuje** na stałą posadę instytucja przemysłowo-handlowa w Poznaniu. Zgłoszenia z curriculum vitae i podaniem pretensji przez biuro ogłoszeń „PAR” w Poznaniu, Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr. 45,210

Wprowadzając pierwsze elektryczne pralnie domowe na tutejszym rynku, poszukujemy najzdolniejszych

sprzedawców i sprzedawczyń

pensja i prowizja. Oferty zaopatrzone fotografią i odpisy świadectw z ostatniej pracy, składać do Polsko-Szwedzkiego Tow. „ORDO”, Al. Marcinkowskiego 20. Zgłoszenia osobiste nie będą uwzględniane. zw 20128

Ogród Wycieczkowy Swarzędz (dawn. Marko)

urządza w środę 13 listopada

WIEPRZOBICIE

połączone z zabawą taneczną, na które jaknajprzejmiej zaprasza

Pw 7002-45, 216

Gospodarz

Wóz reklamowy

oryginalny, wydierżawię z koniem lub sprzedam Fr. Müller, Stawna 6. zw 20118

SKLEPY

w centrum, suche, widne, ca 100 m² są do wynajęcia. Oferty do Kurjera Pozn pod zw 20114

25000 zł

złożyć jako współnik do poważnego przedsiębiorstwa w Poznaniu, ewentualnie wypożyczyć tytułem kaucji za dobrze płatną posadę. Oferty do eksp Kurjera Pozn. pod zw 20115 lub telefon 35-97.

Poszukuję zaraz samodzielnie pracującego inżyniera-ogrzewalnika

Tylko pierwszorządne siły będą uwzględnione. Zgłoszenia z podaniem warunków uprasza J. Różański, Toruń, Mostowa. zw 20112

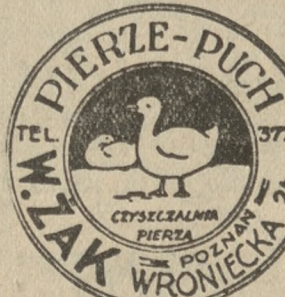
Stara

NAWET nie spostrzecz się jak lata przemijają! Nie grymas, nie przebiegaj idź za głosem serca!

Zdecyduj się na jedno i bierzcie ślub, ale przedtem koniecznie wstąpcie po biżuterię do firmy:

W. MAYER właśc. L. Nataskowski, ul. Nowa 11. Pw 6-29-15,80

Pw 5017-0.1258

Sprzedam

skład w centrum Poznania przy ulicy Nowej. Zgłoszenia Kurjer zw 20122

obowiązkiem kobiety jest

być piękną, ośniewać, podbijać.... Płyn ODELYS to połączenie dobrego pudru z oddawną wypróbowanym środkiem kosmetycznym. Płyn

ODELYS

pudruje cerę, nadaje skórze jedwabistą miękkość i elastyczność, oraz świeży, naturalny wygląd.... Stałe używanie ODELYS'U (również w formie Kremu) oraz słynnego Mydła Liljowo-Mlecznego LOHSEGO jest tajemnicą pięknej cery wielu kobiet. Próba przekona Panią. Do nabycia wszędzie za zł. 6.50.

Liljowe mleko piękności
Eau de Lys

GUSTAV
Lohse

Dla każdej cery właściwa karnacja

ELITA POZNANSKA

ubiera się w nowo utworzonym

Salonie Mod

przy własnej pracowni artystycznych sukien i kapeluszy

Po powrocie z zagranicy wybór w modelach kopjowanie modeli z własnego i powierzzonego materiału M. Singerowa, Mickiewicza 9 parter tel. 7921 Przyjmuje od 11 przed poł. do 6 po poł. zw 20115

KAPUSTĘ kwaszoną oraz kiszzone OGÓRKI pierwszej jakości poleca po cenach konkurencyjnych i na dogodnych warunkach W. KAJTEK, Kwaszarnia kapusty i ogórków, Poznań, ul. Dąbrowskiego 35, tel. 61-48. zw 20124

KASJERKI

z kaucją poszukuje poważne przedsiębiorstwo handlowe. Reflektuje się na siłę pierwszorzędną. Zgłoszenia piśmienne „BIURO PRACY”, Plac Wolności 9.

2 linotypistów

majstra drukarskiego, introligatora i kilku zecerów poszukuje się od 1 grudnia do Gdyni. Zgłoszenia z podaniem warunków i odpis. świadectw do „Par”. Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr. 45,228 Pw 700-45, 216

Przedstawicielstwo

poważnych fabryk wzgl. firm branży obojętnej przyjmie rutynowany kupiec Wielkopolański, na stałą pensję lub prowizję. Do dyspozycji własny samochód oraz odpowiednia gwarancja. Zgłoszenia do filii Kurjera Poznańskiego w Gnieźnie, ul. Chrobrego 19, pod „Rutynowany”. nw 5314 Majątek Gosławice poszukuje od 1 lipca 1930 r., żonatego

urzędnika rolnego,

pod dyspozycję Właściciela i Administratora na folwark o powierzchni: 337 ha. ziemi ornej intensywnie uprawianej. Buraki cukrowe, pszenica oraz hodowla koni. Zgłoszenia z życiorysem i kopiami świadectw uprasza się przesyłać: Majątek GOSŁAWICE, p. Konin 29. dw 2803

NA RATY

NA RATY

Konfekcja damska, męska
bławaty, jedwabie - Materjały na ubrania
płaszczce, bielizna, obuwie.

ROMAN PIOTROWSKI, Poznań, ul. Wodna 22, 1. Telefon 52-60.

Oglądajcie
naszą
niedzielną
wystawę

PALTA damskie - SUKNIE - FUTRA

Najpiękniejsze modele Największy wybór Znane najniższe ceny Kw 1146
KONFEKCJA DAMSKA BRACIA KOZŁOWSCY, Poznań, Wroniecka 1-2, Kramarska 21-22.

Oglądajcie
naszą
niedzielną
wystawę

Naprawy gramofonów

wykonuje fachowo, szybko i tanio Kw 1142/43

„Kastor“

Skład rowerów i gramofonów.
Nowości w płytach zawsze na składzie.
Poznań, Św. Marcin 55.

Zawiadomienie.

Szanownym Interesentom podajemy uprzejmie do łaskawej wiadomości, że znany w szerokich kołach i rutynowany w swoim zawodzie

p. Włodzimierz Hozakowski

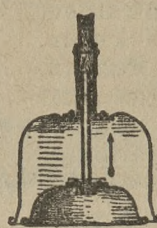
objął współkierownictwo naszego przedsiębiorstwa.

Generalne Przedstawicielstwo Fabryk Samochodowych na Wielkopolskę i Pomorze marki „Chrysler” i „Renault”

„AUTO-SALON“ Sp. z o. p.

Poznań, ul. Fredry 12, telefon 40-15.

bpw 938

Nie zamykaj drzwi przed twym dobroczyńcą! maleńkim człowiekiem.

Wprowadź „TRYUMF” do swego ogniska. TRYUMF to aparat który pierze w kilka minut tyle bielizny

Co dotychczas przez dzień cały Porzuć mitręgę i mozoły!

Praktyczne pokazy Wielkie Garbary 44 od 4-6 popoł.
wtorki, środy i piątki.

Proszę o przyniesienie brudnej bielizny, którą się czystą zwraca. Udostępniamy! Wszystkim! Zakup! Żądajcie pokazów w domu!!! Pw 1009-15,228 Tel. 54-24.

Mieszkańcom Poznania

podajemy do łask. wiadomości, że z dniem 9 b. m. otwieramy przy ul. Strzeleckiej 2 warsztat i skład instalacyjno-błacharsko-elektrotechniczny pod firmą:

„INSTALACJA“.

Staraniem naszym będzie Szanowną Klientelę wzorowym wykonaniem łaskawie powierzonych nam prac i jaknajniższą kalkulacją cen zadowolić.

Jan Konwiński i S-ka

Poznań, Strzelecka 2, tel. 17-84.

dw 2807

Piece żelazne
Kuchnie westalskie
Rury i kolana
Łóżka żelazne
Magie domowe
Wagi kuchenne
Zestawki do prasowania
Noże i widelce
Karnisze do okien

poleca korzystnie
JAN DEIERLING
skład żelaza Poznań, ul. Szkolna
Tel. 35-18 i 35-43
Pw 7007-15,21

F-a P. Szadkowski
Plac Wolności 11

poleca

najkorzystniej jako specjalny skład towarów gumowych śniegowce i kałosze.

Niniejszem donosimy, że zmieniliśmy na okres zimowy

Rozkład jazdy autobusów

Autobusy odchodzą z Poznania:

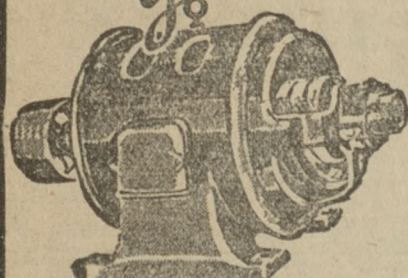
do Kórnik, Środy, Zaniemyśla: 13,10 i 19,30
do Kórnik, Środy, Miłosławia: 9,40 i 18,10
do Swarzędza, Kostrzyna, Nekli, Wrześni: 11,50 i 19,00
do Mur. Gośliny, Skoków, Wągrowca: 12,20 i 19,20

Autokomunikacja Sp. z o. o. Poznań

Informacje telefonicznie: 35-95 i 41-20.

Uwaga: Autobus wychodzący dotychczas z Wągrowca przez Skoki, Mur. Gośliny, Wrześnię i do Poznania o godz. 16-tej, wychodzi teraz o godz. 15-tej, t. j. o godzinę wcześniej.

Stocznia Gdańska

Stocznia Gdańska, Gdańsk i składy teje:

Stocznia Gdańska, Poznań, ul. Stowackiego 18, tel. 77-85
„Gomil” T. z o. p. Bydgoszcz, św. Trójcy 10.
Miejskie Zakł. d. a. światła i wody, Gniezno.
Miejskie Zakł. światła, siły i wodociągów, Leszno.
Kiełkownia Miejska, Ostrow.
W. Wentzel, Ostrow, ul. Wrocławskiej 14.
Elektrownia Wolsztyn, Wolsztyn.

dw 4180

Silniki elektryczne
prądu trójfazowego i stałego
prądnice
przetworniki olejowe

Platformy

o nośności 50-60 ctr. używaną z kołem zapasowym sprzedaje **Likwidy Sp. z o. p.**
ul. Wierzbowa 5.
Pw 7004-45,218

ZŁOTYM MEDALIK

NA P.W.R.

PROSTY BLASK
„HELIO”
PIERZE JAM I BIE
LI DO KONALIE

Pw 63801-11 7/37

Przewrót w malarstwie dekoracyjnym

Dzielnego przedstawiciela

na sprzedaż tych fenomenalnych aparatów na Polskę lub poszczególne zabory, obeznanego z branżą malarską, stojącego w stosunkach z malarzami. **poszukujemy zaraz.** Do przejęcia przedstawicielstwa potrzebne ca 25000 zł gotówka. Zgłoszenia w języku niemieckim prosimy skierować do „PAR”, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr 45,232
Pw 7011-45,238

K.K. P.

DYWANY

ręcznie wiązane (smyrnyeńskie) krajowej produkcji dorównują importowanym, choć w cenie o połowę tańsze. — Wspaniała ozdoba mieszkania. Największy wybór pierwszorzędných gatunków tylko w Centrali Dywanów

KAZIMIERZ KUŻAJ,

Poznań, ulica 27 Grudnia 9.

OKUCIA BUDOWLANE

spec. oliwy i zawrętki mosiężne, antaby mosiężne i czarne, baskwile zamki itd. po najniższych cenach hurtowych poleca Pw 6609 10-44,174/77
J. BORYS (dawniej Hempel) Poznań, ul. Wielka 20
skład żelaza i narzędzi.

Maszyny piekarskie

najnowszego systemu, fabrykat zagraniczny, nie używane, mianowicie:

maszynę do gniecenia ciasta,
maszynę do bicia piany,
maszynę do dzielenia ciasta,

sprzedam natychmiast bardzo tanio, niżej własnej ceny zakupu. Zgłoszenia do eksped. Kurjera Pozn. pod zw 20 117

Ubikacje handlowe,

2 pokoje łącznie 70 m², położone w centrum m. Poznania, przy principalnej ulicy, na wysokim parterze, z centralnem ogrzewaniem, oświetleniem elektrycznym, na biura wzgl hurtową sprzedaż towarów włókienniczych, galanterji i t. p. natychmiast wprost od właściciela nieruchomości do wydzierżawienia. Spieszne zgłoszenia uprasza się do eksped. Kurjera Poznańskiego pod zw 20 118

Miejskie Biuro Kwaterunkowe

z powodu olbrzymiego zainteresowania

**przedłuża
sprzedaż inwentarza**

do dnia 23 listopada 1929 r.

Sprzedaż

łóżek, materaców,
koców, sienników,
bielizny ect.

odbywać się będzie

w Sali Reprezentacyjnej P. W. R. (Westybul)

ul. Marszałka Focha

od godziny 9-tej do 16-tej

Przyjmujemy

rutynowanego przedstawiciela

na miasto **Poznań**, mogącego złożyć zabezpieczenie do sprzedaży wyrobów wódczanych, win owocowych, soków oraz win zagranicznych i do kasowania należności. Reflektuje się tylko na pierwszorzędne siły. Pierwszeństwo mają osoby, które mogą wykazać długoletnią praktykę w tej branży. Piśmienne zgłoszenia z odpisami świadectw i referencjami uprasza się skierować do Sp. z ogr. odp. „**Likwówin**“, Poznań, ul. Wierzbowa 5. Grobla mostowa.

Pw 7010-45,281

Komunikat.

Z dniem 8 listopada 1929 r., rozpoczęła Komisja Likwidacyjna P. W. K., sprzedaż 1-ej partii ruchomości biurowych i terenowych, a to:

około 6 000 sztuk krzeseł ogrodowych i wieńskich, 230 ławek, 140 stołów, 85 biurek — poza tem większą ilość mebli koszykowych, mebli klubowych, kompletnych urządzeń biurowych, około 2 000 m. b. chodnika kokosowego, piecyki elektryczne, maszyny do liczenia, gaśnice, kosze do kwiatów, kosze do papieru, kasety żelazne, piece żelazne i kaflowe, polewaczki i spluwaczki, wiadra, umywalnie, buty, mundury etc.

Powyższe przedmioty wraz z wyznaczonemi na nie cenami można obejrzeć oraz zakupić w pawilonie 8-ym na terenie „A” (Palac Targowy), od godz. 8 do 16, z wyjątkiem niedziel i świąt.

W sprawie postępowania upadłościowego nad majątkiem firmy **Kotliński inżyn. Przybylski i S-ka Poznań**, wyznacza się nowy termin do badania pretensyj na dzień 4 grudnia 1929, godz. 11, pokój 23 tutejszego Sądu Grodzkiego. Poznań, dnia 4 listopada 1929. nw 4937
Sekretarjat Oddział 2a Sądu Grodzkiego.

UCHWAŁA

W sprawie o nadzór sądowy **Teodora Górskiego w Chełmży**, na wniosek dłużnika udziela się odroczenie wypłat na przeciąg 3 miesięcy, t. j. 2 lutego 1930 r. nw 4938
Nadzorca sądowym nad przedsiębiorstwem dłużnika ustanawia się **Stanisława Skowrońskiego**, budowniczego z Chełmży. Koszty postępowania ponosi dłużnik. Uchwała ta jest natychmiast wykonalna.
Chełmża, dnia 2 listopada 1929 r.

Magistrat miasta Torunia ogłasza

KONKURS

na stanowisko

dyrektora

Elektrowni, Tramwaji i Gazowni miejskiej w Toruniu.

Dyrektor musi posiadać ukończone kwalifikacje akademickie z dziedziny gazownictwa. dw 2793

Podania z podaniem żadanego wynagrodzenia i z dokładnym życiorysem, z dołączeniem świadectw szkolnych i zawodowych oraz wszelkich dokumentów wymaganych przy ubieganiu się o posadę, należy przesać do **Magistratu miasta Torunia** w terminie do dnia 1 grudnia 1929 r.

Toruń, dnia 6 listopada 1929 r.

Magistrat.

POSTĘPOWANIE UPADŁOŚCIOWE

Co do majątku kupca **Antoniego Rydzkowskiego w Dąbrowie Biskupiej**, pow. Inowrocław, wdraża się z dniem dzisiejszym t. j. z dniem 4 listopada 1929 r., o godz. 13 po poł., postępowanie upadłościowe. nw 4940

Zarządca masy upadłościowej mianuje się p. **Wincentego Kołodzieja**, zaprzysiężonego rewizora ksiąg handlowych w Inowrocławiu.

Wierzytelności należy zgłaszać w Sądzie najpóźniej do dnia 16. 1. 1930 r. Do powzięcia uchwały, czy mianowany zarządca masy ma pozostać, ewentualnie celem wyboru nowego zarządcy, dalej celem ustanowienia wydziału wierzytelności, a także celem powzięcia uchwały co do kwestyj, wymienionych w § 172 ustawy o upadłościach, wyznacza się w niżej wymienionym Sądzie termin na dzień 28. 11. 1929 r., o godz. 10 przed połudn. — zaś celem zbadania zgłoszonych wierzytelności termin na dzień 31. 1. 1930 r., o godz. 10 przed południem.

Wszystkim, którzy posiadają jakiegokolwiek rzeczy, należące do masy upadłościowej, lub którzy tej masie są cokolwiek dłużni, zakazuje się owe rzeczy wydawać dłużnikowi upadłemu względnie uiszczać się z długu, a nadto poleca się im, aby najpóźniej do dnia 28. 12. 1929 r. donieśli zarządcy masy o posiadaniu takich rzeczy i o tem, czy przysługują im jakie wierzytelności, z powodu których mieliby prawo żądać odrębnego zaspokojenia z owych rzeczy.
Inowrocław, dnia 4 listopada 1929 r.

Sąd Grodzki.

OGŁOSZENIE

o zamierzonej zmianie nazwisk.

Fischel Last, urodzony w roku 1871 w Leżajsku, pow. Łańcut, syn **Feigi Last** oraz syn tegoż, **Kalman Last**, urodzony 4. 12. 1898 w Lgocie, pow. Chrzanów, wnieśli prośbę o zezwolenie na zmianę nazwisk rodowych Last na „Beck”.

Powyższą prośbę podaje do powszechnej wiadomości z nadmienieniem, że w myśl art. 4 ustawy z 24. 10. 1919 (Dz. U. R. P. nr. 88, poz. 478), w brzmieniu ustalonym w § 1 rozp. minist. z 11. 10. 1928 (Dz. U. R. P. nr. 93, poz. 828), wolno w przeciągu 90 dni od dnia ogłoszenia niniejszego obwieszczenia w „Monitorze Polskim” zgłosić do Urzędu Wojewódzkiego Krakowskiego sprzeciw w przedmiocie zamierzonej zmiany nazwisk. nw 4942

Do sprzeciwu należy dołączyć metrykę urodzenia lub inne dowody, wykazujące prawo osoby wnoszącej sprzeciw, do używania nazwiska, o które chodzi.

Kraków, dnia 28 października 1929.

Wojewoda: w z. Mikosz.

Licytacja dobrowolna

We wtorek, dnia 12 listopada 1929, przy ul. Fredry 2, o godz. 11.30, sprzedam publicznie najwięcej dającym za gotówkę:

2 biblioteki, kilka biurek, kilkanaście krzeseł, 2 kanapy, kilkanaście obrazów, kilkanaście szaf, regały, szafę do kartotek wraz z skrzynkami i wiele innych rzeczy.

Jan Bartkowiak

komornik sądowy, ul. Kochanowskiego 24 — Telefon 75-24.

Wróciłem
Dr. TUSZEWSKI

zw 20084

Wróciłem
Dr. med. Heider

lekarz, specjalista w chorobach skóry i dróg moczowych.
Poznań, ulica Wielka 7. zw 20101/5

Kilka autobusów Chevrolet

w zupełnie dobrym stanie, używanych, jedna ciężarówka 3,5 tonn komplet De Dion Bouton, jedna półciężarówka Stoeber, jedno podwozie ciężarowe Chevrolet, natychmiast do sprzedania. Zgłoszenia Auto T. z o. p. Gniezno. nw 5317

Poszukuje się zaraz

starszej pani

muzykalnej, z wyższym wykształceniem do opieki 5 dzieci, uczęszczających do gimnazjum w większym mieście Wlkp. Pierwszeństwo mają wdowy. Oferty dokładne złożyć do „**Par**“, Poznań, **Aleje Marcinkowskiego 11** pod nr. 45,222

Pw 7106 45,222

Kierownika

potrzebuje poważne przedsiębiorstwo malarstwa artystyczno-dekoracyjnego.

Reflektuje się jedynie na osobę, obeznaną z wszelkimi pracami w zakresie tego zawodu wchodzącymi, z umiejętnością wymierzania korespondencją oraz umiejacą w celach akwizycji odwiedzać budowniczych i klientów prywatną. Oferty z odpisami świadectw i podaniem wymagań pod „**Kierownik**“, „**Biuro Pracy**“, Plac Wolności 9.

bpw 939

Potrzebny zaraz

elew gospodarczy.

Zgłoszenia z odpisami świadectw i własnoręcznie pisanym życiorysem nadesłać do „**PAR**“, **Aleje Marcinkowskiego 11**, pod nr. 45,214 Pw 7001-45,214

4 Na 4/29.

UCHWAŁA

Na wniosek **Jana Mrozińskiego z Ostrowa (Pozn.)**, właściciela przedsiębiorstwa budowlanego, składu materiałów budowlanych, opałowych i sztucznych nawozów, oraz cegielni parowej w Franklinowie — o odroczenie wypłat — 4 Na 4/29 — wyznacza się termin celem rozpoznania sprawy na dzień 23 listopada 1929 r., o godz. 11, pokój 24 podpisanego sądu. Wierzyciele mogą przybyć na termin celem udzielenia sądowi wyjaśnień. nw 4939

Ostrów (Pozn.), dnia 6 listopada 1929 r.

Sąd Grodzki

Agentów generalnych

dla tutejszego okręgu poszukuje się dla aparatu amerykańskiego, bardzo skutecznego i dającego duży zysk. Osobiste wprowadzenie. Panów, zdolnych do organizacji i posiadających trochę kapitału, uprasza się o podanie ofert w języku angielskim lub niemieckim pod „**Ameryka**“ w eksp. Kurjera Poznańskiego pod zw 20 109

Pensjonat

dla przyjezdnych
Wały Jana III. nr. 11.
przy zamku. zw 20 109

Plac budowlany

średniej wielkości, w najlepszym położeniu, w centrum Gdyni zaraz na sprzedaż. Łask. zgłoszenia do Kurj. Pozn. pod zw 20111

DZIERŻAWY

600 — 1000 mórg dobrej ziemi z żelaznym inwentarzem. z wpłata 60000 zł i odpowiedniej gwarancji poszukuje zaraz, lub później. Zgłoszenia Kurjer zw 20119

Stolarz

kupi dobrze utrzymaną ławkę stolarską. **Trojak, Chylon'a**, pow. Morski, dom p. Malca zw 20094

Dla weterynarza

zapewniona intratna praktyka oraz mieszkanie w powiatowym mieście Obornikach. Zgłosz. Kurjer pod zw 20087

AKCJE Sp. Akc.

„**Zagroda**“
serja A i B sprzedam najwięcej dającemu. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zw 20108

Ostrzeżenie!

Pani **L. Opalowa**, zamieszkała w Gnieźnie, ul. Lecha 13, niema upoważnienia do sprzedaży naszych pasów „**Przajpol**“, jak i wszystkich innych artykułów. Ostrzegamy na tej drodze naszych szanownych odbiorców, aby wszelkie zamówienia kierowali wprost do naszej firmy, ponieważ za udzielone p. Opalowej zlecenia i wpłacone zaliczki nie odpowiadamy.

Pw 6834-45,154

B. Prusiewicz, Poznań
ul. Młyńska 9.

Walne Zebranie

Pleszewskich Młynów Parowych Tow. Akc.
w Pleszewie

z dnia 22 października 1929 r., uchwalilo za rok 1928/29

zł 0,75 dywidendy

od 1 akcji. Kupony dywidendowe realizować będzie kasa Pleszewskich Młynów Parowych T. A. w Pleszewie od 1 grudnia r. b. Pw 7000-45,219

KONKURS

Przy Rzeźni Miejskiej w Bydgoszczy wakuja zaraz 2 stanowiska

lekarzy — weterynaryjnych.

Kandydaci posiadać muszą dyplom lekarza weterynarii, teoretyczne i praktyczne wiadomości z dziedziny bakteriologii i higieny mięsa. nw 4941

Uposażenie według gr. VII do VI. pragmatyki państwowej plus 15% dodatku komunalnego.

Podania z dołączeniem życiorysu, dokumentu obywatelstwa polskiego i wszystkich świadectw należy składać w Magistracie do dnia 20 listopada 1929 r.

Magistrat: (—) **Podolski**, radca miejski.

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-linowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (na przykład: z 18924, n 2735, d 1 790 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10

1 SPRZEDAŻE

Willa

Puszczykowo 10 pokojowa komfort, 1/2 morgi ogrodu, cena 28 000. Wpłaty 18 000. Szybko sprzedaje. Sroka, Sew. Mielżyńskiego 25a. I. zdw 71 910

Kanarki

śpiewaki po 17 zł sprzedam. Borzyński, Górna Włda 65. zdw 71 919

Parcela

10 000 kw. metrów na sprzedaż, m. kw. po 3.30. Wszepolska Agencja Osadnicza, Poznań, Szkolna 10. zdw 71 917

Futro

damskie w dobrym stanie cena 650. Wszepolska Agencja Osadnicza, Poznań, Szkolna 10. zdw 71 915

Księgarnia

skład papieru na Łazarzu z powodu wyjazdu korzystnie do nabycia. Oferty Kurjer zdw 71 931

Rzeźnictwo

z mieszkaniem, zapęd elektr. korzystnie sprzedam. Gen. Kosin-skiego 17. zdw 71 962

Radjo

detektorowy, dwie pary słuchawek tanio sprzedam. Konieczny, Staszica 19. zdw 71 957

Tanioli

Poficzocho, trykoty w wielkim wyborze korzystnie „Tani Skład” Poznań, Woźna 10. zdw 71 952

Dla młodszej panienki
plaszcz zimowy w dobrym stanie tanio na sprzedaż. Adres wskaże Kurjer zdw 71 954

Pianino

sprzedam tanio. Okupnik, Polna 32, I. podwórze, lewo. zdw 71 942

Nową szafę

do zegara tanio sprzedam. Chwałiszewo 35, front II., prawo. zdw 71 779

Futra

wszelkiego rodzaju, spody pod futra oraz różne skóry sprzedaje najtaniej. Specjalny Magazyn Futur St. Piotrowski, Szkolna 9. Kw 1141

8 1/2 złotego

kosztuje nadal serwis do kawy porcelanowy 30 złotych serwis obiadowy, porcel. 6 osob., 55 złotych serwis obiadowy, porcel. 12 osob., 28 złotych 1/2 tuzina noży i widelcy Alpaka. Pięć żelaznych wyjątkowo tanio lecz tylko w Hurtowni Porcelany, Wroniecka 24, w podwórzu. zdw 71 703

Futro sealowe

dobrze utrzymane, na średnią figurę korzystnie na sprzedaż. — Zgłoszenia Mikolajczak, Salon Mód, Franciszka Ratajczaka 33. zdw 71 728

Plaszcz

zimowy damski sprzedam. Młynska 3, III. zdw 69 397

Wilg

ładny okaz sprzedam. Małecki, Poznań, Rybaki 20a. zdw 71 783

Akumulatory samochodowe

wszelkich typów dostarcza i naprawia z jednoroczną gwarancją korzystnie sprzedaje Franpol, — Grobla 27, telefon 32 65. zdw 71 937

Futra

damskie, różne polecia najtaniej B. Pałkowska, Masztalarska 7, I. zdw 71 751

Dentystyczna

maszyna elektryczna Aescha, korzystnie sprzedam. Staszica 24, parter, prawo. zdw 71 846

Kase

rejestracyjna sprzedam tanio. — Wodna 20, skład. zdw 71 845

Autobus

dobrze prosperujący, na linii bez konkurencji, natychmiast na sprzedaż za 7.000, dogodnie warunki spłaty, powód: stosunki rodzinne. Wszepolska Agencja, Poznań, Długa 5. zdw 71 824

Składnica

maszynowa z cegły ca 110 m² z boczną koleją, przy składnicy większa obskopia biurowa z telefonem, oświetleniem elektrycznym sprzedam natychmiast bardzo korzystnie. Zgłoszenia przyjmują Kurjer zdw 71 925

Skład

przy św. Marcinie tylko poważni reflektanci. (Pośrednicy wykluczeni) sprzedam. Oferty Kurjer zdw 71 922

Przedsiębiorstwo

zbożowe z składnicą węgla z całym urządzeniem sprzedam w Ostrowie Zgłoszenia do Kurjera pod dw 2893

Sprzedam

w powiatowym mieście przy ruchliwej ulicy dom z składem, w tem mieszkaniem 4 pokojowe i kuchnia, prócz tego 1 morga ziemi na bardzo korzystnych warunkach. Cena według umowy Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego, Miedzichód. n 5306

Dom

maszynowy 4 pokoje, 1/2 morgi ogrodu, 7.000 sprzedam. Władysław Kleiber, Mosina, Budzyska. n 5301

Młyn

parowy na Kujawach przemiale 200 ctr. sprzedam przy wpłacie 25 000 kupno okazuje. Cyranik, Poznań, św. Marcin 63. zdw 71 756

Futro

sprzedam bardzo tanio. Półwiejska 38a, III., Marszał. zdw 71 780

Fortepian

tanio sprzedam. Debiec, Bluszczowa 6. zdw 71 747

Kaw'arnia

cukiernia przy ruchliwej ulicy, blisko Starego Rynku na sprzedaż. Adres wskaże Kurjer zdw 71 713

Skład

papierniczo-urzędniczy do tego później 2 ubikacje, za cenę 10 000 na sprzedaż. Oferty Kurjer zdw 71 697

Sprzedam

futro damskie zrebaki, cena 300 złotych. Wierzbiciele 28, parter, front, Suszczewicz. zdw 71 274

Okazały wilk

bardzo czysty czysto wychowany, nadający się specjalnie jako towarzyszy. 1 1/2 roczny, ciemny, 80 cm wysoki, z ładną sierścią, okazuje do oddania. Blisko wiadomości Kretschmer, Wielkie Garbary 29. Pw 6337-56.452

Każdy filatelista

powinien posiadać bezpłatnego cennika. Łódź, skrzynka 386 c. zdw 70 370

Majątek

w Poznańskim, siedziba Wielkopolska, 500 morgów pszenno-buraczanej, ornej ziemi, o najwyższej kulturze, prima budynki, pałac nowo 14 pokoi na suterennach, centralne ogrzewanie, wodociąg, karczma, inwentarz żywy i martwy I. klasy nadliczbowy, wielka obora mleczna, wielkie zapasy żywności i paszy, szosa w miejscu jest przy wpłacie 200 tys. zł na sprzedaż. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego dw 2795

2 wózek

dziecięce duży i sportowy sprzedam Knapik, Zwierzyniecka 20, IV. zdw 71 788

Szafę

ogniotrwałą, metalową, szafę do rzeczy sprzedam nadzwyczaj korzystnie. Skarbowo 20, skład. zdw 71 787

Sprzedam

zaznaczam kolonialny z towarami urządzeniem i mieszkaniem. Ul. Zupańskiego 22. zdw 71 785

Elektrolux

jak nowy urządzenie krawieckie, 2 duże stoly tanio sprzedam. Hankiewicz, Wielka 9 (wchód Szewska). Pw 6342/3 45.161/2

Willa

12-pokojowa z placem budowlanym tuż przy tramwaju zaraz na sprzedaż. Adres wskaże Kurjer Stary Rynek rw 7023

Wannę

cynkową wielką, mało używaną oraz szafkę bufetową oszkloną do zakasek korzystnie sprzedam. Wielka 2, I. rw 7621

2 morgi

na parcie przy Ogródzie Strzeleckim w Szlagu do sprzedania. Agenci wykluczeni. Zgłoszenia Kurjer Stary Rynek rw 7619

Kuchnia

westfalska i piec szamotowy sprzedam. Wodna 16, ślusarnia. rw 7618

Plaszcz damski nowy, modelowy, kołnierz skunksowy
tanio sprzedam. W. Świętych 8, II. piętro, prawo. zdw 71 782

Siwa

klacz, 2 letnia do doróżki na sprzedaż. Bibrowicz, Fabryczna nr. 34 b. zdw 71 733

Parcelę

2 500 kw. m. lub 6 000 kw. m. w Ławicy blisko dworca sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 71 762

P. P. Właścicielom

i Administratorom nieruchomości zwracam uwagę na wszelkie nieruchomości i polecamy dla zapobiegania pęknięcia rur wodociągowych i zamrażaniu wody filce izolacyjne do opakowania R. Kunert i S-ka, T. z o. p. Poznań, ul. Woźna 12, telefon 29-21. Pw 6346 45.157

Ważne dla cukierników
Kuchnia — Kawiarnia z urządzeniem pracownią w najlepszym położeniu, miejscowości przemysłowej na Śląsku z powodu wyjazdu zaraz do sprzedania. Cena 16.000 zł. Wierzbiciele. zdw 71 534

Skład

kolonialny, urządzenie, towar, mieszkanie. 6 000. Wielki wybór składów polecia i poszukuje. Wszepolska Agencja, Poznań, Długa 5. zdw 71 823

Frakowe

ubranie prawie nowe na wysoka szczytą figurę sprzedam. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 228

Sprzedam tanio dom

w większym mieście Pozn., centrum z dwoma składami, śpiłczernem, garażem i warsztatem z powodu stosunków rodzinnych. Jeden skład z dwoma pokojami i kuchnią zaraz wolny. Cena podług umowy. Wpłaty 20.000. Oferty Kurjer zdw 71 201

Koncesje

stałe samochodowe odstąpię. — Oferty Kurjer zdw 71 425

Aptece

lub drogerji oddam korzystnie rezerwy artykułów apteczno-drogerjnych. Oferty Kurjer zdw 71 437

Maszynę

dobrze utrzymaną, do szycia sprzedam. Rybaki 8, parter, prawo. zdw 71 532

Większą

ilość różnych części do lalek razem, częściowo Piossek. Jasna 10 zdw 71 538

Zakopane

Biuro J. Kubisińskiego ma do sprzedania wille, parcie. zdw 71 534

Sprzedam

korzystnie kasę ogniotrwałą natychmiast. Wiadomość, telefon 20-01. zdw 71 453

Maszynę

kapuściarkę tanio sprzedam. Imbrowicz, Stary Rynek 29, III. wejście Kurzanoga. zdw 71 486

Gramofon

szafkowy sprzedam Ostrówek 19 I. pr., prawo. Śródką. zdw 71 484

Akumulator

2 wolt, 36 amperogodzin tanio sprzedam Łopiński, św. Wojciech 21, front. zdw 71 533

Parcele

ca. 800 kwadratów, frontowa, centrum Główniej, sprzedam. Oferty Kurjer zdw 71 521

Nowe

krzesło dentystyczne sprzedam tanio. Piekary 10, prawo, parter. zdw 71 510

Antyki

wielki wybór. Bracia Pióro. — Aleje Marcinkowskiego 28. Kp 1115

Motor

Ursus 68 P. S. bardzo mało używany w dobrym stanie sprzedam. Oferty Kurjer zdw 71 088

Skład

z mieszkaniem w mieście powiatowym wydzierżawie zaraz, nadający się na każdą branżę. Oferty Kurjer zdw 71 089

Damskie futro

okazyjnie, obszerne brązowe zrebko, nowe, wysoka focha — sprzedam Adamska, Focha 27, front, wejście I. IV. piętro. zdw 70 863

Skład żelaza

w mieście prowincjonalnym zaprowadzony możliwie dla fabryczna. Warunki dogodne. Obiekt ca 25 000 do odstąpienia wprost od gospodarza. Oferty Kurjer zdw 71 218

Masywny

dom wiejski podwórze, stodoła, główna ulica, Wieleńska za gotówkę natychmiast na sprzedaż. Oferty Kurjer n 5 259

Piekarnia

w powiatowym mieście z całym urządzeniem za małym odstępem zniżki do wynajęcia. Wskaże Kurjer zdw 71 502

Okazja

Skład sprzętów kuchennych oraz galanterji z towarami i urządzeniem, mieszkaniem do 4 pokoi i kuchnią, magazyn i telefon, w mieście powiatowym, gdzie wojsko i wszystkie wyższe szkoły, w centrum w rynku, oświetlenie gazowe i elektryka, od właściciela zaraz do nabycia. Oferty Kurjer zdw 71 553

Skład

z ubikacjami, nadający się na cichy przemysł, hurtownie, składnice, odstąpię zaraz. Oferty Kurjer zdw 71 548

Pianino

Ecke, czarne sprzedam. Kraszewskiego 7, II., na prawo. zdw 71 543

Pianino

z powodu wyjazdu sprzedam. — Zgłoszenia od 16—18 godzin, Zielona 7, I., lewo. zdw 71 790

Meble

kuchenne na sprzedaż. Za Bramką 13, III. p., lewo. zdw 71 837

Składy

w Poznaniu i miastach powiatowych polecia i poszukuje „Informator” Ratajczaka 15. zdw 71 842

Futro

damskie bibeły spod, bardzo dobrze utrzymane korzystnie na sprzedaż. Kwiatowa 3, parter, lewo, od 3—8. zdw 71 855

Używaną

garderobe chłopięcą od 12—15 lat tanio sprzedam. Zgłoszenia Młynska 12, II. p. zdw 71 865

Platforma

30 do 40 ctr., 2 wózki dwukółowe nowe, jeden cztery na sprzedaż. Poznańska 1-3, A. Torzyński. zdw 71 807

Pierze

świeże darte, niedarte, puch polecia Stanisław Dyczkowski, Wierzbiciele nr 13. zdw 71 517-8

Materace

sprężynowe, nakładki, leżanki kanapy najtańsze tylko w pracowni Wielkie Garbary 9. zdw 71 694/5

Kiosk

piękny styl, sprzedam. — Park Wilsona „Lody”. zdw 71 526/7

Parcela

budowlana za wpłatą 400 złotych do sprzedania. Białkowski, Wroniecka 18. zdw 71 829-30

Sprzedam

wagon słomy inianej natychmiast. Adres wskaże Kurjer zdw 71 577

Eksperytorstwo

połączone z mylnym motorowym dla nabywcy wolne mieszkanie 5 pokojowe i kuchnia oprócz tego 4 lokatorów. Zabudowania pierwszorzędne. Sprzedam za cenę 135 tys. przy wpłacie 50—75.000 zł. Zgłoszenia pisemne do ekspedycji Kurjera zdw 71 472

Majątek

900 morgów ziemi pszenno-żytniej, zabudowania pierwszorzędne — inwentarz kompletny, cena 540 tys. zł, wpłaty 250—300.000 zł — sprzedaż Czesław Górski, Inowrocław, Poprzeczna 16. zdw 71 471

Sprzedaje

kupuje meble, inne rzeczy używane. Skład komisowy, Pocztowa 20. zdw 71 881/82

Wysprzedaż

ubranie frakowe bardzo dobre, fucha i spodnie zimowe, plaszcz zimowy z peleryną, buty długie, kapelusze kołnierzyki, Zielona 5, I. prawo, Basinśki. zdw 71 600

Akwarium

Wielony słizne okazy dla amatorów sprzedam ewent. z akwarium. Ogładać po południ Siemiradzkiego 8, II. pr. zdw 71 591

Cytry

koncertowa sprzedam tanio. — Adres wskaże Kurjer zdw 71 582

Doga

niemiecka 1 1/2 roczna, czysto rasa z rodowodem, z powodu braku miejsca bardzo tanio na sprzedaż. Zgłoszenia Drogeria Uniwersum, Fr. Ratajczaka 33. zdw 71 651

Gospodarstwo

20 morgów w pow. ostrzeszowskim wprost od właściciela za 20 tys. Oferty do Kurjera zdw 71 650

„Mika”

materiał izolacyjny sprzedaje — Radio-Rybaki, Piekary 24. zdw 71 648

Okazyjnie

futro na popielcach kołnierz i mufka tomaki, odpowiednio dla starszej pani, do sprzedania. — Burdajewicz, Szamarzewskiego 15, od 2-giej. zdw 71 561

Futro

sealowe 1/2, w dobrym stanie, cena 200 zł, sprzedam. Szamarzewskiego 8, IV., prawo. zdw 71 568

Narzędzia

stolarskie na sprzedaż. Klapezyński, plac Sapieżyński 5, II., lewo zdw 71 604

Skład

blawatów, konfekcji, tow. krótkich, miasto prowincjonalne w najlepszym położeniu, z mieszkaniem zaraz wzdłuż od 1 stycznia do oddania.

Butony
brylantowe 2½ karat. Sliczne, czyste. Słowackiego 41, II. prawo. niedziela 12-3.
zdw 71 965

Sprzedam
tanie samochód marki "Moris" w dobrym stanie. Sw. Rocha 14. Kozłowski, od godziny 12-2 w południe.
zdw 71 420

Majątek
2 800 móg na linii Poznań-Ostrów zabudowanie, inwentarz, nadkompletne. cena 1 100 000. wpłaty 300 000. Zgłoszenia Rutkowski, Grobla 29.
zdw 70 961

Uwaga! rzadka okazja!
Stalarnia w małym mieście w pełnym biegu, dom i morga ogrodu, czystość zapewniona, z powodu nagłego wyjazdu zaraz na sprzedaż. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 71 097

Sprzedam
2 konie z uprzęcią i platforme (rolwaga) A Baranowski, Poznań, ul. Podgórna 13.
zdw 70 871

Baczność
pokazujecie sprzedam meble sypialne i kuchnie nowe. Oferty Kurjer zdw 71 393

Maszyny
do szycia, do dziurki i do kroju korzystnie sprzedam. Ul. Dąbrowskiego 77.
zdw 71 374

Restauracja
z koncesją, dobrze prosperująca w Gdyni, tania do sprzedania — Zgłoszenia Ekspoz. Kurjera Poznańskiego Gdynia pod "Restauracja".
nw 5282

Gospodarstwo
ca. 180 móg, położone przy mieście Ryczywół jest po śmierci właściciela wraz z żywym i martwym inwentarzem zaraz na sprzedaż. Piśmienne oferty przyjmują wykonawca testamentu Dr. Neugebauer w Ryczywolu, pow. obornicki.
zdw 71 430

Fortepian
ekrzydło. Młynska 3, III.
zdw 69 797

Meble
tanie poleca Kalkus, Wrocławka 19.
zdpw 71 181

5 KUPNA

Kupuje
za gotówkę meble wszelkiego rodzaju. Dom Komisowy, Podgórna 2.
Pw 4 946

Pianino
kupie. Cena Kurjer zdw 70 220

Poszukuję
dobrze utrzymanej westfalki. — Spieszne oferty Kurjer zdw 70 794

Poszukuję
kupna samochodu "Opel", na 2 osoby. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 167

Kupię
dom możliwie z składem kolonialnym w małym mieście lub wsi kościelnej blisko Poznania lub Ostrowa, przy wpłacie 15 000 zł. Agenci wykluczeni. Zgłoszenia do Kurjera zdw 71 223

Pianino
kupie. Oferty Kurjer zdw 70 870

Kupię
kamienicę mniejszą, nowoczesną z składem w śródmieściu, wprost od właściciela. Oferty Kurjer zdw 71 391

Kupię
stół używany duży do jadalni 18 osób i krzesła lub zamienie jadalnię małą na wielką z dopłatą. Oferty Kurjer zdw 71 482

Kupię
mały stolik z szufladką. Oferty Kurjer zdw 71 520

Skład
w śródmieściu kupie. — Musiał, Przemysłowa 28 a.
zdw 71 408

Poszukuję
składu w dobrej okolicy. Agenci wykluczeni. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 406

Szuję
do rzeczy większą kupie. Oferty z cena do Kurjera zdw 71 579

Gramofon
używany w bardzo dobrym stanie kupie. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 158

Skład
z urządzeniem i mieszkaniami kupie. Oferty Kurjer zdw 71 588

Kupię
kawiarnię-cukiernię w powiatowym mieście, lub kolonialkę. — Zgłoszenia Kurjer zdw 71 571

Rower
damski i trójkołowy dziecięcy kupie. Oferty Kurjer zdw 71 609

Platformę
lub ciężką podwozie kupi Słusarska Maleckiego 14.
zdw 71 635

4 sanie
4-6 osobowe kupie. Oferty Kurjer zdw 71 614

Pianino
kupie stare w dobrym stanie. — Cena 500-700 zł gotówką. Oferty Kurjer zdw 71 660

Kupię
sklep kolonialno-deliatesowy w woj. Poznańskim, wzm. Pomorze, do ceny 10 000 zł. Zgłoszenia Kraków, ul. Długa 63. — Aleksander Wójcik.
nw 5203

Urządzenie
młyńskie 20-30 ton na dobę, maszyny do przeniesienia, kupie. — Oferty Kurjer zdw 71 681

Kupię
zakład fryzjerski lub wydzierżawie próżną ubikację z mieszkaniem lub bez. Oferty Kurjer zdw 71 726

Kupię
bilard w dobrym stanie. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 716

Futerko
damskie kupie korzystnie. Zgłoszenia proszę skierować Kurjer zdw 71 789

Kupię
wygodny, czysty hotel. Oferty Kurjer zdw 71 763

Kamienicę
kupie dobrze się procentującą, możliwie z wolnym mieszkaniem, plac gotówką 200 000 złotych. — Oferty Kurjer zdw 71 838

Kupię
magiel. Oferty Kurjer zdw 71 870

Likwira
cukierki tabletkowane chronią od kaszlu, zaplegnienia. Wszędzie do nabycia.
zdw 71 817

Dentyst.-techniczne
maszyny używane kupie. Zgłoszenia do Kurjera zdw 71 838

Bernardyna
oraz dogę i wilka czystej rasy parę tygodniowe kupie. Oferty do Kurjera Pozn. zdw 71 899

Ostrego
wilka i pinczerka kupie. Tel. 31-04.
Kw 1149

Kupię
wóz gospodarski — 2 calowy — szafę do akt, maszynę piszącą — magiel krecony. Probstwo Grodziszczko (Środa).
dw 2809

Regały
i szafy oszklone do urzędzenia składu kupie. Oferty Kurjer zdw 71 775

Kupię
kuźnię połową oraz kowadło. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 71 89

Kupię
kino, Poznań lub małe miasto Wielkopolski. Oferty Kurjer zdw 71 923

6 KAMIENICE

Kamienicę
komfortową dochód roczny 22 tys. sprzedam, bez pośrednictwa 205 tys. Oferty Kurjer zdw 71 176

Kamienica
3 piętrowa, wolnym składem, 5 pokojowym mieszkaniem, dochód 8 000, cena 75 000, wpłaty 50 000, spiesznie sprzedam. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer zdw 71 416

Kamienica
III. piętro, mieszkanie komfortowe, dochód 10 000, cena 95 000 wpłaty 60 000, szybko sprzedam. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer zdw 71 102

Willa
5 pok. z ogrodem na Solcu, cena 45 000 sprzedam. Oferty Kurjer zdw 71 103

Kupię
dom miasto powiatowe, wolny skład i mieszkanie przy ruchliwej ulicy lub rynku, wpłacie 15 tys. następne 10 000 za rok. — Szczegółowe oferty wprost od właściciela Kurjer zdw 71 489

Kamienicę
w dobrym stanie i położeniu w Poznaniu lub prowincji kupie. Wpłaty 40 tysięcy. Oferty Kurjer zdw 71 516

Kupię
kamieniczkę, wpłacie 10-15 000. Oferty Kurjer zdw 71 497

Kamienicę
ładną, dużą w Poznaniu zamienie na taką samą w Niemczech. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 683

Dom
dwupiętrowy w Poznaniu sprzedam, czynsz roczny 6 000. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 794

Pawilon nr. 70
na terenach zachodnich P. W. K. oraz gablotka o współczesnym stylu zaraz korzystnie do sprzedania. Hartwig Kantorowicz, Nast. S. A., Poznań, Grochowska 6.
zdw 71 792

Sprzedam
dom większym mieście powiatowym przy Poznaniu z wolnym składem, mieszkaniem, stajnią, ogrodem. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 318/9

Kamienicę
w Poznaniu i na prowincji, młyn, hotele, kawiarnie, restauracje, poleca do sprzedaży i poszukuje do kupna dla poważnych rezydentów. Cyranik Poznań, Sw. Marcin 63.
zdw 71 754

Kamienicę
sprzedam komfortową, 5 skądów roczny dochód 28 000 za dziesięć lat, dzierżawa, trzeci przyrządek od placu Wolności, pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer zdw 71 905

Kamienica
narożnikowa, komfortowa, centrum miasta, z wolnym 4 pokojowym mieszkaniem, korzystnie na sprzedaż. Bliższych informacji udziela Żydowska 27, I. prawo.
zdw 71 746

7 PIĘTADZ

Hipoteki
na nieruchomościach w Niemczech zapisane kupuje Dom Hipoteczny-Handlowy Edmund Suwalski, Bydgoszcz, ul. Śniadeckich 2. Telefon 590.
nw 5101

List hipoteczny
niezbyt późno platny kupie z drobnym dammem. Oferty Kurjer zdw 65 687

Wspólnika
cichego lub czynnego gotówką 15 tys. do zyskowego przedsiębiorstwa branży metalowej poszukuje ewent. pożyczki do 5 000 pod zastaw tegoż. Oferty Kurjer zdw 71 196

2.000 zł
złoty biegi handlowiec jako kaucję lub wypoczynek w rzetelnym przedsiębiorstwie, gdzie otrzyma stałą posadę w ekspedycji jako magazynier lub t. p. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 536

2.000 zł
na interes krótkoterminowy potrzebne. Oddam 1 stycznia 2 500 zł. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 448

Mam 27.000 zł
proszę propozycje. Ożenek nie wykluczony. Oferty Kurjer zdw 71 470

Wstąpię
jako wspólnik z 6-8.000 do koźzystego przedsiębiorstwa. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 572

500 zł
pożyczki poszukuje jako procent pokój umebłowany. Adres wskazać Kurjer zdw 71 932

30.000 zł
na I. hipotekę większego młyna parowego z zabudowaniami, wartość handlowa 200 000 zł, zaraz poszukuję. Zgłoszenia do Kurjera zdw 71 566

50.000 zł
na pierwszorzędną hipotekę kamienicy poszukuję. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 606

Wspólnika
z kapitałem 40 tysięcy zł przyjmie do dobrze prosperującego składu obuwia w śródmieściu. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 71 784

Pożyczki
do 10 000 za hipotecznym zabezpieczeniem poszukuję poważna firma. Oferty do Kurjera zdw 71 766

Poszukuję
wspólnika z gotówką 1 500-2 000 najchętniej szoferą celem kupna autodorożki. Oferty Kurjer zdw 71 735

Poszukuję
10 000-15 000 zł na I. hipotekę majątku ziemskiego 1 000 móg na Kujawach, dam 15%. Spieszne zgłoszenia Kurjer zdw 71 786

Udziele
pożyczki 3 000 za udzielenie posiadajcy stałej inkasenta, woźnego lub podobnej. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 840

2.000 zł
handlowiec kol. złoży kaucję za ekspedienta, magazyniera lub inkasenta. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 556

5-7 000
osoba posiadająca gotówki otrzyma dobrą propozycję, samotnie mają pierwszeństwo lub młode małżeństwo. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 860

Samotnego
wspólnika, wiek, zawód obojętny, z powodu śmierci meza przyjmie do mego składu bławatów, mekskiej, damskiej konfekcji, gotówką pożądaną. Adres wskazać Organizację, Górna Wilda 10.
zdw 71 889

6-8 000 zł
na czas od 3-4 miesięcy, zależnie od ugodę poszukuje się dla przemysłu, za dobrem procentem i pewną gwarancją. Zgłoszenia przyjmują Kurjer zdw 71 926

10-12 000 zł
pożyczki za wysokim oprocentowaniem, zabezpieczeniem w dolarach amerykań. poszukuje przemysłowiec, na krótki czas, spieszne zgłoszenia proszę do Kurjera zdw 71 924

8 DO WYNAJECIA

Piękne 6-pokojowe mieszkanie
wysoki parter naprzeciw sadu pow. 600 zł 2 lata zgóry. Zgłoszenia Kreta 24, administrator.
zdw 71 302

Pokój
z kuchnią za czynszem zgóry do wynajęcia. Junikowo 42.
zdw 71 436

Pokój
i kuchnia 20 minut od tramwaju wynajme na 5 lat za 1 800 zł za raz. St. Masłowa, Junikowo.
zdw 71 463

Mieszkanie
2 pokoje komfort meblami 5 tys. rok dzierżawy wskazuje — Swierca, Żupańskiego 18.
zdw 71 637

4 pokoje
hall, łazienka, centralne ogrzewanie etc., I. piętro Dąbrowskiego, dzierżawa 275 zł miesięcznie i zwrot remontu, wynajme. Kasprowicz, plac Wolności 14, II. p., tel. 33-80.
zdw 71 797

Mieszkanie
wspaniałe, słoneczne 5 pokojowe 1/2 godziny od Poznania, cena 125 zł, dogodna komunikacja. Oferty Kurjer zdw 71 636

Mieszkanie
3 pokojowe kuchnia blisko dworca w Mosinie. Zietkowiak.
zdw 71 623

Buk
2 pokoje, kuchnia 1 pokój, kuchnia zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia Bajer, Grodziska 3.
zdw 71 616

Mieszkanie
2 duże pokoje z kuchnią, front z meblami, zaraz do oddania za 3 500 zł. Oferty Kurjer zdw 71 665

Mieszkanie
dwa pokoje kuchnia wprost od gospodarza zaraz do wynajęcia. 2 200 dzierżawa za 2 lata. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 758

Mieszkania
3, 4, 5, 6 pokojowe poleca i poszukuje „Informator”. Ratajczaka 15.
zdw 71 843

3-pokojowe
mieszkanie i kuchnię z meblami II. p. Śródmieście oddam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 71 859

Dwupokojowe
mieszkanie kompletne meble I. p. oddam. Adres Kurjer zdw 71 864

Wielkopańskie
mieszkanie 9 pokoi etc. słoneczne (5 balkonów) I. piętro, z kompletnym urządzeniem. (Stylowe meble la). Skrytka pocztowa 382.
zdw 71 801

Mieszkanie
1 pokój kuchnia za roczną dzierżawę. „Osadopol”. Rzeczypospolitej 9.
zdw 71 814

Mieszkanie
w centrum pokój kuchnia, czynsz za rok zgóry 1 500 zł wskazać Kurjer zdw 71 815

Mieszkanie
dwa pokoje kuchnia z meblami na Łazarzu sprzedam. Cielewicz, Niegolewskich 18.
zdw 71 884

Pokój
kuchnia z meblami 800 przy Poznaniu wskazać Nowość. Sw. Wojciech 2.
zdw 71 890

Mieszkanie
3 pokojowe, łazienka, służbowy, wszelkie wygody, umebłowane. I. piętro, wynajme na czas dłuższy. Tylko poważne referencje. Oferty Kurjer zdw 71 777

Mieszkanie
każdej wielkości za dzierżawę odda „Komis”. Sew. Mielżyńskiego 25a.
zdw 71 911

2 pokoje
i kuchnia w tem elegancka debowa sypialnia i meble kuchenne. Do objęcia 5 000 zł. Wszelkowska Agencja Osadnicza, Poznań, Szkolna 10.
zdw 71 916

2 i 3 pokojowe
mieszkania w nowej willi na Jeżycach wprost od gospodarza zaraz do wydzierżawienia. Zgłoszenia zdw 71 930

8-10 mieszkań
po 1, 2 pokoje oraz skład w nowo budującym się domu do wydzierżawienia wprost od gospodarza 15 minut od stacji kolejowej Luban. Dzierżawa zgóry. — Oferty do Kurjera pod zdw 71 734

Mieszkania
2-7 pokoi kuchnia wskazać Informacja Poznańska, Fredry 1, II.
zdw 71 933

9 SZUKA MIESZK.

3
pokojowego z kuchnią i wygodami w śródmieściu poszukuję. Pośrednictwo wynagrodzę. Rymkiewicz, Wielkie Garbary 9, tel. 38-52.
dw 2 754

Mieszkania
2-3 pokojowego z kuchnią i łazienką poszukuje zaraz lub od 1. i wprost od gospodarza Plac ewit. czynsz, dzierżawy gotówką 2 lata zgóry. Zgłoszenia Kurjer zdw 69 018

Mieszkania
2-3 pokojowego kuchnia poszukuje za czynszem zgóry wzgl. innym odszkodowaniem. Oferty Kurjer zdw 71 378

Bezdzietny
poszukuje 2 pokojowego mieszkania, śródmieściu, czynsz 2 lata zgóry. Oferty Kurjer zdw 70 872

3 lub 4
pokoje za dzierżawę zgóry lub odstepne poszukuje. centrum. — Wiadomość telefon 55-53.
zdw 70 988

Urzędnik bankowy
samotny, spokojny lokat poszukuje 1 pokojowego mieszkania z kuchnią wprost od gospodarza ewent. 1/2 roku zgóry. Oferty pod zdw 70 986

Poszukuję
2 lub 3 pokoi z kuchnią od gospodarza za czynszem zgóry. — Oferty Kurjer zdw 71 348

Pokoju, kuchni
lub dwóch pokoi od gospodarza poszukuje młode małżeństwo, czynsz według umowy. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 71 522

Stróżostwa
poszukuje za mieszkanie. Oferty Kurjer zdw 71 112-3

1 lub 2
pokojowego z kuchnią poszukuje od gospodarza, dzierżawę zapłaci zgóry ewent. według umowy. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 71 698

Portjerstwa
z dopłatą i naprawami domowymi wzgl. zarząd domu lub mieszkania od gosp. poszukuje bardzo uczciwy monter. Oferty Kurjer zdw 71 696

10 ZAMIANA MIESZKANIA

3 pokojowe
mieszkanie I. p. tr. wszelki komfort. zamienie na 5 do 6 pokojowe. Oferty do Kurjera zdw 71 161

Zamienie
2 pokoje z kuchnią na Łazarzu I. piętro na 3-4 pokojowe bliżej centrum frontowe z dopłatą. Oferty Kurjer zdw 71 010

Zamienie
dobrze prosperujący skład kolonialny, galanterijny i piekarnię z mieszkaniem 3 pokojowym i kuchnią w dużej, kościelnej wiosce na skład kolonialny z przyległym mieszkaniem w Poznaniu. Pierwszeństwo piekarze. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 71 404

3-pokojowe
mieszkanie komf. zamienie na 4-5 pokojowe na Jeżycach lub okolicy bez pośrednika. Oferty Kurjer zdw 2 973

Zamienie
komfortowe 2 pokoje przy rynku Jeżyckim na 2-3. Oferty Kurjer zdw 2 979

Portjerstwa
w zamian za skromne mieszkanie poszukuje uczciwy, dobrze polecony, żonaty człowiek, znający się na wszelkiego rodzaju reparacjach i centralnym ogrzewaniu. Oferty Kurjer zdw 71 856

Bydgoszcz—Poznań
mieszkanie 3 pokojowe z wygodami w Bydgoszczy zamienie na takie same lub większe w Poznaniu. Oferty Kurjer zdw 71 827

Zamienie
pokój kuchnię i późniejszą portjerstwo na takie same bez portjerstwa na Jeżycach. Wskazać Kurjer zdw 71 887

Zamienie
5 pokojowe mieszkanie na 3-4 pokojowe. Plac Działowy 5, I. p., lewo.
zdw 71 913

Mieszkanie
pokój z kuchnią na Wildzie zamienie na 3 pokoje. Adres wskazać Kurjer zdw 71 849

11 POKOJE UMIEBL.

Centrum
odnowiony, frontowy pokój 1-2 panom na stanowisku, wynajme Mielżyńskiego 22 I.
zdw 70 488

Niekrepujący
umebłowany pokój dla dwóch osób zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia tylko między godz. 4-6, ul. Grunwaldzka 5, I. p., prawo.
zdw 71 435

Pokoje
słoneczne jedno, dwu, trzyosobowe zaraz. Kanałowa 7, II. prawo.
zdw 71 412

Umeblowany
pokój. Grottera 2, IV.
zdw 71 121

Śródmieście
Wynajme zaraz ładny pokój solidnemu panu. — Sew. Mielżyńskiego 3, II., lewo.
zdw 71 528

Ładny
pokój solidnemu panu, elektr., — Szewska 15, II. prawo.
zdw 71 402

Pokój
dla dwóch osób z utrzymaniem do wynajęcia. Adres wskazać Kurjer zdw 71 491

Pokój
na 2 osoby, wejście z klatki schodowej. Młyna 18, II. piętro, podwórze.
zdw 71 514

Pokój
śródmieście, parter, elektryczność. Cena 60 zł. Adres Kurjer zdw 71 500

Pokój
dla pana zaraz do wynajęcia. — Informacje: ul. Sew. Mielżyńskiego 22, skład papieru.
zdw 71 499

Pana
na wspólny pokój. Grobla 27.
Wypusz. zdw 71 820

Pokoje
dla małżeństw także mieszkania
polecia „Fragut”. Ratajczaka 15
Pasaz 1. wchód parter.
zdw 71 904

1-2
pokoje oddzielne i łącznie elek-
tryczność, łazienka wynajme. Szar-
marzewskiego 26a. II. lewo.
zdw 71 902

Pokój
elegancko umeblowany dla 1-2
osób. Chemońskiego 2. parter.
zdw 71 901

Pokój
balconowy, umeblowany z osob-
nym wejściem oddam solidnemu
panu zaraz. Szarmarzewskiego 32.
front, III. p. lewo. zdw 71 903

Słoneczny
duży pokój jednemu lub dwom
panom do wynajęcia. Matejki 67.
II. prawo. zdw 71 956

Pokój
dla 2 lub 3 panów od 15. II. wy-
najme. Wierzbickiego 39 a. parter.
zdw 71 958

Pokój
panom utrzymaniem (bez). Wiza.
Wrocławska 13. zdw 71 743

Duży
umeblowany pokój dwa łóżka bez
pościeli, światło elektr. z używa-
niem telefonu do wynajęcia. —
Prusa 2. III. prawo. zdw 71 684

Ładny
słoneczny pokój do wynajęcia dla
pań (panów). Grunwaldzka 23.
III. prawo. zdw 71 686

Balkonowy
pokój solidnym panem wynajme
od 15. Słowackiego 39. III. prawo.
jw 2982

Pokój
wynajme. Polna 11. I. lewo.
jw 2961

Pokój
umeblowany 1-2 osobom. Stasz-
ca 26. II. lewo. jw 2981

Pokój
umeblowany. Wierzbickiego 53.
III. lewo. zdw 71 690

Dwa
pokoje i kuchnia do wynajęcia.
Adres wskazuje Kurjer jw 2 978

Pokój
umeblowany na parterze z świat-
łem elektrycznym do wynajęcia
u p. Gasiorowskich. Kraszewskie-
go 3. skład kapeluszy. jw 2 980

Pokój
wynajme elektryczność. Krzyż-
niak. Marszałka Focha 84.
zdw 71 729

Pokoje
przyjeźdnym tanio. 27. Grudnia
9. III. zdw 71 718

Pokój
balconowy, umeblowany jednemu
lub dwom panom wynajme. po-
ściel pożądana. Zielona 7. III.
front, prawo. zdw 71 722

Pokój
duży słoneczny dla 2 panów lub
pań od 15. II. (G. Wilda) Zielna
nr. 24. parter, prawo. zdw 71 731

Pokój
frontowy. Strzelecka 6. III. le-
wo. zdw 71 724

Skromny
pokój dla pana od 15. II. do wy-
najęcia. Poznań, plac Sapieżyń-
ski 11. II. p. wprost. zdw 71 767

Ładny
słoneczny pokój z elektrycznym
oświetleniem, z utrzymaniem lub
bez do wynajęcia dla dwóch osób.
Januszek. ul. Marsz. Focha 39.
II. p. dom ogrodowy. zdw 71 707

Pokój
umeblowany wynajme z utrzy-
maniem. Wale Zygmunta Augu-
sta 2. I. lewo. zdw 71 708

Pokój
duży i jasny w śródmieściu dla
1 wgl. 2 panów z utrzymaniem
lub bez od 15. II. do wynajęcia.
Zgłoszenia Wielkiej Garbary 8.
m. 8. zdw 71 796

Pokój
dwuosobowy. Patr. Jackowskie-
go 29. III. prawo. zdw 71 793

Pokój
wynajme zaraz. Patr. Jackow-
skiego 29. II. piętro, lewo, front.
zdw 71 802

Pokój
z własną pościelą, inteligentnej
pani oddaję korzystnie. Telefon
nr. 29-26. rw 7624

„Informator” poleca
pokoje umeblowane
dla panów, pań, małżeństw. Ra-
tajczaka 15. zdw 71 841

Elegancki
gabinet mebli, światłem elektry-
cznym i telefonem ewil. 2 poko-
je lepszymu panu wynajme. —
Kręta 7. III. prawo. zdw 71 854

2 panienki
przyjme na wspólny pokój. Ry-
nek Jeżycki 2. I. lewo. zdw 71 761

Pokój
umeblowany solidnemu panu wy-
najme. Dąbrowskiego 70. II.
wejście, I. lewo. zdw 71 759

12 SZUKA POKOJU

Pokoju
jednego lub dwóch z częściowym
utrzymaniem w śródmieściu nie
krepującego, poszukuje pan na
samodzielny stanowiący. Świa-
tło elektryczne, łazienka koniecz-
na. Nie wyżej drugiego piętra
Pościel własna. Oferty Kurjer
zdw 71 434

Młode
małżeństwo poszukuje pokoju z
kuchnią ewentl. 2 z kuchnią. —
Agenci wykluczeni. Zgłoszenia
wprost do gospodarza do Kurjera
zdw 71 452

Potrzebny
pokój umeblowany lub próżny
dla pań z dwiema córkami z ku-
chnią. Mogą być 2 pokoje. Zgło-
szenia Kurjer zdw 71 447

Inteligentny
pan poszukuje czystego pokoju
przy spokojnej i sympatycznej
rodzinie. Podać cenę. Zgłoszenia
Kurjer zdw 71 557

Inteligentne
małżeństwo z dzieckiem poszuku-
je umebl. 1-2 pokój z używalno-
ścią kuchni ewentl. z utrzyma-
niem, pożądana elektryczność. —
Jeżyce. I. azar. I. aszawę zgłosze-
nia Kurjer zdw 71 456

Wyższy
urzędnik poszukuje od 1 grudnia
gustownie umeblowanego pokoju
z oddzielnym wejściem i dobrą
usługą. Oferty pod zdw 71 592

Pokoju
zupelnie niekrepującego od grud-
nia poszukuje urzędnik bankowy
Zgłoszenia z podaniem ceny do
Kurjera zdw 71 584

Poszukuje
umeblowanego pokoju z kuchnią
dla żony i córki. Oferty Kurjer
zdw 71 581

Pani
poszukuje od 15. II. pokoju z czę-
ściowym utrzymaniem. Kuchnia. —
Oferty Kurjer zdw 71 652

Pokoju
niekrepującego (chętne z osob-
nym wejściem) z łazienką i ele-
ktrycznością w okolicy Mostu
Teatralnego od 15. bm poszuku-
je pan. Cena obojętna. Oferty
Kurjer zdw 71 649

Bezdzietne
małżeństwo poszukuje skromne-
go umeblowanego pokoju, z wła-
sna pościelą, do 50 zł. na krótki
czas. Zgłoszenia Kurjer
zdw 71 610

Pokoju
poszukuje. Zgłoszenia ceną Ku-
rier zdw 71 603

Urzędnik
poszukuje skromnie umeblowane-
go pokoiku. Oferty Kurjer
zdw 71 622

Pokoju
umeblowanego poszukuje od 15.
młode bezdzietne małżeństwo. Oferty Kurjer
zdw 71 944

Pani
z pościelą poszukuje skromnego
pokoju od 1. 12. r. b. Oferty Ku-
rier zdw 71 670

Niekrepującego
pokoju dwuosobowego poszukuje
się od 15. II. w śródmieściu. Of-
erty Kurjer zdw 71 671

Młode
małżeństwo poszukuje pokoju od
15. II. Oferty Kurjer zdw 71 653

Dwóch
panów poszukuje pokoju. Po-
żądana okoliczność. Zgłoszenia
Kurjer zdw 71 685

Dwa
pokoje na bura przy ul. Gwarnej
4w. Marcina. Kanta'a. Ratajcz-
ka poszukiwane natychmiast. —
Oferty Kurjer zdw 71 755

Solidna
panienka szuka pokoju w śródmie-
ściu. Zgłoszenia Kurjer
zdw 71 709

Dwie
urzędniczki matka z córką poszu-
kuje umeblowanego pokoju od
15. możliwie okolicy Wildy. Oferty
Kurjer zdw 71 852

Pokoju
niekrepującego, elektryczność od
15. szuka student medycyny. Cena
z herbata do 60 zł. Kurjer
zdw 71 831

Małżeństwo
z chłopczykiem 7 lat. poszukuje
skromnie umeblowanego pokoju
używanym kuchnią czas przejści-
owy. Oferty Kurjer zdw 71 834

Pokoju
niekrepującego u samotnej osoby
poszukuje. Oferty Kurjer
zdw 71 866

Pokoju
poszukuje student zaraz. Zgło-
szenia do Kurjera Pozn. zdw 71 938

Urzędnik
poszukuje od pierwszego grudnia
pokoju niekrepującego, czystego
w cenę do 60 zł. Zgłoszenia Ku-
rier zdw 71 776

Próżnego
pokoju na spokojną pracę poszu-
kuje. Zgłoszenia Kurjer
zdw 71 918

Pokoiku
małego taniego poszukuje intelli-
gentna panienka. Oferty cena
Kurjer zdw 71 953

Szukam
wspólnego pokoju od 15. Oferty
Kurjer zdw 71 678

13 LOKALE

Ubikacji
suchej, jasnej w suterenie z
frontowym wejściem przy ruchli-
wej ulicy zaraz poszukuje Oferty
Kurjer zdw 70 749

Ubikacja
wraz z pokojem mieszkalnym w
śródmieściu do wynajęcia na ci-
chy warsztat. Adres Kurjer
zdw 71 187

Lokal biurowy
trzy duże pokoje, telefon, śród-
mieście, parter front. Oferty
„Par”. 27. Grudnia 18. pod 50 65
Pw 6840-59.65

Składu
z mieszkaniem poszukuje. Oferty
Ostrówek 10/11. II. piętro. Fibich
zdw 71 219

Lokale
biurowe, ubikacje przemysłowe
polecia i poszukuje „Informator”.
Ratajczaka 15. zdw 71 844

Poszukuje
się składnicy lub próżnego loka-
lu. Kasperski. Półwiejska 10.
zdw 71 869

Skład
towarów krótkich bielizny, cen-
trum, pow. miasta sprzedam —
Gołowski 8-12 000. reszta na do-
godnych warunkach. Założyć
można kapelusze, konfekcje dam-
skie. Zgłoszenia do Kurjera
zdw 71 963

Ubikacje
na warsztaty lub mieszkania
wskazuje Kurjer Poznański
zdw 71 903

Ubikacje
handlowe w rozmiarze ca. 150
(2 m.), nadające się na hurtow-
nie lub przedsięwzięcia, z u-
żywaniem windy, przy Starym
Rynku, wprost od gospodarza do
wydzierżawienia. Zgłoszenia do
Kurjera Poznańskiego zdw 71 818

14 DZIERŻAWY

Skład
nowy z mieszkaniem w mieście
powiatowym Gostyniu zaraz wy-
dzierżawi Jakubiak. Gostyń. Kła-
szorna 2. nw 5135

Piekarnia
z piecem nowoczesnym i w do-
brej okolicy zaraz do wydzierża-
wienia Lück. Najowo pow. Szar-
motuły. zdw 70 391

Duży
skład nadający się na każdą bran-
żę, przy ruchliwej ulicy do wy-
najęcia. Z. Heinowa. Srem. Mo-
stowa 8. zdw 71 415

Skład
20 m² długi w Bydgoszczy. Długa
47 z przynależnościami zaraz do
wynajęcia. Czynsz za rok zgóry
zdw 71 411

Piekarnia
pierwszorzędna w pełnym biegu
w dobrym położeniu w rynku od
kilku lat istniejąca dzierżawa na
3 lata do objęcia potrzeba 7 000.
w tem roczna dzierżawa. Mistrz
piekarski. Roman Faferk. Wron-
ki nw 5 272

Salke
12x12 dla kina wodnego na
soboty i niedziele oddam. Rest.
Jasin-Swarszcz. zdw 71 525

Wydzierżawie
kilkanaście mórg roli z łąką, pa-
stwiiskiem, 2 budynki, szopa sto-
doła, gdzie można łatwo na mie-
szkanie urządzić na przedmieściu
Poznania zaraz do oddania, po-
trzeba 4-5 tysięcy zł. A. Paeń-
ski. Zielona 5. I. zdw 71 508

Wydzierżawie hotel
pierwszorzędny, 20 pokojowy, ka-
wiarnia z restauracją, pojedyn-
cza restauracja „Gospoda”, sala
dancingowa, sala teatralna, o-
gród z półwyspem w jezioro. Do
objęcia potrzeba 40 000 zł. Zgło-
szenia wprost do właściciela.
— Ignacy Piotrowski, Wolsztyn,
Grand Hotel Café. zdw 71 563

Wydzierżawie
na 2 lata 6 000 zł wille piękna,
słoneczna, 9 pokoi kompletnie ur-
ządzonych, dobra lokata kapita-
łu, dzierżawa niska, potrzebna
gotówka natychmiast. Blizsze
szczegóły 27. Grudnia 16. Bagaże.
zdw 71 641

3 ubikacje
na bura do wynajęcia, okolica
Fr. Ratajczaka. Zgłoszenia do
Kurjera zdw 71 619

Wydzierżawie
1 000 morgowy majątek ziem-
spasnej, okolicy Pleszewa, 10
lat po 150 funtów żyta morga. —
Przejście 200 000 złotych. Moli-
nek, Poznań. Zwierzyniecka 10.
zdw 71 668

Pokój
700 zł. w tem zaliczony rok dzier-
żawy. Oferty do Kurjera Pozn.,
Stary Rynek rw 7614

4-pokojowe
mieszkanie z komfortem oraz 2-
pokojowe i kuchnia zaraz do wy-
dzierżawienia ul. Starościńska 1.
rw 7628

Skład
dla fryzjera o dwóch oknach wy-
stawowych w dobrym punkcie
Gniezna, bezkonkurencyjne miej-
sce, bez odstępnego zaraz do wy-
dzierżawienia od gospodarza. —
Zgłoszenia agencji Kurjera Po-
znańskiego, Gniezno, 491.
nw 5316

Sala
ca. 500 mtr² przy Górnej Wildzie
41 nadająca się na każde przed-
sięwzięcie jest zaraz do wydzier-
żawienia. Zgłoszenia i adreś: Jar-
uzewski, Poznań, ul. Wozna 6,
tel. 3266. zdw 71 806

Rolnik
zawodowy poszukuje dzierżawy
folwarku lub probostwa 400 000
morg bonitacja 2.00—3.00 mk. bez
inventarzy. Zgłoszenia do Ku-
rjera zdw 71 891

Wydzierżawie
2 pokoje kuchnię w Debeu dzier-
żawa 3 lata z 5 400. Zgłoszenia
Kurjer zdw 71 912

Skład
w Wolsztynie, 2 okna wystawo-
we, 3 pokoje i kuchnia, obszerna
piwnica, centralne ogrzewanie,
gaz, elektryczność, przy najruch-
liwszej ulicy, przy kościele, w no-
wobudowanym budynku spiesz-
nie wydzierżawie. Stemplewski.
Wolsztyn, ul. Błażowa 39.
dw 2805

Garaże
nowocześnie urządzone po cenie
przystępnej do wynajęcia. Hen-
nowicz. Automobile. Poznań. Pa-
trona Jackowskiego nr. 49. tele-
fon 65 15. bpw 937

Rzeźnictwo
dobra okolica, do wydzierżawie-
nia, urządzenie według przepisu.
Wiadomości udzieli Wł. Noska.
Gniezno. Zielony Rynek 5.
nw 5315

15 UZDROWISKA
„Mila” — Pensjonat
Zakopane
przyjmuje tylko chrześcijan.
— Idealne warunki dla rekonwale-
scentów. Pw 5022-56.200

Rekonwalescentów
nieważnych chorzy przyjmie Mor-
minków. stacja, poczta Ostró-
rów. Kuchnia dietetyczna. Pra-
spekty. zdw 69 640

Zakopane
„Januszek” ul. Chalubińskiego.
pensjonat Wandy Rycklickiej z
Poznania. Dzielnicą willi, park-
ów. Dom ciepły. Wodociąg ele-
ktryczność, łazienka. Pokój ład-
ny z utrzymaniem 8,50 zł. od 15
grudnia 10 do 12,50 zł. zdw 71 898

16 OSOBISTE

Uwaga!
Osoby, które mają jakie preten-
sje do p. Leona Larka uprasza
się o zgłoszenia do biura Stow.
Samopomocy Społ. Stary Rynek
45. II. p. zdw 69 517

Ostrzegam
przed przyjęciem wksiłki wysta-
wionych przez firmę Dom Han-
dlowy Jaskiewicz, na sumę 500 i
300 zł, które zostały mi skradzio-
ne. Fałszywki, Mickiewicza 54.
zdw 71 828

Osobiste
Staszk! proszę o zwrot listów
pod dawnym adresem. Anuska.
zdw 71 960

21 ZGUBY

Zgubioną
książeczkę wojskową unieważ-
niam Stanisław Rajkowski. Po-
znań. zdw 70 758

Unieważniam
książeczkę wojskową na nazwi-
sko Stanisław Politowicz, Gnie-
zno. Przecznicza 1. zdw 71 524

Upraszam
o oddanie u portjera w Coll. Mi-
nus zagubionej legitymacji uni-
wersyteckiej nr. 11522. — Maria
Kublińska. zdw 71 513

Unieważniam
książeczkę wojskową na nazwi-
sko Jakób Bak. zdw 71 460

Zaginął
Indeks Uniwersytetu Poznańskiego
nr. 7782 na nazwisko Sylwe-
ste? Janiak. Zwrócić proszę u
portjera w Zamku. zdw 71 611

Zgubiono
książeczkę wojskową na nazwi-
sko Artur Gaede Poznań. Ber-
wińskiego 5, wystawiona przez
P. K. U. Poznań. dw 2806

Pierścionek
wewnątrz nanie „C. T. H. to R.
P. D. 7:15-24” zgubiono. Zgło-
szenia za wynagrodzeniem Mary-
narska 4. I. p. zdw 71 949

22 ROZMAITE

Obuwie
kupuje się najtaniej u Sternala
Chwaliszewo przy moście.
bp 876

Kapelusze
damskie przerabiam tanio w
przeciągu 24 godzin. Sokołowska.
Zwierzyniecka 22. I. piętro, daw-
niej Plac Wolności 7.
bpw 913

Salon mód
wykonuje suknie i okrycia po-
dług najnowszych modeli Kan-
taka 2. zdw 55 960

Gabinet Kosmetyczny
Piekary 18
Pielęgnacja skóry i włosów —
Specjalne masaż twarzy star-
sanne i higieniczne wykonanie.
Masaż odświeżający — Uży-
wanie smarszerek, brodawek,
piegów, wargów. zdw 63 875

Obiady
domowe Aleje Marcinkowskiego
22. I. od 3-4. zdw 71 445

Robótki ręczne
rysuje po cenach umiarkowanych.
Jankowska. Stary Rynek 48. II.
bpw 871

Wszelkie
reparacje zegarków oraz napra-
wy wszelkiej biżuterii wykonuje
sumiennie tanio firma P. Tar-
kowska, plac Wolności 11 (pod
filarami) Pw 4941

Jabłka
trwale, wyborowe dostarczam
hurtownie i detalicznie. Próbkę
Slachciak. Strzelecka 7.
zdw 70 071

Chłopca
7 miesięcznego, ładnego zdrowe-
go oddam na własne bez odszko-
dowania. Zgłoszenia Kurjer Po-
znański zdw 71 410

Wykonuje
tanie wszelkie prace blacharskie
i instalatorskie. Radziejewski
Małeckiego 1. zdw 71 320

Rysunki
hafty najgustowniej wykonuje —
Jagodźska. Aleje Marcinkow-
skiego 3 a. zdw 71 451

Polsko - francuska
kuchnia lpsiana wydaje pierw-
szorzędne obiady prywatne. 4 da-
nia 2,50 zł. Młyńska 4 I.
zdw 71 493

Futra
damskie i męskie wykonuje, re-
paruje, modernizuje tanio. Pie-
kary 10. zdw 71 511

Mody
damskie męskie wykonuje po-
dług najnowszych modeli pary-
skich, angielskich po cenach lar-
dzo przystępnych, wykonanie fa-
chowe. Piekary 10. zdw 71 509

Masażysta
polecia się w dom. Łaskawe zgło-
szenia do Kurjera zdw 71 504

Dywany
reparuje. Tabernacki, Raczyń-
skich 2. parter, lewo przy placu
Bernardyńskim. zdw 71 580

Małżeństwo
przyjme dziecko z lepszych rąk
na wychowanie. Oferty Kurjer
zdw 71 469

Salon Mód „Zofia”
Białowska 3. II. szyć najładniej
najszybciej. zdw 71 468

Rutynowany
urzędnik banowy poszukuje po-
pudlnego uboższego zająca.
Zgłoszenia Kurjer zdw 71 589

Starszy

pan. zdrowy i wesoły, z dobrym charakterem, poszukuje towarzyski życia z własnym mieszka- niem. Cel matrymonialny. Tylko poważne oferty skierować do Ku- riera. Stary Rynek nr 7616

Poznań

pania mająca zamiarowanie do ku- piecia. Jestem kawalerem i ja- śni posiadam dom, skład oraz mieszkanie. Cel matrymonialny. Poważne oferty skierować proszę Kurier z dw 71 480

Towarzyski

życia poszukuje kawaler, lat 30. Panie do lat 40 racza skierować swe oferty Kurier z dw 71 688

Panna

przystojna, posiadająca narazie 2.000 i wypierze szuka znajomości panów, dzielni ogrodnicy mają pierwszeństwo od lat 30-50. Oferty upraszamy do Kurjera z dw 71 712. Cel matrymonialny.

Panna

przystojna, niezależna, posiadająca narazie 2.000 zł, kompletna wypierze, szuka znajomości panów, dzielni ogrodnicy mają pierwszeństwo od lat 30-50. Oferty upraszamy do Kurjera z dw 71 711

Biuro

„Rekord”, uszczelnia ludzi przez umiejętne dobieranie ma- teriału. Sprawy prowadzi ho- norowo i dyskretnie. Biuro po- siada obszerne znajomości z róż- nych sfer. Poznań, Skarbowa 15, telefon 40 18. z dw 71 764

Przyjaźni

lepszego pana lat 45-50, poszu- kuje pani posiadająca mieszka- nie i gotówkę. Cel matrymon- ialny. Kurier z dw 71 687

Specjalista

główni nowych, naprawy tylko Liebig. Chwaliszewo 39, rw 7625 6

Wdowa

wesola, własne mieszkanie, zna- dzona samotnością, pozna pana od lat 45-60. Cel matrymonial- ny. Oferty do Kurjera z dw 71 838

Wdowiec

przystojny, na stanowisku pań- stwowym, z 3 dziećmi od lat 7½ — 13½ majątek, własne 6 poko- jowe mieszkanie w Poznaniu, po- szukuje odpowiedniej żony z do- brej, inteligentnej rodziny, pierw- zzeństwo córki lub wdowy wło- ściańskiej. Zgłoszenia Kurier z dw 71 740

Dla

mej bratanki, lat 25, przystojnej, szlachy posiadającej własny in- teres, wartości 70 tysięcy zł w kamienicy rodziców, poszukuje męża od lat 20. Panowie intelli- gentni, solidni kupcy z gotówką, lub wyżsi urzędnicy na stałej po- sadzie. Rzecz traktuje się poważ- nie, dyskretnie, zapewniona. Zło- szenia proszę z fotografią, która się zwraca. do Kurjera z dw 71 853

Panna

przystojna, urzędniczka lat 30, dobrego charakteru, pozna powa- nego pana. Cel matrymonialny. Zgłoszenia Kurier z dw 71 921

Panna

ciemno-blondynka, z prowincji, lat 21, przystojna, zera na inte- ligenca i muzykalna, posiadająca- ca zaraz gotówkę 15.000, nawa- że w celu matrymonialnym ko- respondencje z inteligentnym pa- nem do lat 30, najchętniej urzę- dnikiem lub samodzielnym ku- pcom. Poważne oferty z foto- grafia proszę nadesłać do filii Kurjera Poznańskiego, Gniezno, ul. Chrobrego, pod „Inteligentna” nr 5313

24 NAUKA

Szkoła Tańców

Stelli Kledekowej
Pocztowa 29, tel. 33-29, 14. 11. kurs uzupełniający. Do kursu prywatnego od 7-8 przyjmie jesz- cze kilka zgłoszeń. Lekcje pry- watne każdego czasu. Pw 6 892-56.441

Student

udziela korepetycji w zakresie 6 klas gimnazjalnych głównie ma- tematyki, łaciny i francuskiego. Zgłoszenia Kurier z dw 71 345

Laureatka

Akademii Paryskiej udziela lek- cji rysunków malarstwa u siebie na mieście Matejki 2 parter. z dw 70 236

Vala Jennings

przejmnie kilka inteligentnych pa- niątek do akademickiego komple- tu tańców. Lekcje prywatne i kawi- lary porze. Ratajczaka 29 III lewo. Pw 6 924 45.78

Kursy

króju i szycia damskiego. Wpi- sy przyjmują Amelia Klawiero- wa Marji Magdalena 1 III na- woznik Raczyńskiach dw 2 649 50

Akademja Tańców

po powrocie z zagranicy prof. Stefan i Janina Wituszkowscy rozpoczną naukę o- statnich nowości Wie- dnia, Paryża i Lon- dynu Skarbowa 14, parter, lewo, sala komfortowa i niekie- ra. Pw 6 922 45.76

Kursy

stenoografii polskiej, niemieckiej, łaciny na maszynie Tyran- zowski. ul. Strzelecka 53, na- woznik P. Świętochowskiego, z dw 71 752/3

Szkoła Tańców

Baletmistrza Szczurka
Wróciłem z Wiednią
sprawdzam najnowsze wzory specjalnie Tango Boston. Dja- gonal. Quikstepa i Blues. Zło- szenia Plac Wolności 14a III p. 4-9 wyuczam pod gwarancją bpw 919

Lekcje tańców

Vala Jennings
Wpisy do towarzyskich komple- tów dla inteligencji na grudzień, przyjmuję już teraz. Lekcje pry- watne każdego czasu. Szkoła prowadzi po tegorocznych stu- diach w Paryżu, Londynie, No- wym Jorku. Godz 3-7. Rataj- czaka 29 III, lewo. Pw 6 923 45.65

Szkoła Języków

Marji Romington
Jedyny zakład wielojęzyczny w Poznaniu Strzelecka 8, z dw 71 372

Kursy kroju

szycia. Zgłoszenia przyjmuję co- dziennie św. Marcin 18, z dw 71 275

Jazzbandzista

(Saxofonista) pierwszorzędnym, z nowoczesnymi instrumentami — wolny zaraz lub później. Zgłosze- nia. Powalski, Inowrocław, ulica Jakóba 15. II, z dw 71 570

27 SZUKA PRACY

ogłoszenia do 30 słów dla poszu- kujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

Pierwszorządna siła

córka mistrza rzeźnickiego, obe- znana z wszelkimi pracami ma- sarskimi, specjalista w deko- racji, o dobrych warunkach zew- nętrznych, nienaganna w obe- ści, z najlepszymi świadectwa- mi, obecnie na wypowiedzianej posadzie, szuka odpowiedniego stanowiska tylko w dobrym do- mu. Łaskawe oferty: C. Drew, Gdańsk, Langgarten nr 54, Pw 6 798-71.331

Pracownik

umysłowy szuka jakiegokolwiek pracy. Dobre referencje. Łaska- we zgłoszenia Kurier z dw 71 442

Młynarz

młody obeznany z wszelkimi maszynami wykonuje mniejsze remonty przy motorach i t. d. poszukuje posady łaskawe ofer- ty Kurier z dw 70 767

Książkowy

(po wojskowości) przyjmie posadę zaraz. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego nr 5207

Młoda

inteligentna wdowa po oficerze, szuka posady gospodyni na mają- tek najchętniej na probostwo za- raz. Zgłoszenia Kurier z dw 71 876

Dziewczyna

z prowincji biegnie we wszyst- kiem, obecnie w posadzie szuka od 15 b. m. posady jako samo- dzielna do 1-2 osób tylko do- lepszego domu. Posiada kilka- letnie świadectwa. Zgłoszenia Kurier, Stary Rynek nr 7627

Leśniczy

lat 32, żonaty, z rządowym egz- aminem i 9 letnią praktyką laso- wa we większym majątku, po- szukuje posady. Zgłoszenia do Kurjera pod dw 2610

Przykrawacz

meski. Poszukuje posady mie- siecznie 300 zł. Oferty Kurier z dw 71 188

Bona

kochająca dzieci, poszukuje po- sady najchętniej na wsi. Pon- czakówna, Rogoźno, Czarnkow- ska 160, z dw 71 523

Gospoia

kucharka samodzielną szuka po- sady do restauracji, łaskawe o- ferty: ul. św. Marcina 27, u Iga- cówny, z dw 71 529

Praczką

sumienna poszukuje prania oraz posługi w piatki i soboty. Zło- szenia Matejki 53, parter, Ma- tuszewska, z dw 71 539

Kucharka

z szkoła gospodarza, znająca do- bre gospodarstwo domowe, pra- sowanie sztywnej bielizny, szuka posady, najchętniej do samotne- go pana. Zgłoszenia Kurier z dw 71 454

Porządny

rzetelny i nawskroś uczywi- zczłowiek poszukuje portierswa lub stróżstwa. Oferty Kurier z dw 71 446

Szofer - kawaler

trzeźwy sumienny biegły w swym zawodzie z praktyką do- bremi, świadectwami szuka po- sady miejscowości obojętnej za bar- dzo niską pensją 130 zł miesięcz- nie. Kurier z dw 71 490

Bona

znająca robotki kochająca dzie- ci, przyjmie posadę jako przy- chodnia łaskawe zgłoszenia do Kurjera z dw 71 485

1.000 zł

lub więcej złożyć kaucji, gdy o- trzymam stałą posadę jako ma- żyznierz w handlu lub rolni- ctwie, Zgłoszenia Kurier z dw 71 535

Dziewczyna

uczywi szuka posady z gotowa- niem. Zgłoszenia do Kurjera z dw 71 537

Poszukuje

posady w zaufanej firmie z kau- cją 5.000 zł. Oferty Kurier z dw 71 507

Maturzystą

poszukuje odpowiedniej posady zaraz. Zgłoszenia podaniem wy- nagrodzenia Kurier z dw 71 494

Elew

aptekarz z 16-miesięczną prak- tyką, władający także językiem niemieckim w słowie i piśmie, po- szukuje natychmiast posady w aptece łaskawe spieszne zło- szenia Kurier Poznański z dw 71 554

Poszukuje

posady eksdientki. Oferty Ku- rier z dw 71 549

Panią

poszukuje posady do posyłek za- raz. Oferty Kurier z dw 71 547

Służącą

z świadectwami doświadczenia szuka miejsca. Oferty Kurier z dw 71 546

Student

historik i filolog szuka posady. Adres wskaże Kurier z dw 71 545

Młodsza

posługaczka poszukuje posługi. Zgłoszenia Kurier z dw 71 544

Biuralistka

początkująca z książkowością i pisanem na maszynie, szuka po- sady. Oferty Kurier z dw 71 558

Pomocnik

z branży bratawców, konfekcji i towarów krótkich poszukuje po- sady. Oferty Kurier z dw 71 578

Kinooperator

z egzaminem, dobry organizator, poszukuje posady zaraz lub póź- niej. Oferty do Kurjera z dw 71 576

Dziewczyna

poszukuje posady do młodego małżeństwa z dzieckiem. Oferty Kurier z dw 71 465

Biuralistka

z praktyką poszukuje posady. — Pensja 100 zł. Zgłoszenia Kurier z dw 71 459

Posiadam

4½ tysiąca zł, wstąpię jako czyn- ny wspólnik — lub wypożyczę za otrzymanie posady. Oferty Ku- rier z dw 71 727

Rymarz

tanier samotny, zwolniony z wojska szuka pracy obojętnej dzie, Zgłoszenia Kurier z dw 71 723

Kasjerka - maszynistka

poszukuje posady zaraz ewtl od 1. 12. 20. r. Zgłoszenia Kurier z dw 71 700

Szukam

posady do wszelkich prac, ostat- nio w posadzie kilka lat, uczy- wa i dobre świadectwa. Oferty Kurier z dw 71 959

Praktykant

gospodarz poszukuje posady od 1 grudnia 29 obeznany dobrze z książkowością, mając praktyki półtora roku łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego z dw 71 476

Panią

z ukończoną szkołą handlową i roczną praktyką, poszukuje po- sady. Zgłoszenia Kurier z dw 71 873

Posługaczka

na cały dzień od 15. Zgłoszenia Kurier z dw 71 720

Dziewczyna

z dobrymi świadectwami poszu- kuje posady 15. 11. Oferty Ku- rier z dw 71 704

Pokojoia

z dobrymi świadectwami poszu- kuje posady 15. 11. Oferty Ku- rier z dw 71 699

Szukam

jakiegokolwiek pracy lub jako po- czątkująca do składu. Oferty Kurier z dw 71 847

Krawcowa

z kilkoletnią praktyką poleca się poza dom lub na wyjazd. Zło- szenia Kurier z dw 71 721

Prośba

Kto udzieli jakiegokolwiek posady biurowej panience sierocie zna- jęcej prowadzenie żurnalu amery- kański, stenografii pisanie na maszynie. Oferty Kurier z dw 71 640

Młodszy sekretarz

adwokat, student prawa z rocz- ną praktyką poszukuje posady od 15. bm. Oferty Kurier z dw 71 632

Bona

freblanka z dobrymi poleceniami poszukuje posady. Zgłoszenia Ku- rier z dw 71 629

Pomocnik rzeźnicki

z świadectwem mistrz poszuku- je posady. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego z dw 71 621

Poszukuje

posługi z gotowaniem dobrem na pół lub cały dzień zaraz lub póź- niej. Oferty Kurier z dw 71 617

Uczywi

kobieta poszukuje posługi zaraz lub 15. 11 przed lub po południu. Kurier Pozn. z dw 71 672

Szukam

posługi po południu lub przed na Łazarzu lub koło Łazarza. Oferty Kurier z dw 71 656

Dzielną

podróżującą poszukuje posady, branża obojętnej. Oferty do Ku- riera z dw 71 574

Kuśnierka

poszukuje posady. Oferty Kurier z dw 71 569

1.500 zł

pożyczki dam na stałą posadę biurową. Oferty Kurier z dw 71 643

Praktykant

biurowy z ukończoną wyższą Szkołą Handlową poszukuje po- sady. Zgłoszenia Kurier z dw 71 947

Panią

z lepszego domu poszukuje po- sady do prac biurowych. Zgłosze- nia Kurier z dw 71 458

Gosnodyni

znająca kuchnię warszawską, czysta pracowita, poszukuje ja- kiegokolwiek posady. Zgłoszenia Kurier z dw 71 594

Przyjmę

posadę z pożyczką 5-6.000 zł — Zgłoszenia Kurier z dw 71 573

Młodszy

czeladnik krawiecki poszukuje posady. Oferty Kurier z dw 71 851

Szofer - woźny

szuka posady zaraz lub 15. 11, znający język polski i niemiecki. Zgłoszenia do Kurjera z dw 71 613

Dziewczyna

lubiaca dzieci do wszelkiej pracy poszukuje posady zaraz lub 15. 11. Oferty Kurier z dw 71 644

Basista i jazznosonista

poszukuje posady od 15 listopada lub od 1 grudnia 1929. G. Otto, Inowrocław, ul. św. Jakóba 4, II, z dw 2 800

Poszukuje

posady inkasanta lub do odwie- dzania zaprowadzonej klienteli na prowincji, posiadam własny motocykl z dyplomem na prowa- dzenie wszelkich pojazdów me- chanicznych mogę złożyć kaucję. Łaskawe oferty do Kurjera Po- znańskiego z dw 71 892

Panią

znająca szycie, haftowanie przy- jmie posadę zaraz do jednego lub dwojga dzieci u le- szego pań- stwa. Kurier z dw 71 914

Szofer

kowal ślusarz doświadczo- nymi, trzeźwy poszukuje po- sady. Oferty Kurier z dw 71 943

Sierota

uczywi znająca wszelką pracę gospodarstwa domowego poszu- kuje posady od 15 lub od 1. 12, najchętniej do 2 osób. Oferty Kurier z dw 71 946

Krawcowa

samodzielną wykonuje według najnowszych modeli, warszaw- skie suknie, płaszcze, zmiany- zaraz posadę. Zgłoszenia Kurier z dw 71 748

Poszukuje

jakiegokolwiek zajęcia, posługi, uprzątnia biur lub składu zaraz. Zgłoszenia do Kurjera z dw 71 745

Szofer - ślusarz

z 4 letnią praktyką, znający ma- szyny wszelkiego typu, poszukuje stałej posady. Miejscowość obo- jętna. Zgłoszenia z podaniem wa- runków do agencji Kurjera. Go- styń, pod „L. B.”, nw 5302

Samochód
Zagadnienia nowoczesnej komunikacji
Technika — Praktyka — Krowika
Wydawstwo: Drukarnia Polska S. A w Poznaniu, św. Marcin 70
Nr. 6 — 1929 — Egzemplarz tylko 30 groszy — 16 stron
Raid towarzyski do Błociszewa
z ilustracjami.

Kurtołwnia Drukarska

Stary Rynek 4

przeniosła się
na ulicę Masztalarską 8

(do domu, gdzie lokale pana Jarockiego, z frontu)
i zatrzymała stary numer telefonu 25-55.

zw 20091

Poszukujemy

dzielnych pracowników akwizytorów do rozsprzedaży artykułu codziennego zapotrzebowania bez kaucji, celem odwiedzania prywatnej klienteli za dobrem wynagrodzeniem. Zgłaszać się codziennie od 3 do 5 po południu. Poznań, ul. św. Marcina nr. 41, III. ptr., lewo. zdw 69 562

TYLKO

Lakiery Emalie - Farby marki

„SMOK”

są najlepsze i najtrwalsze.
Kto „Smokiem” maluje,
Nigdy nie żałuje. K. W. 62

Bufetowa

potrzebna zaraz, kaucja 500 zł. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 961

Dziewczyna

potrzebna do wszelkiej pracy domowej zaraz lub 15. Nowicka, Wielkie Garbary 23. zdw 71 639

Zi 75—100 dziennie

zarabia nasi przedstawiciele przy sprzedaży artykułu na raty o bardzo łatwym zbyciu. Zgłoszenia osobiste u dyrektora W. Taussig, Poznań, Hotel Monopol, niedziele 10 i poniedziałek 11. listopada. Tw 600

Wspólnika

fachowca z branży olejków eter. esencji i t. d., poszukuje. Zgłoszenia Kurjer Stary Rynek r. w 7 612

Panienka

potrzebna do pończoch do naciągania oczek Jan Lewandowski, Dąbrowskiego 64. jw 2970

Potrzebna

na wieś osoba do prowadzenia domu i nadzoru nad 10 letnią dziewczynką. Znajomość francuskiego, początków muzyki konieczna. Zgłoszenia z podaniem warunków i odpisów rekomendacji, których się nie zwraca. Adresować: Dąbów-Muśnicki, Batorowo, p. Tarnowo Podgórne zdw 71 148

Bez środków do życia

Inteligentny samotny 24 letni młodzieniec zwraca się z gorącą prośbą do panów pracodawców o jakąś drobnią posadę. Miejscowość obojętna. Łaskawe oferty Kurjer zdw 71 934

Pokojuowa

z dobrymi świadectwami poszukuje posady, szczerze. Oferty Kurjer zdw 71 689

28 WOLNE MIEJSCA

Służące

do wszystkiego 3 osoby od 15. bm. poszukuje. Zgłoszenia Chelmońskiego 8, III. ptr., prawo od 5—8 wiecz. zdw 71 190

Uczni

do terminu poszukuje Fabryka Wyrobów metalowych. Zgłaszać się tylko z rodzicami od 12—2. — Tama Garbarska 25-28, Z. Gawroński. zdw 71 706

Uczeń

biurowy może się zaraz zgłosić. Adwokat Dr. Piechocki, Poznań, pl. Wolności 3. zdw 71 885

Zaraz

potrzebna na wieś (Pomorze) nauczycielka z kwalifikacjami nauczania jez. franc. i niem. lub guwerner do 4 dzieci w wieku 7—12 lat. Zyciorys odp. świadectw oraz podanie pretensji przesyłać proszę Sowińska, Trzebiek, poczta Trzebież, Pomorze. zdw 71 900

Pomocnik

fryzjerski może się zgłosić zaraz Jan Dercak, Zn. Kościelna 9, nw 5807

Inkasenta

poszukuje przedsiębiorstwo za kaucja. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 951

Młodszy

pomocnik fryzjerski potrzebny J. Adamski, Wronki, Rynek 218. zdw 71 173

2 uczni

w nauce krawiectwa może się zgłosić. Św. Wojciech 25. zdw 71 692

Kilka sił

z ładnym i predkim charakterem pisma zaraz potrzebne do wielkiego biura do prac terminowych. Zgłoszenia z dokładnym życiorysem i żądaniem uprasza się do ekspedycji Kurjera pod nw 5296

Placowego - handlowca

z kaucja zł. 5 000 poszukuje poważna firma. Oferty do Kurjera zdw 71 765

Podróżujących

poszukuje Drukarnia Sibiński, Piaskowa 2-3. zdw 71 705

Ekspedjentka

uczeiwa, rutynowana, pracowita do kolonijalki potrzebna zaraz. — Adres Kurjer zdw 71 907

Dzielne

krawcowe, siły pierwszorzędne potrzebne. „Przemysł Ludowy”, Poznań, św. Marcina 11. Kw 1148

Tow. Pań św. Wincentego a Paulo przy parafji Bożego Ciała w Poznaniu

urządza w niedzielę, 10 b. m.

Herbatkę Towarzyską

w sali Belvedera przy ulicy Marszałka Focha.

Początek o godzinie 5 po południu.

Program wielce urozmaicony. — Orkiestra wojskowa. Czysty zysk przeznaczony na zaopatrzenie biednych na czas zimowy. zw 20 086

J. GŁOWACKI i SKA

MAGAZYN ELEGANCKICH ARTYKUŁÓW MĘSKICH

Poznań, Stary Rynek 73/4 w gmachu Banku Przemysłowców
poleca NOWOSCI SEZONOWE.

Przedpłata

na listopad 1929 r. za dwa wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilustr. „Ilustracja Poznańska” i „Nowiny Sportowe” w Poznaniu w eksped. zł. 4.00 w agencjach w mieście zł. 4.50 z odnośnikiem do domu w Poznaniu zł. 4.70 z odnośnikiem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł. 4.86. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p., wydawn. nie odpowiada za dostarczenie pisma a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Telefony do Redakcji i administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072, w niedziele, święta i nocą tylko 1476 i 3524. — P. K. O. Poznań, nr. 200 1.9.

Posługaczka

na po południe od 4 do 6 może się zgłosić. Szymczak, Wielkie Garbary 5. zdw 71 633

Sierota

uczciwa, czysta, skromna, z gotowaniem, praniem, niewymagająca, do 3 osób od 16. potrzebna, dobre świadectwa. Piekary 3, parter, prawo Zgłoszenia niedziele od 4—6. zdw 71 626

Uczenica

potrzebna. Pracownia pończoch Wierzbicice 49, Domańska. zdw 71 676

Ucznia

nadającego się do handlu, porządnego rodziców, przyjemny. Skład odzieży zawodowej, Poznań, ul. Pocztowa 33 zdw 71 659

Posługaczka

potrzebna Chwaliszewo 27, I. lewo. zdw 71 679

Uczeń

z odpowiednim wykształceniem może się zaraz zgłosić Drogerja pod Murzymem, Poledziska. zdw 71 503

Służąca

do wszelkich prac domowych, z gotowaniem, z pierwszorzędniemi świadectwami do dwójki osób potrzebna. Niegolewskich 12, II. prawa. Zgłoszenia w niedziele 3—4. zdw 71 455

Stebner

lub stebnerka na stałą pracę potrzebną. Zgłoszenia Konieczny, Wolsztyn ul. Poznańska 40. zdw 71 551

Krawcowa - krojczyni

pierwszorzędne świadectwa zaraz lub 15. II. potrzebna Salon Mod „Zofia”, Bukowska 3 II. zdw 71 467

Rutynowanej stenotypistki

z praktyką w biurze adwokackim poszukuje się zaraz do Gdyni. Zgłoszenia z podaniem warunków i odpisem świadectw przysłać do Kurjera pod zdw 71 099

100 zł

dziennie mogą poboczenie zarobić zastępcy losowy i asekuracyjnych, początkujących pouczamy. Zgłoszenia Śniadeckich 30 II. 4—7. zdw 69 528

Książkowa

biegła kontokorrentistka do obszernej księgowości z ładnym piśmem zaraz potrzebna na stałą dobrze płatną posadę. Oferty z kopjami świadectw do Kurjera zdw 71 304

Ucznia

do składu kolonialno-delikatesowego poszukuje zaraz z prowincji W. Iłski, Srem. zdw 71 254

2 ekspedjentki

tylko z branży mogą się zgłosić. Rozmarynowicz, skład obuwia, Stary Rynek 93. rw 7 597

Bebe Danie's

w filmie pełnym zabawnych momentów oraz chwil pełnych napięcia i grozy.

Kino Colosseum

James Hall

Bebe i S-ka.

Dla młodzieży
dozwolone.

Modele

mogą się zgłosić. Zakład fryzjerski, Marszałka Focha nr. 4. zdw 71 612

Nauczycielka-wychowawczyni

do dzieci lat 9 i 11 z pozwoleniem nauczania potrzebna na wieś. — Konwersacja francuskiego pożądana. Odpisy świadectw z dołączeniem fotografii, która się zwraca oraz życiorys nadsyłać do Kurjera Poznańskiego zdw 71 376

Poszukuje

starszej, rutynowanej nauczycielki języka niemieckiego. Zgłoszenia pod zdw 71 432

Uczennice

do krawiecczyni potrzebne. Sokółowska, Zwierzyniecka 22. zdw 71 531

100 zł

dziennie mogą zarobić akwizytorzy. Okazja dla agentów losowych i asekuracyjnych. Zgłoszenia: Śniadeckich 30, II. 4—7. zdw 71 461

50 zł

dziennie zarabia domokrażni artykułem nowości. Kto widzi kupuje. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 431

Służąca

do wszystkiego, z gotowaniem potrzebna zaraz lub od 15. Zgłoszenia: Poznań, Piekary 10, I. piętro, prawo. zdw 71 608

Poszukuje się

kilka sił pomocniczych do laboratorium. Wykształcenie VI. klasowe. Zgłoszenia z życiorysem ul. Mazowiecka 48. zdw 71 426

Panienka

Inteligentna, skromna, znająca cokolwiek szycie potrzebna do wyreczania. Zgłoszenia z podaniem warunków do Kurjera Poznańskiego zdw 71 541

Pewna egzystencja

Staly zarobek w wysokości 70 zł tygodniowo otrzyma młode wżoro w czystości, uczciwa, pracowita małżeństwo na podstawie kontraktu. Rodzaj zalecia: roznoszenie środków spożywczych pod adresem przez nas wskazanym. Ubiegający się zobowiązani są do bezpłatnego oddania nam suchej przewiewnej piwnicy z oknem. Gwarancja wymagana — Zgłoszenia pisemne do ekspedycji Kurjera Poznańskiego zdw 71 450

Do

kamaszniczka potrzebna zdolna podreżna. 27. Grudnia 3. Wojsk. Zjedn. Spożyw. zdw 71 519

Służąca

długoletnie świadectwa, dobre gotowanie, potrzebna Ratajczaka 29, III. lewo. zdw 71 515

Podróżujący

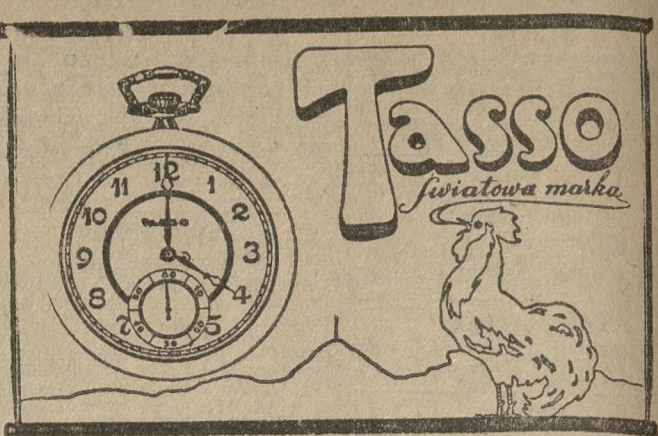
młodszy na Poznań zaprowadzony w składach cukierków, poszukiwany. Oferty Kurjer zdw 71 508

Ekspedjentka

pierwszorzędna siła, potrzebna zaraz do składu cukrów. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 71 505

Hafciarki

tylko biegłe siły mogą się zgłosić na kolorowy haft, prace wydają poza dom. Patrona Jackowskiego 25, front parter, lewo. — Kaźmierczak. zdw 70 313

P. W. 69 5-7, 59

Ekspedjentka

uprzejma, potrzebna „Świątek dziecięcy”, Kraszewskiego 11. zdw 71 945

Hurtownia

towarów aptecznych i drogerji, nych poszukuje zaraz dzielnego podróżującego. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 923

Ucznia

zaraz do wyuczenia techniki dentystycznej poszukuje. Oferty Kurjer zdw 71 750

Bufetowa

młoda, przystojna, uczciwa, z kaucja 500 zł, potrzebna do miasta powiatowego. Oferty z fotografią, świadectwami, warunkami, przy wolnym utrzymaniu, do Kurjera pod nw 5304. Fotografję zwracam.

Służąca

do wszystkiego z dobrem gotowaniem potrzebna od 15. II. 29. — Adres wskaże Kurjer zdw 71 819

Potrzebna

pokojuowa tylko z dobrymi świadectwami. Sokółowska, ul. M. Focha 48. zdw 71 883

Ucznia

przyjmie Giebocki, mistrz stolarski, Szwajcarska 19. zdw 71 920

Potrzebna

starsza, uczciwa kobieta do drobiu. Bzowo, p. Lubasz, pow. Czarnków. zdw 71 895

Hafciarki

dzielne potrzebne „Przemysł Ludowy”, Poznań, św. Marcina 11. Kw 1147

Marszantka

pierwszorzędna z odpisami świadectw może się zgłosić. Kurjer zdw 71 774

Stenotypistka

władająca po polsku i niemiecku i pisać biegle na maszynie „Orzel” może się natychmiast zgłosić. Oferty z odpisami świadectw i podaniem wysokości pretensji uprasza się nadesłać do eksp. Kurjera zdw 71 772

2 uczni

inteligentnych chłopców doś siłnych do mej pracowni slusarskiej przyjdzie zaraz. Kotliński, św. Marcina 13. zdw 71 71415

Służąca

z gotowaniem potrzebna od 15 II. stopada. Kanałowa 7 II. prawo zdw 71 940

Pomocnik

gastrologiczny za pożyczkę o trzyma posadę. Oferty Kurjer zdw 71 799

Kucharki

i dziewczyna restauracyjne zaraz. Adres Kurjer zdw 71 798

Magistra

farmacji z półroczną praktyką lub praktykanta z maturą i praktyką, poszukuje zaraz. Zgłoszenia z odpisem świadectw odczyte praktyki uprasza Apteka przy pl. Teatralnym, Bydgoszcz. zdw 71 795

Posadę

dobrze płatna, procent ewent. udział w zyskach dam osobie pocyżającej 10 000 złotych do zaprowadzonego interesu. Oferty skrzynka pocztowa 411. zdw 71 791

Dziewczynka

do 5 letniego chłopca i do lekkich prac domowych jako przychodnia potrzebna. Grzeszkowiak, Grola nr. 30. rw 7020

Służąca

pokojuowa poszukuje 15 listopada Libelta 3, I. lewo. zdw 71 700

Uczeń

fryzjerski potrzebny Wierzbicice 27. zdw 71 8034

Uczeń

może się zgłosić do składu tow. kolon. win i wódek. Konsum Uredników Polskich. Zupańskiego 1. zdw 71 810

Krawcowa

pierwszorzędna

poważna siła długoletnia praktyka na jedwabie potrzebna. Temina”. Fredry 3. zdw 71 812

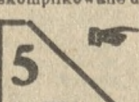
KRAKOWSKA KOLEJ ELEKTRYCZNA

BILET AUTOBUSOWY 761589

Bilet nie jest przenośny i nie upoważnia do przesiadania się do wozów tramwajowych. Należy go przechować do końca jazdy i okazać otwarty na żądanie służby K. K. E.

T.	4	0	0	4	5	6	7	0	0	1	0
P.	1	2	0	4	0	0	1	0	0	1	0

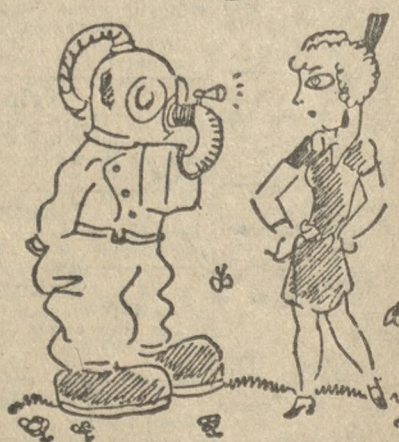
Drukarnia Polska Sp. Akc. w Poznaniu, św. Marcina 70 wykonuje masowo na rotacyjnych maszynach skomplikowane druki z numeracjami, perforacjami precyzyjnie

Jeden milion biletów dla tramwajów, autobusów, kin, teatrów, kontroli produkcji we wielkich fabrykach —

w czterech godzinach.

Humor zagraniczny

— Kochasz mnie?
— Oh, cóż to za pośpiech... w naszym zawodzie, moja pani, kroczymy zawsze wolaniami stopami.
(London Opinion) S. F.

Ogłoszenia

na stronie 6-lamowej 30 gr. na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr. na stronie czwartej 120 gr. na stronie drugiej 150 gr. przed wiadomościami potocznymi: 240 gr. od 1-lamowej milim. Ogłoszenia skompilowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30 w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża do wydania wieczornego do godz. 19. w dni przedświat. do godz. 9 przed połudn. Drobne ogłoszenia sioło napisowe (tłuste) 30 gr. każde dalsze słowo 20 gr. Za różnice między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania wydawnictwo nie odpowiada